

Afgørelser – Reg. nr.:

Fredningen vedrører:

Bemærkninger:

Bemærkning om formål og bestemmelser:

I dokumentet er fredningens formål og bestemmelser fremhævet som hjælp til læseren. Fremhævningerne er vejledende. Fredningens formål og bestemmelser kan også optræde uden for de markerede områder. Et fuldstændigt billede af formål og bestemmelser forudsætter, at hele afgørelsen fra fredningsnævn og Overfredningsnævnet/klagenævn læses.

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af af fredningens formål](#)

[Tryk her for at komme direkte til den vejledende fremhævning af bestemmelserne](#)

Domme:

Taksationskommissionen:

Naturklagenævnet:

Fredningsnævnet:

Forslag:

Dispensationer: sidst i filen med nyeste til sidst

**Fredningsafgørelse af 25. april 2008
vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen
mellem Voervadsbro og Vilholt,
Horsens Kommune.**

**Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
j.nr. 8901-01.2007.99**

INDHOLDSFORTEGNELSE

Indledning	side 3
Baggrunden for fredningsforslaget	side 3
Beskrivelse af fredningsområdet	side 4
Gældende fredning og andre beskyttelsesbestemmelser	side 6
Planlægningsmæssige forhold	side 8
Begrundelse for fredningsforslaget og forslagets hovedindhold	side 9
Konsekvenser for de internationale beskyttelsesinteresser	side 10
Budgetoverslag	side 10
Sagens behandling ved Fredningsnævnet	side 11
Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse	side 12
Erstatning	side 12
Fredningsbestemmelser	side 13
Klagevejledning	side 16
Godtgørelse	side 16

BILAG

Fredningskort 1:4.000 af april 2008

Bilag 1: Areal- og lodsejerliste

Bilag 2: Resumé af naturgenopretningsprojekt

Bilag 3: § 3-områder og bygge og beskyttelseslinier.

Forsidefoto: Bendt Nielsen Tegnestue, Bakkelyvej 2, 8680 Ry

Indledning

Ved brev af 13. december 2007 fremsatte Miljøministeriet ved By- og Landskabsstyrelsen og Horsens Kommune i henhold til naturbeskyttelseslovens § 36, jf. § 33, stk. 3, forslag til fredning af 51,43 ha i området omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt.

Den foreslåede fredning træder for de nævnte arealers vedkommende i stedet for Overfredningsnævnets kendelse af 15. marts 1984 om fredning af Gudenådalen mellem Voervadsbro og Vissingkloster samt af Pinddal mose, Brædstrup Kommune, Vejle Amt.

Baggrunden for fredningsforslaget.

Som led i en overordnet plan for forbedring af de biologiske forhold i Gudenåsystemet, som er landet største vandløbssystem, har Skov- og Naturstyrelsen ved Silkeborg Statsskovdistrikt og Vejle Amt siden 1989 arbejdet med muligheden for at skabe fri passage for fisk, smådyr og gerne også kanoer ved Vilholt Mølle.

I 1990 var Miljøministeriet stemmeværksejer på 3 lokaliteter på strækningen mellem Vestbirk og Mossø, hvor fiskenes og smådyrenes frie vandringer blev forhindret. I løbet af 1990'erne er der etableret faunapassage ved 2 af disse lokaliteter, nemlig ved Vestbirk Vandkraftværk og ved Klostermølle. Ved valg af løsninger ved Vestbirk Vandkraftværk og ved Klostermølle har de kulturhistoriske interesser vejet specielt tungt og der er taget vidtgående hensyn hertil.

Stemmeværket ved Vilholt Mølle udgør en total spærring for fiskenes og smådyrenes vandringer og en strækning af Gudenåen på ca. 1,5 km opstrøms stemmeværket er stuvningspåvirket. Ved Vilholt Mølle var det ved valg af løsning udgangspunktet, at de naturhistoriske interesser skulle vægtes højt, med henblik på at skabe et naturligt vandløbsprofil med optimale muligheder for faunapassage samt gyde- og opvækstmuligheder for fisk.

I 1991 forelå der således forskellige forslag til etablering af en faunapassage på stedet. Et forslag gik ud på at fjerne stemmeværket og således genskabe Gudenåens frie løb med hele vandløbets vandføring, mens et andet forslag omfattede etablering af et omløbsstryg, der kun skulle føre en mindre del af vandføringen. Det blev besluttet at gennemføre det førstnævnte forslag om at genskabe det frie løb gennem et naturgenopretningsprojekt.

Området er som nævnt ovenfor omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af arealer omkring Gudenåen. Da en gennemførelse af naturgenopretningsprojektet ville være i strid med denne frednings formål og indhold, skulle der rejses og gennemføres en ny fredningssag, før projektet kunne realiseres.

På den baggrund fremsatte Skov- og Naturstyrelsen i juli 1993 forslag til ændrede fredningsbestemmelser for stort set den samme del af det fredede område, som er omfattet af nærværende forslag. Naturklagenævnet traf den 28. juni 1994 afgørelse om at afvise forslaget, idet nævnet fandt det "overvejende betænkeligt på nuværende tidspunkt at acceptere en fjernelse af stemmeværket". Nævnet begrundede sin afgørelse med hensynet til den betydelige lokale modstand mod Miljøministeriets forslag og med, at en efterkommelse af forslaget må anses for at være et definitivt valg.

I 1998 anmodede Skov- og Naturstyrelsen Hedeselskabet om at udarbejde et detailprojekt for etablering af et omløbsstryg på stedet. Af flere forskellige årsager blev projektet aldrig gennemført,

og i stedet blev Skov- og Naturstyrelsen og Vejle Amt enige om at udarbejde forslag til at genoprette Gudenåens naturlige løb, ved at stemmeværket fjernes helt eller delvist, samtidigt med, at der etableres afværgeforanstaltninger, så vandstanden i mosen, der er beliggende ca. 200 m opstrøms stemmeværket, så vidt muligt bevares.

Hedeselskabet, nu Orbicon, har i overensstemmelse hermed udarbejdet et skitseprojekt for genopretning af Gudenåen, som omfatter 2 scenarier, "Skitseprojekt – Genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle", Orbicon maj 2006.

Styregruppen for projektet, der består af repræsentanter for Skov- og Naturstyrelsen, nu også By- og Landskabsstyrelsen, og det daværende Vejle Amt, nu Horsens Kommune, har efterfølgende besluttet at søge projektet, der indebærer genskabelse af Gudenåens frie løb ved nedlæggelse af stemmeværket, gennemført. Som følge heraf er det nødvendigt at ændre den hidtidige fredning for at gøre det muligt at gennemføre naturgenopretningsprojektet.

Et resumé af projektet fremgår af bilag 2.

Beskrivelse af fredningsområdet

Geologi og landskab

Fredningsområdet ligger i det Midtjyske Søhøjland, der som et af landets største og mest varierede istidslandskaber mellem sidste istids hovedopholdslinie og den Østjyske israndslinie, er udpeget som nationalt geologisk interesseområde nr. 65 (Fredningsstyrelsen, 1984).

Fredningsområdet udgør her en del af et særligt interesseområde, nr. 65 p, Vissingkloster, som er en smeltevandsdal, der strækker sig fra Vestbirk i syd og til den store østvestgående dal i nord, der rummer Salten Langsø og Mossø.

Området er karakteriseret dels af de bløde sider af smeltevandsdalen, dels af en række terrasser i forskelligt niveau, som er dannet ved de variationer, der har været i afstrømningen af smeltevand fra de store gletsjere øst for, og som fremstår med markante, konsolagtige afgrænsninger mod de lavere dele af dalen. Dette er meget tydeligt i fredningsområdet, hvor Gudenåen forløber mellem en sådan stor terrasse, der deler dalen på langs, og så den mere bløde, østlige dalside.

De geologiske forhold er væsentlige for landskabets nuværende karakter. Området vest for åen danner på lange strækninger skrænter, der går helt ned til vandløbet. På østsiden er terrænet mindre stejlt og her er der flere lavtliggende arealer, der ligger næsten i niveau med åen. På denne side er der imidlertid en hel del skov, som sammen med skrænterne på den anden side og åens vekslende forløb skaber et varieret og smukt forløb af relativt lukkede og intime landskabsrum i forskellige retninger og dimensioner.

Biologi

Gudenådalen fra Voervadsbro til Klostermølle, hvor fredningsområdet ligger, indgår i udpegningsgrundlaget for det nationale biologiske interesseområde nr. 39, Vrads Sande – Salten Langsø (Fredningsstyrelsen 1984).

De biologiske interesser knytter sig især til Gudenåen og de lavtliggende våde områder langs åen, som omkring Vilholt Mølle rummer et rigt og varieret dyre- og planteliv der kendetegner vandløb med hurtigt strømmende vand og gruset bund. Strækningen fra Mossø til Vilholt Mølle er bl.a. et

vigtigt gyde- og opvækstområde for sørred, stalling og bæklampret. Her findes også en lang række sjældne og rentvandskrævende arter af bl.a. døgnfluer, slørvinger og vårfluer.

Pga. opstemningen ved Vilholt Mølle er bl.a. sørreden afskåret fra at benytte de mange gyde- og opvækstområder der findes i vandløbene ovenfor møllen. Det drejer sig om mere end 50 km vandløb både i selve Gudenåen og de mange tilløb. Hertil kommer den stuvningspåvirkning som opstemningen medfører, hvor ca. 1,5 km af Gudenåen har mere karakter af sø end af vandløb.

Ved fjernelse af mølleopstemningen vil der således skabes fri passage for bl.a. sørreden til den opstrømsliggende del af Gudenå-systemet og den stuvningspåvirkede del vil atter fremstå som en vandløbsstrækning med frisk strøm og grusbund.

Turisme og rekreative anlæg og aktiviteter

Området omkring Vilholt benyttes rekreativt til cykel- og vandreture i landskabet på afmærkede ruter med udgangspunkt fra p-pladser ved det overordnede, offentlige vejnet. Da Vilholt Mølle ligger forholdsvist langt væk fra p-pladser og offentlige veje, er det få vandrere og cyklister, der lægger vejen forbi. Den mest massive rekreative trafik ved Vilholt er derfor kano- og kajaktrafikken på Gudenåen.

I takt med det stigende besøgstal på Klostermølle, hvor der er åbnet yderligere for adgang og formidling, vil flere natur- og friluftsinteresserede gæster sandsynligvis benytte sig af mulighederne i området.

Formidling af området ved Vilholt Mølle kan naturligt udvikles på Klostermølle, hvor offentligheden har let adgang, og hvor der findes flere servicefaciliteter (p-plads, toiletter, madpakkerum, udstillinger etc.). Fra Klostermølle er der stiadgang til Vilholt-området.

Kulturhistorie

Gårdene Vilholt og Møldrup var i middelalderen landbrug under Voer Kloster og fra reformationen under kronen. Området indgik fra midten af 1500-tallet i den kongelige Skanderborgske Vildtbane og fra sidst i 1600-tallet som en del af Det Skanderborgske Rytterdistrikt. Ved auktionen over rytterdistriktet i 1767, kom området på private hænder.

Vilholt Mølle repræsenterer en tidlig industrivirksomhed ved Gudenåen. Møllen er opført på grænsen mellem ejerlavene Vilholt og Møldrup som træsliberi i 1865-66 med Gudenåens strømmende vand som kraftkilde. Vandkraften har været udnyttet helt frem til 2007, hvor turbinedriften er standset.

Anvendelsen af træmasse som råvare i papirproduktionen blev udviklet i Tyskland i første halvdel af 1800-tallet, og Vilholt Mølle var Danmarks 2. træsliberi. Fra 1870'erne blev produktionen af træmasse udvidet til også at omfatte Klostermølle, og de to vandmøller blev drevet som een og samme virksomhed frem til Klostermølles brand i 1974 – siden 1930'erne som papfabrik og senere blev råpap også forarbejdet til bl.a. sømæsker og anden emballage.

Efter branden på Klostermølle fortsatte papproduktionen og forarbejdning af pap på Vilholt alene, indtil den nuværende ejer i 1990 indrettede en virksomhed, som designer og fremstiller specialkomponenter og produktionsanlæg i rustfrit stål.

Mange vandmøller har spillet en rolle som tidlige industrianlæg, hvor man har indrettet ældre kværnmøller eller stampemøller til produktionsvirksomheder. Vilholt Mølle skiller sig ud som et

eksempel på et anlæg, som i hele sin levetid kun har tjent industrielt formål. Bl.a. derfor er det vigtigt at få dokumenteret og formidlet stedets betydning for eftertiden.

Gældende fredning og andre beskyttelsesbestemmelser

Gældende fredning

Området er i dag omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af Gudenådal mellem Voervadsbro og Vissingkloster samt af Pinddal Mose, Brædstrup Kommune, Vejle Amt.

Fredningen omfatter et område på knap 165 ha og blev gennemført som et led i sikringen af det nationale naturområde "Det Midtjyske Søhøjland". Formålet er at sikre en opretholdelse af de geologiske, biologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området, og at forbedre offentlighedens mulighed for rekreativ udnyttelse af området.

Ifølge fredningsbestemmelsernes § 2 må områdets tilstand ikke ændres, medmindre det er forudsat i afgørelsen eller tillades efter dispensation. Det følger heraf, at terrænet ikke må ændres, at den hidtidige anvendelse ikke må ændres, samt at vandløb og andre vandarealer skal bevares uden ændringer. Vandløb må ikke udrettes eller rørlægges.

De ændringer, som må foretages er bl.a. fældning af bevoksninger til forbedring af udsigter og frilæggelse af geologiske former.

Fredningen giver plejemyndigheden ret til at pleje området ved hugst af opvækst og til at anlægge stier. Bestemmelserne pålægger desuden ejerne og plejemyndigheden at fjerne og udtynde bevoksninger.

Vejle Amt, som indtil 1. januar 2007 har været plejemyndighed, og lodsejerne har siden fredningens gennemførelse udført flere plejearbejder samt afmærket og anlagt stier.

Pr. 1. januar 2007 er Horsens Kommune plejemyndighed for de ikke-statsejede arealer.

Naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser om beskyttelse af særlige naturtyper og beskyttelseslinier

Gudenåen og møllesøen, samt nogle mindre områder er som vandløb, sø, mose og eng omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 om beskyttelse af særlige naturtyper.

Området omkring åen og søen er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 16 om sø- og åbeskyttelseslinie på 150 m. Den altovervejende del af området er desuden omfattet af naturbeskyttelseslovens § 17 om skovbyggelinie på 300 m, og endeligt er to mindre arealer i den sydlige del af området omfattet af naturbeskyttelseslovens § 18 om fortidsmindebeskyttelseslinie på 100 m.

De særlige naturtyper og bygge- og beskyttelseslinierne er vist på bilag 3.

Internationalt beskyttelsesområde

Fredningsområdet omkring Vilholt Mølle indgår som en del af det 4.470 ha store EF-habitatområde nr. 48, der omfatter Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen. Udpegningsgrundlaget omfatter såvel naturtyper som arter.

Følgende naturtyper og arter indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 48 – Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen (48,4470,DK00DY152)

Naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget: <i>* angiver, at naturtypen er prioriteret</i> <u>3110 / Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)</u> <u>3150 / Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks</u> <u>3160 / Brunvandede søer og vandhuller</u> <u>3260 / Vandløb med vandplanter</u> <u>3270 / Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter</u> <u>4010 / Våde dværgbusksamfund med klokkelvng</u> <u>4030 / Tørre dværgbusksamfund (heder)</u> <u>5130 / Enekrat på heder, overdrev eller skrænter</u> <u>6230 / * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund</u> <u>6410 / Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop</u> <u>7140 / Hængesæk og andre kørsamfund dannet flydende i vand</u> <u>7210 / * Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe</u> <u>7230 / Riggær</u> <u>9120 / Bøgeskove på morbund med kristtorn</u> <u>9190 / Stilkegeskove og -krat på mager sur bund</u> <u>91D0 / * Skovbevoksede tørvemoser</u> <u>91E0 / * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld</u>
Dyre og plantearter der indgår i udpegningsgrundlaget: Pattedyr: <u>Odder - [Lutra lutra]</u> <u>Damflagermus - [Myotis dasycneme]</u> Padder og krybdyr: <u>Stor vandsalamander - [Triturus cristatus]</u> Fisk: <u>Bæklampret - [Lampetra planeri]</u> Hvirvelløse dyr: <u>Lys skivevandkalv - [Graphoderus bilineatus]</u>

Heraf indgår følgende naturtyper og arter fra udpegningsgrundlaget i projektområdet :

Naturtyper: <u>3150 / Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks</u> <u>3260 / Vandløb med vandplanter</u> <u>7140 / Hængesæk og andre kørsamfund dannet flydende i vand</u> <u>91E0 / * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld</u>
Dyre- og plantearter: Pattedyr: <u>Odder - [Lutra lutra]</u> <u>Damflagermus - [Myotis dasycneme]</u> Padder og krybdyr: <u>Stor vandsalamander - [Triturus cristatus]</u> Fisk: <u>Bæklampret - [Lampetra planeri]</u> Hvirvelløse dyr: <u>Lys skivevandkalv - [Graphoderus bilineatus]</u>

Derudover findes der 2 arter fra habitatdirektivets bilag IV, løgfrø og spidssnudet frø.

En mere detaljeret beskrivelse af områdets beskyttelsesstatus fremgår af forslagets bilag 4 ”Konsekvensvurdering af naturgenopretning ved Vilholt Mølle”, Danmarks Miljøundersøgelser, november 2003.

Planlægningsmæssige forhold

Regionplan 2005 for Vejle Amt, nu Landsplandirektiv

Regionplanen indeholder en række retningslinier, der er relevante i forhold til fredningsområdet:

Kulturhistoriske værdier

Selve mølleanlægget "Vilholt Mølle" (bygninger, dæmning, mølledam, kanaler), samt et antal stenalderbopladser langs Gudenåen ved Voervadsbro er udpeget som værdifulde kulturhistoriske miljøer. I forbindelse med nybyggeri, ombygninger, terrænændringer, beplantning eller etablering af tekniske anlæg, skal der tages særligt hensyn til disse værdier.

Naturområder på land

Mere end halvdelen af fredningsområdet er udpeget som naturområder der skal bevares og søges udvidet. Det drejer sig hovedsageligt om § 3-arealer og om skovarealer. De skal sikres et mangfoldigt og varieret dyre- og planteliv. Naturinteresserne skal tilgodeses, også uden for naturområderne.

De vandløbsnære arealer i områdets nordlige del er udpeget som særlig værdifuld natur, der udover bevaring, skal sikres og forbedres bl.a. ved pleje.

Ny natur

Arealer i den nordlige og sydlige del af området er udpeget som områder til ny natur, dvs. områder der så vidt muligt skal friholdes for byggeri, anlæg og arealanvendelse, der forringer muligheden for at oprette nye naturområder og sammenhænge mellem eksisterende naturområder.

Lavbundsarealer

To mindre arealer er udpeget som lavbundsarealer der så vidt muligt skal friholdes for byggeri og anlæg, som kan forhindre, at det naturlige vandstands niveau kan genskabes, eller som kan hindre muligheden for at styrke det vilde dyre- og planteliv.

Landbrug

Arealer i området, der ikke er udpeget som naturarealer, er udpeget som områder til jordbrugsmæssige anvendelse og skal i hovedsagen anvendes til jordbrugserhverv (land- og skovbrug).

Skovrejsning uønsket

Hele området er udpeget til område hvor skovrejsning er uønsket.

Regionale rekreative stier

Fredningsområdet er på langs gennemskåret af en regional rekreativ sti hvis omgivelser skal sikres mod etablering af landskabs- og miljøforringende anlæg og mod at der sker ændringer i motortrafikken, der kan forringe ruternes rekreative værdi.

Vandløb

Den aktuelle strækning af Gudenåen er B2 målsat dvs. vandløb der højst er svagt påvirket af menneskelig aktivitet og som er levested for ørred og andre laksefisk. De øverste ca. 50 m af åen (v. Voervadsbro) er dog B1 målsat, dvs. vandløb der højst er svagt påvirket af menneskelig aktivitet og som er levested og gydevandløb for ørred og andre laksefisk.

Der må ikke være faunaspærringer i vandløbet som hindrer fiskenes, smådyrenes og odderens op- og nedstrøms vandringer i vandløbet.

Grundvandsbeskyttelse

Fredningsområdet ligger i et område der er udpeget som område med drikkevandsinteresse. Etablering af anlæg, erhverv, aktiviteter og arealanvendelser, der medfører særlig risiko for grundvandet, så vidt mulig undgås i disse områder

Kommuneplan 1996 – Brædstrup Kommune

Kommuneplanen for den tidligere Brædstrup Kommune er den aktuelt gældende kommuneplan for fredningsområdet.

Fredningsområdet omfatter arealer, som i planen betegnes som dels "Egentlige Naturområder", dels "Særlige Naturområder".

Ved anvendelse af de "Egentlige Naturområder" har beskyttelsen af plante- og dyreliv størst prioritet. For de "Særlige Naturområder" fastlægges anvendelsen til beskyttelses- og rekreative formål, samt til jordbrugsformål.

Lokalplan og Zonestatus

Der er ikke udarbejdet lokalplaner for fredningsområdet. Hele området er beliggende i landzone.

Begrundelse for fredningsforslaget og forslagets hovedindhold

Formålet med fredningsforslaget er at genskabe Gudenåens oprindelige, naturlige løb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne ved at gennemføre det ovennævnte projekt. Forslaget indebærer således, at stemmeværket i åen ved Vilholt Mølle fjernes. Opstemningsretten blev i 1991 erhvervet af Skov- og Naturstyrelsen for at genskabe den 1,5 km lange strækning, der ved forslagets gennemførelse vil blive et efter danske forhold enestående, naturligt dansk vandløb. Det skal i denne forbindelse nævnes, at stemmeværket i øvrigt er i dårlig stand, og at en opretholdelse af det ville kræve en omfattende renovering.

Gudenåen har her sit måske landskabeligt smukkeste forløb, og før stemmeværket blev anlagt, havde åen et efter danske forhold usædvanligt stort fald, som i dag kun kan opleves på strækningen nedenfor Vilholt Mølle. De gode strømforhold og bundforhold med grusbanker m.v. giver her i dag levesteder for nogle af landets sjældne og truede vandløbsdyr, bl.a. forskellige insekter, ligesom der er meget vigtige gyde- og opvækstpladser for både søørred, stalling og bæklampret.

Den 1,5 km lange strækning overfor Vilholt Mølle og op til Voervadsbro er i dag præget af stemmeværket, der i sig selv er en spærring for de vandrende fisk og andre vandløbsdyr. Åen er på denne strækning i dag relativt dyb, langsomtflydende og med et andet dyreliv end det oprindelige.

Ved fjernelse af stemmeværket vil den opstemmede møllesø forsvinde og en tilstødende mindre mose blive mere tør. Det lokale plante- og dyreliv, der er knyttet til de to steder, vil forsvinde, men sagsrejsere vurderer, at naturværdierne ud fra en samlet betragtning vinder overordentligt meget ved fjernelse af opstemningen og retablering af den oprindelige Gudenå på en 1,5 km lang strækning.

Forslaget indeholder som det væsentligste en bestemmelse om naturgenopretning, hvorefter opstemningen ved Vilholt Mølle fjernes og de nedenfor nævnte erstatningsbiotoper etableres. Forslaget viderefører i øvrigt, med enkelte mindre ændringer, de samme bestemmelser, som indgår i den eksisterende fredning, idet dog bestemmelserne om pleje ajourføres, og der tilføjes en

bestemmelse om, at fredningens bestemmelse om naturgenopretning træder i stedet for bestemmelser efter anden lovgivning (bonus).

Konsekvenser for de internationale beskyttelsesinteresser

Et fredningsforslag, der omfatter arealer inden for internationale naturbeskyttelsesområder skal i h. t. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 3 indeholde en redegørelse for, hvorledes fredningen vil medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser inden for disse områder.

En gennemførelse af fredningen og dermed af projektet vil have konsekvenser for de naturtyper og arter, som indgår i udpegningsgrundlaget for EF-habitatområde nr. 48, jf. ovenstående beskrivelse i afsnittet Internationalt beskyttelsesområde.

Som følge heraf er der gennemført en række konsekvensvurderinger af projektforslaget og dets virkning på udpegningsgrundlaget, forslagens bilag 4, "Konsekvensvurdering af Naturgenopretning ved Vilholt Mølle", Danmarks Miljøundersøgelser, november 2003 og forslagens bilag 5, "Vurdering af "Projekt for genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle", Danmarks Miljøundersøgelser, oktober 2007. Det daværende Vejle Amt har desuden foretaget VVM-screening, af projektet, forslagens bilag 6, "Screening for VVM-pligt jf. VVM-bekendtgørelsens bilag 3 for Naturgenopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle", Vejle Amt, Notat af 16. august 2006.

Resultaterne viser, at den eksisterende møllesø, der allerede er under stærk tilgroning, vil forsvinde, hvilket kan medføre reducerede leveduligheder for damflagermus. Det skønnes imidlertid at disse konsekvenser kan afværges ved anlæg af en række erstatningsbiotoper inden for en radius af 2 km og med en samlet størrelse på ca. 15.000 kvm. Projektet vil ligeledes medføre afvanding af et område med hængesæk, som i øvrigt er under stærk tilgroning. Her vil det ligeledes, umiddelbart op til området med hængesæk, være muligt at etablere en erstatningsbiotop i form af en ny mindre sø, hvor der over tid vil kunne danne sig et nyt område med hængesæk.

Etableringen af de nævnte erstatningsbiotoper, som er beliggende såvel inden for som uden for fredningsområdet, indgår i det samlede projekt og vil i øvrigt være sikret gennem naturbeskyttelseslovens § 3.

På baggrund af de gennemførte vurderinger er det sagsrejsernes opfattelse, at fredningen og det deri indeholdte projekt samlet set vil forbedre forholdene for de internationale naturbeskyttelsesinteresser og dermed medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser.

Budgetoverslag

Et fredningsforslag skal i h. t. naturbeskyttelseslovens § 36, stk. 5 ledsages af et budgetoverslag, der redegør for de forventede omkostninger, der er knyttet til forslaget.

Skov- og Naturstyrelsen, der afholder udgifterne til naturgenopretningsprojektet, har oplyst, at de samlede omkostninger i forbindelse hermed forventes at blive 6,1 mio. kr.

Sagsrejserne, der også er de i lovens § 36, stk 6 nævnte myndigheder, forventer ikke yderligere omkostninger, da lodsejerne ikke pålægges yderligere begrænsninger for deres dispositioner i forhold til den allerede gældende fredning og gældende lovgivning.

Sagens behandling ved Fredningsnævnet.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del, bekendtgjorde forslaget offentligt i henhold til naturbeskyttelseslovens § 37, stk. 1 i Statstidende, JyllandsPosten og Horsens Folkeblad den 16. februar 2008 og indkaldte samtidigt til offentligt møde og besigtigelse den 14. marts 2008.

Nævnet bestod under mødet af formanden, retspræsident Per Holkmann Olsen, det ministerudpegede medlem Jytte Heslop, og suppleanten for det kommunevalgte medlem for Horsens Kommune, Bjarne Sørensen.

Som sekretær fungerede dommerfuldmægtig Regitze Brosbøl Lauridsen.

Under mødet anførte S. Lautrup, at lodsejer lb.nr. 14 ønsker fredningsgrænsen for ejendommen ændret, således at et nærmere angivet område af ejendommens areal udgår af såvel den eksisterende som den foreslåede fredning af hensyn til ønsket om mulighed for yderligere bebyggelse på ejendommen.

Skov- og Naturstyrelsen kommenterede under mødet en forespørgsel om eventuelle planer om at etablere en kanorasteplads i "fårefælden" ved Vilholt Mølle. Styrelsen oplyste, at et areal forventes mageskiftet med areal tilhørende Mark Rubow, og på sigt vil styrelsen eventuelt kunne bruge arealet til rekreativt formål, herunder til, at kanoer kan lægge til. Der er imidlertid ikke konkrete planer, da der ikke er behov for en sådan rasteplads på nuværende tidspunkt. Der er en rasteplads ved Klostermølle.

Vedrørende Lb.nr. 1: Del af matr. nr. 1 d Møldrup by, Voerladegård, er efter anmodning fra lodsejeren og med sagsrejsernes accept udtaget af fredningsforslaget. Området er ikke af betydning for gennemførelsen af naturgenopretningsprojektet.

Vedrørende den nordøstlige del af Lb. nr. 5. (del af ejendommen Lille Vilholt). Den nordøstlige del af matr. nr. 3 b Møldrup by, Voerladegård, er efter anmodning af sagsrejserne udtaget af fredningsforslaget med henvisning til et uafklaret forhold omkring en etableret juletræsbeplantning og bestemmelserne i den gældende fredning om arealets anvendelse. Området på ca. 6,5 ha og afklaringen af det nævnte forhold er ikke af betydning for gennemførelse af naturgenopretningsprojektet.

De nævnte områder af Lb.nr. 1 og 5 vil fortsat være omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15.marts 1984, og ønsker om etablering af erstatningsbiotoper i disse områder vil derfor kræve dispensation fra denne fredning.

En mindre ejendom, Lb.nr. 13, matr. nr. 2 aæ Vilholt, Sdr. Vissing, ejet af Horsens kommune, er ligeledes udtaget af fredningsforslaget, da ejendommen efter sagsrejsernes oplysning ikke er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15.marts 1984 og derfor var medtaget ved en fejltagelse.

Fredningsforslaget omfatter herefter 33,48 ha. Afgrænsningen fremgår af fredningskortet.

32,93 ha af fredningsområdet er herefter i privat eje, fordelt på 12 lodsejere. Miljøministeriet ved Skov- og Naturstyrelsen ejer 0,41 ha, Horsens Kommune ejer 0,09 ha, og to vejmatrিকler udgør tilsammen 0,05 ha. Ejersforholdene fremgår af areal- og lodsejerlisten, bilag 1.

Foreningen af kanoudlejere har efterfølgende anmodet om, at en rasteplads ved møllen indarbejdes i fredningsafgørelsen, da det vil være en naturlig foranstaltning at man i området kan gå i land uden at komme i konflikt med lodsejerne i området. Der henvises til, at der med nedlæggelse af stemmeværket mistes en naturlig rasteplads, og at formålet med fredningen bl.a. er at sikre de rekreative interesser i området.

Skov- og Naturstyrelsen har anført, at der ikke i dag er en officiel rastemulighed ved Vilholt Mølle. Det er klart en forudsætning fra de omkringboende lodsejere, at kanoerne skal passere så hurtigt som muligt forbi Vilholt Mølle og lodsejerne har ikke på noget tidspunkt accepteret, at arealet ved møllen betegnes eller benyttes som rasteplads for kanosejlere. Det er Skov- og Naturstyrelsens opfattelse, at der i øjeblikket er tilstrækkelig rastemulighed med officielle raste- og overnatningspladser 1,5 km opstrøms ved Voervadsbro og 4,8 km nedstrøms ved Kloster Mølle.

Der er ikke fra de berørte lodsejere rejst erstatningskrav overfor nævnet.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Nævnet finder, at det er af betydelig naturmæssig værdi, at Gudenåens oprindelige, naturlige løb omkring Vilholt Mølle genoprettes, således at der dels genetableres et naturligt fald i åløbet og dels opnås en betydelig bedring af gyde- og opvækstpladser for sørred, stalling og bæklampret over et større område. Nævnet finder, at forslaget bør gennemføres, uanset at det indebærer nedlæggelse af stemmeværket ved Vilholt Mølle. Der er lagt vægt på, at møllens historie er veldokumenteret, ligesom der er lagt vægt på, at det samlede projekt har betydelig lokal opbakning.

Det er endvidere nævnets opfattelse, at fredningen og det samlede projekt, herunder etablering af de angivne erstatningsbiotoper, som anført af sagsrejsjerne, samlet set vil forbedre forholdene for de internationale naturbeskyttelsesinteresser og dermed medvirke til at opfylde Danmarks internationale forpligtelser.

Nævnet finder ikke grundlag for at fastsætte bestemmelse om kanorasteplads ved Vilholt Mølle. Der er herved lagt vægt på, at der med eksisterende rastepladser opstrøms og nedstrøms for Vilholt Mølle ikke findes behov for på nuværende tidspunkt at etablere yderligere rasteplads ved møllen.

Nævnet finder endvidere ikke at kunne imødekomme anmodningen om ændring af fredningsgrænsen på ejendommen Lb.nr. 14, del af matr.nr. 2 bd, del af matr. nr. 2 c og matr. nr. 2 v, således at en del af ejendommen udgår af såvel den eksisterende som den fremtidige fredning. Der er herved lagt vægt på, at ejendommen er placeret meget tæt på åen, og at eventuelle ønsker fra ejeren om ændring af forholdene på ejendommen må afklares ved ansøgning om dispensation.

Nævnet tiltræder derfor det fremsatte forslag med de ovenfor anførte ændringer vedrørende Lb.nr. 1, 5 og 13., og bestemmer, jf. naturbeskyttelseslovens § 40, at fredningen skal gennemføres.

Der er ikke grundlag for ydelse af erstatning, idet de berørte ejendomme i forvejen er omfattet af Overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984, og lodsejerne ikke med den ændrede fredning pålægges yderligere begrænsninger i deres dispositionsret.

For så vidt angår fredningens geografiske udstrækning henvises til vedhæftede fredningskort.

Der fastsættes følgende fredningsbestemmelser:

§ 1. Formål

Fredningen har til formål:

- at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle
- at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området,
- at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand,
- at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres,
- at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

§ 2. Bevaring og genskabelse af områdets naturværdier

Det fredede områdes naturværdier skal bevares, plejes og genskabes. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, medmindre ændringerne er forudsat i § 10, ligesom der må ikke foretages yderligere bebyggelse.

§ 3. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, afgravning eller planering, medmindre sådanne ændringer er forudsat i § 10.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at ejere af arealer, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttelse af naturtyper), § 16 (sø- og åbeskyttelseslinie) og § 18 (beskyttelseslinie omkring fortidsminder) udnytter forekomster i jorden til eget brug, når en sådan udnyttelse er lovlig efter råstofloven.

§ 4. Nye bedrifter

Der må ikke oprettes nye landbrug. Der må heller ikke oprettes dambrug, pelsdyrfarme, fjerkræfarme eller drivhusgartnerier.

§ 5. Arealernes drift og pleje

- a. Opdyrkede arealer må benyttes som hidtil. På jord, der drives landbrugsmæssigt, kan der foretages sædvanlige omlægninger. Om tilplantning henvises dog til punkt c.
- b. Arealer, der den 21. december 1978 (dato for rejsning af den i 1984 gennemførte fredning) henlå i græs eller som udyrkede arealer, må ikke inddrages under plov eller anvendes til andet formål. Disse arealer, som er vist med særlig signatur på fredningskortet, må ikke afvandes yderligere, med mindre ændringerne er forudsat eller tilladt i § 10. Eksisterende dræn og grøfter må oprensnes og vedligeholdes. De vedvarende græsarealer må omlægges med rensningsafgrøder i det omfang, som er nødvendigt for, at de kan opretholdes som vedvarende græsningsarealer.
- c. Der må uden for haver ikke foretages nytplantning (heller ikke med juletræer eller pyntegrønt). Læhegn (max. 3 rækker), der er nødvendige for landbrugsdriften, kan dog plantes uden hensyn til fredningen
Allerede tilplantede arealer må dog gentilplantes efter omdrift, og forbuddet mod nytplantning gælder ikke for arealer, der var fredskovpligtige den 21. december 1978 (dato for rejsning af den i 1984 gennemførte fredning) og som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttede naturtyper), § 16 (sø- og åbeskyttelseslinie) og § 18 (beskyttelseslinie omkring

fortidsminder). De nævnte arealer, hvor gentilplantning eller nytplantning kan finde sted, er vist med særlig signatur på fredningskortet.

- d. Eksisterende beplantninger kan fjernes uden hensyn til fredningen. Dette gælder dog ikke træer og buske i umiddelbar nærhed af Gudenåen, medmindre fjernelsen er nødvendig i forbindelse med vedligeholdelse af vandløbet eller i forbindelse med genopretning af åens naturlige forløb, jf. § 10.

§ 6. Vandløb

Vandløb og andre vandarealer skal bevares i deres nuværende tilstand bortset fra ændringer, der følger af gennemførelsen af det i § 10 nævnte projekt.

Vandløbene må således ikke udrettes eller rørlægges. Arbejder i h. t. det til enhver tid gældende regulativ kan dog udføres. I forbindelse hermed kan der etableres de for sejladsen nødvendige strømrender.

§ 7. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der på eksisterende landbrugsejendomme kan opføres ny bebyggelse, som er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom. Det er dog en betingelse herfor, at bygningshøjden ikke overstiger 12,5 m for avls- og driftsbygninger, dog 15 m for visse siloer, eller 8,5 m for andre bygninger, og at den nye bebyggelse opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen, medmindre der er tale om sædvanlige læskure for kreaturer eller nødvendige skurvogne til skovbrugsdrift.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Privatbesøgende hos grundejerne må dog campere i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

§ 8. Andre konstruktioner og anlæg

Der må ikke etableres andre faste konstruktioner og anlæg. Eksempelvis må der ikke anbringes tårne, master og vindmøller eller etableres skydebaner, motorbaner, oplagspladser eller lossepladser. Nye elledninger eller udskiftning af eksisterende elledninger – også til lokal forsyning må kun fremføres som jordkabel. Der må ikke anlægges nye veje, medmindre de er nødvendige for land- og skovbrugsdriften.

§ 9. Landskabspleje

Horsens Kommune er plejemyndighed for ikke-statsejede arealer for så vidt angår de privatejede arealer, og Skov- og Naturstyrelsen er plejemyndighed for Miljøministeriets arealer.

Horsens Kommune har i medfør af de til enhver tid gældende bestemmelser, for tiden Miljøministeriets bekendtgørelse nr. 1604 af 20. november 2006 om pleje af fredede arealer m.v., ret til at foretage naturpleje til opfyldelse af fredningens formål.

Naturplejen kan bl.a. bestå i fjernelse af træer og buske på udyrkede arealer, bekæmpelse af kæmpebjørneklo, tidsler og brændenælder samt græsning og høslet. Hvor plejen sker ved græsning, skal lodsejeren have førsteret til udsætning af dyr.

De nærmere retningslinier for plejen skal fremgå af en plejeplan, der udarbejdes af plejemyndighederne og forhandles med samt tilsendes lodsejerne. Såfremt der er uenighed mellem plejemyndighederne eller i forhold til en privat ejer, træffer fredningsnævnet afgørelse i sagen.

Pleje af privatejede arealer skal udføres, så det ikke medfører udgifter, væsentlige gener eller tab for ejer eller bruger og med ejernes samtykke, eller i mangel heraf med fredningsnævnets godkendelse. Eventuelle overskud ved plejeforanstaltningerne tilfalder lodsejerne. Ejeren har desuden ret til selv at udføre plejen inden for en af kommunen fastsat frist. Ved trærydning tilfalder det fældede træ

ejeren, såfremt denne fjerner det inden en af kommunen fastsat frist, og ellers tilfalder træet kommunen. Ejeren kan ikke stille krav om opskæring, sammenkørsel eller kørsel til fast vej.

§ 10. Naturgenopretning

Skov- og Naturstyrelsen skal inden 2 år efter, at der er truffet endelig afgørelse om fredningen, foretage en naturgenopretning i overensstemmelse med Orbicons skitseprojekt af maj 2006 – Genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle, scenarie 2 inden for det på fredningskortet viste projektområde. Ved naturgenopretningen føres Gudenåen tilbage til sit naturlige løb, idet opstemningsanlægget ved Vilholt Mølle fjernes og terrænet retableres til situationen før opstemningen blev etableret. Mindre reguleringsarbejder i vandløbet kan udføres i en periode af op til 5 år efter projektets gennemførelse. Der etableres desuden den på fredningskortet viste sø som kompensation for den reducerede vandstand i området med hængesæk, sydøst for møllesøen.

§ 11. Offentlighedens adgang

Offentligheden har ret til at færdes til fods og på cykel på de veje og stier, der er vist på fredningskortet med særlig signatur. Plejemyndigheden og vedkommende lodsejer kan aftale mindre ændringer i stiforløbet forudsat, at stierne udlægges i 2m bredde, hvor de ikke følger eksisterende veje, og at plejemyndigheden uden udgift for lodsejerne opsætter ”møller”, stenter eller klaplåger, hvor stierne passerer over indhegnede arealer.

Offentligheden har på øvrige arealer ret til færdsel og ophold i henhold til naturbeskyttelseslovens generelle bestemmelser herom.

Plejemyndigheden kan, med fredningsnævnets godkendelse, udfærdige et ordensreglement for den offentlige adgang i området. Det kan heri bl.a. bestemmes, at cykelkørsel ikke må finde sted på nærmere angivne stier, og at brug af højtaleralæg og kraftig gengivelse af musik o. lign. i fri luft kan forbydes.

§ 12. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i denne fredning efter reglerne i Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 og stk. 2, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

§ 13. Ophævelse af tidligere fredning

Overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af Gudenådalen mellem Voervadsbro og Vissingkloster samt af Pinddal Mose ophæves for så vidt angår de af denne fredning omfattede arealer.

§ 14. Tilladelser efter naturbeskyttelsesloven og efter anden lovgivning

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 38, stk. 6 og stk. 7 og planlovens § 36, stk. 1, nr. 5 træder fredningsbestemmelserne i § 10 i stedet for naturbeskyttelseslovens §§ 3, 16 og 18, og planlovens § 35, stk. 1.

De foranstaltninger, der er foreskrevet i fredningens § 10 kan gennemføres uden vandløbsmyndighedens tilladelse eller godkendelse efter vandløbsloven, jf. vandløbslovens § 7 a. Det gælder dog alene med henblik på gennemførelse af det foreliggende naturgenopretningsprojekt, Orbicons skitseprojekt af maj 2006 – Genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle, scenarie 2.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del, den 25. april 2008

Per Holkmann Olsen

Jytte Heslop

Bjarne Sørensen

Klagevejledning

Afgørelsen om fredning af området kan efter naturbeskyttelseslovens § 43, jf. § 87, stk. 1, inden 4 uger påklages til Naturklagenævnet, Frederiksborggade 15, 1360 København K. Klagen indgives skriftligt til Naturklagenævnet.

Klageberettigede er:

Ejere og brugere, der skal have afgørelsen tilsendt, enhver, der under sagen har givet møde for nævnet eller fremsat ønske om underretning om sagens afgørelse,

statslige og kommunale myndigheder, hvis interesser berøres af forslaget, samt organisationer m.v., som antages at have en væsentlig interesse i forslaget.

Godtgørelse

I henhold til naturbeskyttelseslovens § 47 kan Fredningsnævnet bestemme, at der skal ydes en ejer eller bruger en passende godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand under fredningssagens behandling. Fredningsnævnets afgørelse om godtgørelse kan ikke påklages.

Ejere eller brugere, som mener sig berettiget til at modtage godtgørelse for nødvendige udgifter til sagkyndig bistand anmodes om at fremsætte begæring herom til Fredningsnævnet inden fire uger. Nævnet vil herefter træffe særskilt afgørelse om ydelse af godtgørelser.

Areal- og lodsejerliste Bilag 1

Lb.nr.:	Ejer:	Matr.nr.: Ejerlav:	Ønskes fredet:		Heraf omfattet af NBLs bestemmelser om:				Heraf omfattet af:		Tidl. fredet	Stier	Bemærkninger
			Ca. ha.	Antal lodder	beskyttelse sø / å §16 og fortidsmin- der §18 ca. ha	sær- vandleb, moser, strandsø, ferske enge, overdrev §3 ca. ha	strandbesk. §15 og klitfredning §8 ca. ha	fred- skovs- pligt ca. ha	sten-og jord- diger muse- ums- lovens §29 ca. m				
1. Udgår	Britta Vestergård, Lars Dalsgaard Højlundvej 14 8660 Skanderborg	1 d, del af Møltrup By, Voerladsgråd	UDGÅR										
2.	Mark Rubow Højlundvej 8b 8660 Skanderborg	1 at, del af 1 bc 1 ar	1,04 0,28 <u>3,21</u> 4,53		4,53	0,3					4,53	650	UDGÅR Forbliver under OFN afgø- relse af 15. marts 1984.
3.	Annette Vibæk Lund, Poul Sigh Højlundvej 8 8660 Skanderborg	Samme sted 1 cp S.s.	0,11		0,11						0,11	0	do
4.	Skov- og Naturstyrelsen, Søhøjlandet Vejløvej 12 8600 Silkeborg	1 bf S.s.	0,41		0,41	0,1					0,41	0	do
5.	Eina og Per Tandrup Domain des Ribieres F 83460 Les Arcs sur Argens Frankrig	3 b, del af S.s	5,54		5,40	2,92		5,54			5,54	505	do
6.	Eise Lythje Tryk, Jan Tryk Husoddevej 48 8700 Horsens	2 d S.s	4,08		3,67	0,23					4,08	230	do
7.	Aage Madsen Højlundvej 6 8660 Skanderborg	1 o, del af S.s.	2,82		2,82						2,82	299	do
8.	Anso Grusgrav APS Torvegade 81 7160 Tørring	1 b, del af S.s.	0,09		0,09						0,09	23	do
9.	Søren Holm Holmedal 3 8660 Skanderborg	1 aæ, del af S.s.	0,04		0,04						0,04	23	do
10.	Karin Morsbøl, Søren Philip Hunt Holmedal 1 st. 8660 Skanderborg	1 z, del af 1 an S.s.	0,03 0,02 0,05		0,05						0,05	56	do
11.	Vej matrikel	7000 a S.s.	0,02		0,02						0,02	0	do

12.	Vej matrikel	7000 b	0,03						0,03	0		do
13.	Horsens Kommune Rådhusvej 4 8700 Horsens	2 aø Samme sted	0,09						0,09	0		do
14.	Dorthe Poulsen S. Lautrup Gudenåvej 47 8660 Skanderborg	2 bd, del af 2 c, del af 2 v	0,70 2,97 3,54 7,21					6,6	7,21	0		do
15.	Søren Bastrup Sørensen Læsøgade 22 8700 Horsens	2 aø S.s.	0,09					0,09	0,09	0		do
16.	Jørgen Anders Gylstorff Vilholtvej 6 8660 Skanderborg	2 a, del af S.s.	3,95				1,22	3,95	3,95	0		do
17.	Leif Madsen Vilholtvej 8 8660 Skanderborg	1 i, del af S.s	4,42				0,76	3,04	4,42	0		do

Skov- og Naturstyrelsen

12. juli 2007
j.nr. SNS-4332-00034
Ref: OJA/LBC

Projekt for genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle – Resumé.

Orbicon har for Skov- og Naturstyrelsen udarbejdet et projektforslag for genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle. Dette notat er en sammenfatning af forslaget, som ønskes gennemført, og vil som sådan indgå som et bilag til et forslag til ændring af den eksisterende fredning for arealerne omkring Gudenå mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune, således at der åbnes mulighed for at gennemføre de nedenstående foranstaltninger.

Vandløbet udformes i et sammenhængende forløb, der udligner det nuværende niveaufald på ca. 2,7 m over stemmeværket ved Vilholt Mølle. Vandløbet vil få karakter af et naturligt stryg med hurtigt strømmende vand. Dette er i øvrigt karakteristisk for større dele af Gudenåen mellem Voervadsbro og Mossø, herunder strækningen, der hyppigt benævnes "Vilholt Stryget", som er en ca. 900 m lang strækning beliggende ca. 1 km nedstrøms stemmeværket. "Vilholt stryget" har et fald på ca. 3,5 ‰.

Stemmeværket sløjfes, og fødekanalens funktion som vandtilførsel til turbineanlægget på Vilholt Mølle nedlægges, idet turbinen allerede er taget ud af drift.

Den genoprettede vandløbsstrækning dimensioneres for Gudenåens samlede vandføring og udformes således, at den dels sikrer en fremtidig faunapassage og muligheder for gydeområder, fiskeskjul mv., dels er passabel for kanosejls.

Den nye vandløbsstrækning etableres primært opstrøms stemmeværket, idet den starter knap 500 m opstrøms, og den slutter ved det tidligere vadested ca. 100 m nedstrøms stemmeværket. Bundhældningen på strækningen bliver ca. 3,3 ‰, svarende til de eksisterende forhold på det nedstrøms liggende "Vilholt Stryg".

Genopretningen af Gudenå ved Vilholt Mølle omfatter følgende indgreb i selve vandløbet, ved de eksisterende omkring liggende tekniske anlæg samt i møllesøen og i mosen beliggende opstrøms stemmeværket:

1. Tilretninger af vandløbet lige nedstrøms stemmeværket
2. Fjernelse af stemmeværket
3. Genopretning af vandløbet opstrøms stemmeværket
4. Udvidelse af vandløbet nedstrøms det tidligere vadested
5. Etablering af midlertidigt sandfang
6. Bevarelse af fødekanal og bagkanal
7. Anlæg af sø i Vilholt Mose
8. Retableringen af terrænet i møllesøen
9. Etablering af erstatningsbiotoper

Der er vedlagt kortbilag, der viser positionen for ovennævnte punkt 1 – 8 (kortbilag 1), ligesom der er vedlagt kortbilag, der viser placering af de foreslåede erstatningsbiotoper (kortbilag 2).

1. Tilretninger af vandløbet nedstrøms stemmeværket

Inden igangsætning af de egentlige anlægsarbejder foretages en forudgående sænkning af vandspejlet i Gudenåen. Vandspejlet sænkes ved gradvis åbning af stemmeværket indtil niveau med nuværende tærskelbund i kote ca. 28,50 m DVR90.

Sænkningen forventes at skulle ske over en periode på mindst 1 måned. Herved reduceres materialevandringen fra den opstrøms del betragteligt, og de sedimenterede materialer specielt i vandløbssiderne afvandes, og bliver dermed lettere at håndtere ved opgravning/flytning. Dog forventes en del materialer ført til hølområdet umiddelbart nedstrøms stemmeværket, hvor en del vil aflejres. Dette har en positiv effekt, da det reducerer de samlede fyldmængder, der skal anvendes til opfyldning af hølområdet.

Efter sænkning af vandspejlet gennemføres tilretninger af vandløbsstrækningen lige nedstrøms stemmeværket, således at der opnås samme dimensioner som for den opstrøms liggende strækning (se punkt 3). Hølområdet lige nedstrøms stemmeværket fyldes dog ikke i første omgang, da det skal udnyttes som sandfang under anlægsarbejderne opstrøms stemmeværket.

2. Fjernelse af stemmeværket

Stemmeværket, der i øvrigt er i meget dårlig stand, nedbrydes helt, idet det fremtidige vandløbsprofil nedskæres relativt dybt i terrænet ved passagen af stemmeværket. Vandløbet får samme fysiske dimensioner som omtalt i punkt 3, og vandløbsbunden etableres ved stemmeværket i kote 27,44 m DVR90. Betonslisen skal nødvendigvis opbrydes og fjernes til niveau mindst 0,3 - 0,4 m under vandløbsbund af hensyn til en passende bundsikring af vandløbet med sten og grus.

3. Genopretning af vandløbet opstrøms stemmeværket

Selve anlægsarbejderne omfatter et ca. 570 m langt forløb, der hovedsageligt placeres opstrøms stemmeværket. Overgangen til det ny vandløbsprofil placeres ca. 480 m opstrøms stemmeværket, hvor den ny vandløbsbund indpasses i det eksisterende vandløb. En væsentlig del af den ny vandløbsstrækning vil passere den nuværende møllesø. De udførte vandløbsopmålinger og tidligere videooptagelser indikerer, at der er en strømmende gennem møllesøen, som hovedsageligt forløber i vestsiden af søen. Denne strømmende følges så vidt muligt ved retablering af vandløbsprofilen. Vandløbet afsluttes ca. 90 m nedstrøms stemmeværket, hvor det overgår til det nuværende vandløbsprofil.

Vandløbet etableres med så stor variation som muligt, således at naturlige forhold efterlignes. Vandløbets overordnede bundbredde er 15 m, anlægget på siderne vil variere men vil have et gennemsnit på 1:1,5, og vandløbets fald på den 570 m lange strækning vil variere mellem ca. 2 og ca. 5 ‰ med et gennemsnit på 3,3 ‰.

Der udlægges gydegrus på 2 - 4 delstrækninger. De anbefalede placeringer af gydeområder ses af kortbilag 1. De samlede grusmængder anslås til 800 - 900 m³, svarende til etablering af gydeområder på ca. 25 % af den projekterede vandløbsstrækning.

Der indbygges ligeledes 2 - 4 hvileområder/pools. Disse etableres ved en lokal overuddybning af bunden med ca. 0,4 m ud mod en af vandløbssiderne i sving eller ca. midt i vandløbet på lige strækninger. Hvileområderne kan naturligt etableres nedstrøms gydeområderne. Der etableres stensikring umiddelbart opstrøms hvileområderne.

Det er af stor vigtighed for mange fiskearter (herunder laksefisk), at der skabes stor variation i vandløbsprofilen, således at der er opvækstområder for alle størrelser/stadier af fisk, der opholder sig i vandløb, herunder at der etableres lavvandede områder med skjul, hvor fiskeynglen kan opholde sig og vokse til.

Derfor øges bredden af vandløbet på delstrækninger, så der dannes lavvandede partier i vandløbssiderne. Områderne tænkes primært placeret i området med møllesøen, hvor der er gode pladsforhold især på vandløbets østside. De foreslåede placeringer er vist som udposninger primært på vandløbets højre side (kortbilag 1). Områderne etableres således, at vanddybden vil være ca. 10 - ca. 30 cm ved normale afstrømningsforhold.

Herudover etableres vandløbet med en svagt mæanderende strømrønde, hvor vanddybden ved alle afstrømningshændelser vil være mindst ca. 40 cm af hensyn til kanosejladsen. Forholdene vil således ligne andre strækninger nær projektstrækningen, og forholdene for kanosejlads vil ikke være ringere end på det såkaldte "Vilholt Stryg".

Da det er af stor vigtighed for plante- og dyrelivet på den genoprettede strækning, at der findes så stor variation i de fysiske forhold som muligt, og da vandløbet ved sin dynamik kan omlejre bunden således, at kanosejlads lokalt ikke er mulig, skal det i den nye fredning være tilladt, at der i en periode på 5 år efter afslutning af de egentlige anlægsarbejder, kan gennemføres mindre tilretninger af den genoprettede strækning, herunder blandt andet tilretninger af vandløbsbunden, udlægning af gydegrus, flytning af større sten, samt etablering af strømrønder, der muliggør kanosejlads.

4. Udvidelse af vandløbet nedstrøms det tidligere vadested

Da vandløbet nedstrøms stemmeværket har henlagt i en lang periode, hvor hovedparten af Gudenåens vandføring er ledt gennem turbinen, er der sket en indsnævring af vandløbet. Derfor gennemføres der en udvidelse af vandløbet på strækningen frem til sammenløbet med bagkanalen. Udvidelsen vil give vandløbet samme dimensioner som omtalt under punkt 3, men faldet vil dog være mindre.

På en strækning af ca. 60 m opdeles vandløbet i to parallelle forløb, der igen samles til ét hovedløb umiddelbart opstrøms tilløbet fra bagkanalen (kortbilag 1). De to løb etableres med dimensioner, der tilsammen udgør mindst samme tværsnitsareal som hovedløbet. Hensigten er, at der dannes en 10 - 15 m bred og ca. 60 m lang ø mellem de to vandløbsstykker i det relativt flade område nedstrøms det eksisterende stemmeværk, hvilket fremover vil give en naturlig variation på vandløbsstrækningen. På en strækning af ca. 50 m etableres en sten-sikring på venstre side af det vestre løb til beskyttelse af en blotlagt skråning, der er af geologisk og ornitologisk interesse.

5. Etablering af midlertidigt sandfang

Som omtalt under punkt 3 skal det eksisterende hølområde lige nedstrøms stemmeværket fungere som sandfang i anlægsperioden. Det er dog næppe sandsynligt, at dette område vil kunne tilbageholde al det transporterede sediment, og derfor etableres der et midlertidigt sandfang ca. 300 m nedstrøms stemmeværket. Sandfanget påregnes højst at være i drift i de 5 år efter de egentlige anlægsarbejders afslutning, hvor der kan gennemføres mindre tilretninger af den genoprettede vandløbsstrækning.

Sandfanget kan ikke placeres længere nedstrøms, idet Gudenåen på strækningen fra ca. st. 21500 (godt 400 m nedstrøms stemmeværket) og nedstrøms mod Mossø er A-målsat, og etablering og drift af et sandfang på denne strækning vil ikke være forenelig med den høje målsætning.

Sandfanget placeres fysisk således, at der er adgang for opgravning af sandmaterialer fra fanget fra Højlundvej. Sandfanget udgraves i eksisterende vandløbsbund ved en overuddybning på ca. 1,0 m over en ca. 100 m lang strækning. Sandfangets bredde skal være ca. 10 - 15 m, idet større bredde vil vanskeliggøre oprensning. De opgravede materialer indbygges i hølområdet nedstrøms stemmeværket, såfremt de er indbygningsegnete, alternativt fjernes de fra området.

6. Bevaring af fødekanal og bagkanal

Fødekanalen er et vigtigt element i den kulturhistoriske fortælling, hvorfor den bevares. Dette kan dog ikke gennemføres uden tekniske afværgeforanstaltninger, der samtidigt vil sikre møllebygningens stabilitet. Forbindelsen mellem Gudenåen og fødekanalen afbrydes ved etablering af en dæmning, der sikrer et fremtidigt vanddækket område, som fastholder indtrykket af den oprindelige fødekanal.

Dæmningen udlægges ud for vandløbet i en position, der svarer til stemmeværkets, og forløber ca. 40 m mod syd, parallelt med Gudenåen, således at der dannes en ca. 200 m lang sammenhængende vandflade. Dæmningen etableres ved indbygning af opgravede materialer. Dæmningen føres op til en kronekote på mindst 31,00 m DVR90 og udformes i øvrigt, således at den udgør en naturlig forbindelse med terrænet, herunder at den kommer til at danne en naturlig afgrænsning af terrænet ned mod østsiden af det fremtidige forløb af Gudenåen.

Den eksisterende indgang til møllebygningens turbinekammer lukkes ved udstøbning af en tæt lukning i frontmuren mod fødekanalen.

Da vandtilstrømningen fra åen til fødekanalen afskæres, vil vandspejlet i fødekanalen falde på grund af grundvandsudsivning og fordampning. For udligning af vandtabet etableres en fødepumpe i en pumpebrønd i vandløbet umiddelbart i nærheden af det eksisterende stemmeværks højre fløjmur. Fra brønden etableres en nedgravet rørforbindelse til fødekanalens opstrøms ende. Der påregnes en nødvendig pumpekapacitet på minimum ca. 5 l/sek.

Efter retableringen af den ny vandløbsstrækning stoppes også udløbet fra møllebygningens turbinekammer. Strækningen mellem møllebygningen og udløbet i Gudenåen er ca. 70 m lang, og den vil efterfølgende fremstå som en langstrakt pool med stillestående vand i niveau med åens vandspejl. Efter retableringen af vandløbsstrækningen vil vandudskiftningen i bagkanalen blive begrænset til en diffus grundvandstilstrømning samt den udskiftning af åvand, der sker på grund af vandspejlsvariationerne i Gudenåen.

7. Anlæg af sø i Vilholt Mose

Projektet vil medføre en vandspejlssænkning på strækningen opstrøms stemmeværket. Vandspejlssænkningen vil være størst lige opstrøms stemmeværket, og projektets påvirkning af vandstanden vil først være helt ophørt ved den hydrometriske målestation, der er placeret ca. 500 m opstrøms Voervadsbro. Sænkningen af vandspejlet vil afhænge af vandløbets vandføring. Ved normale sommer og vinter vandføringer vil sænkningen lige opstrøms stemmeværket være ca. 1,0 - 1,8 m, mens den ud for Vilholt Mose, der er beliggende ca. 200 m opstrøms stemmeværket vil være 0,7 - 1,5 m. Dette vil medføre en betydelig afvanding af mosen, hvorfor det er aftalt med lodsejeren, at der etableres en ca. 2.800 m² stor sø i området. Søen indgår ligeledes som et element i de erstatningsbiotoper, der generelt etableres i området omkring møllen (se punkt 9).

Søen udgraves midt på mosearealet, så der bliver en ca. 15 m bred bræmme mellem det fremtidige søvandspejl og en eksisterende række af træer langs vejen. Søen vil få et vandspejlsareal på ca. 2.800 m² i kote ca. 29,0 m DVR90. Søen anlægges med en maksimumsdybde på ca. 1,5 m med dybeste punkt i kote ca. 27,5 m DVR90 og med et gennemsnitligt anlæg på 1:5. I den nordlige og østlige del af søen etableres lavvandede områder med et varierende anlæg på ca. 1:5 til 1:15.

Det afgravede materiale udsættes i den gamle møllesø på et ca. 6.000 m² stort område langs østsiden af den genoprettede Gudenå. Jorddeponering kan først ske et par måneder efter, at stemmeværket ved Vilholt Mølle er fjernet. Den afgravede jord fra den nye sø i Vilholt Mose vil hovedsageligt bestå af vandfyldt organisk materiale, da mosen er dannet i en lavning ved gradvis tilgroning med hængesæk. Hængesækken er nu under tilgroning med træer og buske, som holdes nede ved jævnlige rydninger.

Før etableringen af stemmeværket ved Vilholt Mølle var der eng, hvor den østlige del af møllesøen ligger i dag. Materialet i møllesøen er hovedsageligt plantevegetation og slam, og dette materiale forventes at ville synke yderligere sammen. Det vurderes, at der på dette tidspunkt vil være 0,5 – 1,0 m til fast bund. Når der er gået nogle måneder lægges materialet fra søen i Vilholt Mose ud i den tidligere møllesø i et ca. 0,9 m tykt lag. Det forventes, at materialet vil konsolideres og sluthævningen af terrænet i området vil være væsentligt mindre end 0,9 m. Inden deponering af den afgravede jord anlægges der en kørevej ud i deponeringsområdet.

Såfremt der ikke kan gives tilladelse til at udlægge jorden i møllesøen, fjernes jorden fra området, hvilket dog vurderes meget bekosteligt.

8 Retablering af terrænet i møllesøen

Etableringen af stemmeværket ved Vilholt mølle har medført, at der er dannet en ca. 250 m lang møllesø. Her løber Gudenåen i et 20 - 30 m bredt strømleje gennem møllesøens vestlige side. Væsentlige dele af møllesøens østlige side er i dag stort set fyldt op med materiale transporteret i Gudenåen, og dette materiale har dannet grundlag for dannelse af store grødedøer, der nogle steder virker meget kompakte, mens der andre steder er frit vandspejl mellem øerne. Grødedøerne dækker nu et areal, der svarer til mere end halvdelen af møllesøens oprindelige areal.

Ved projektets gennemførelse sænkes Gudenåens vandstand ved middelvandføringer med mellem ca. 110 og 190 cm på strækningen gennem møllesøen. Dette vil accelerere den igangværende tilgroning betydeligt, således at møllesøen ret hurtigt vil ændre karakter. Grødedøerne vil synke fuldstændigt sammen, og terrænet vil være lavt langs østsiden af vandløbet. Udsætningen af jorden fra søen i Vilholt Mose vil imidlertid gøre det muligt at retablere en skrånende eng ned mod vandløbet.

På østsiden af den retablerede Gudenå etableres en mindre terrænhævning, således at det er muligt at stå af på vandløbssiden fra en kano og eventuelt forcere skråningen til fods, hvis der skulle være behov for det. Området ved den tidligere møllesø vil i en årrække fremover fremstå som meget blødt område, hvor passage til fods kan være meget vanskelig.

Som omtalt under punkt 7, anvendes en betydelig del af arealet med grødedøer som udsætningsområde for opgravet jord ved etablering af søen i Vilholt Mose.

9. Erstatningsbiotoper

Ved projektets gennemførelse forsvinder større arealer med stillestående og langsomt flydende vand, som bliver erstattet af en egentlig vandløbsstrækning med ret kraftigt strømmende vand. De stillestående vandflader er vigtige fourageringsområder for damflagermusen, der indgår i udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 48, hvori hele projektområdet er beliggende.

Vejle Amt har som et led i myndighedsbehandlingen gennemført en VVM-screening af projektet i august 2006. Amtet vurderede, at der ikke er miljøeffekter, som er så væsentlige, at der udløses krav om VVM. Dette er blandt andet begrundet med, at der i forbindelse med projektgennemførelsen etableres mindst ca. 12.000 m² erstatningsbiotoper med frit stillestående vandspejl, hvortil skal lægges den ca. 2.800 m² store sø i mosen ved Vilholt. Det vil sige, at der skal etableres i alt mindst ca. 14.800 m² åben vandflade.

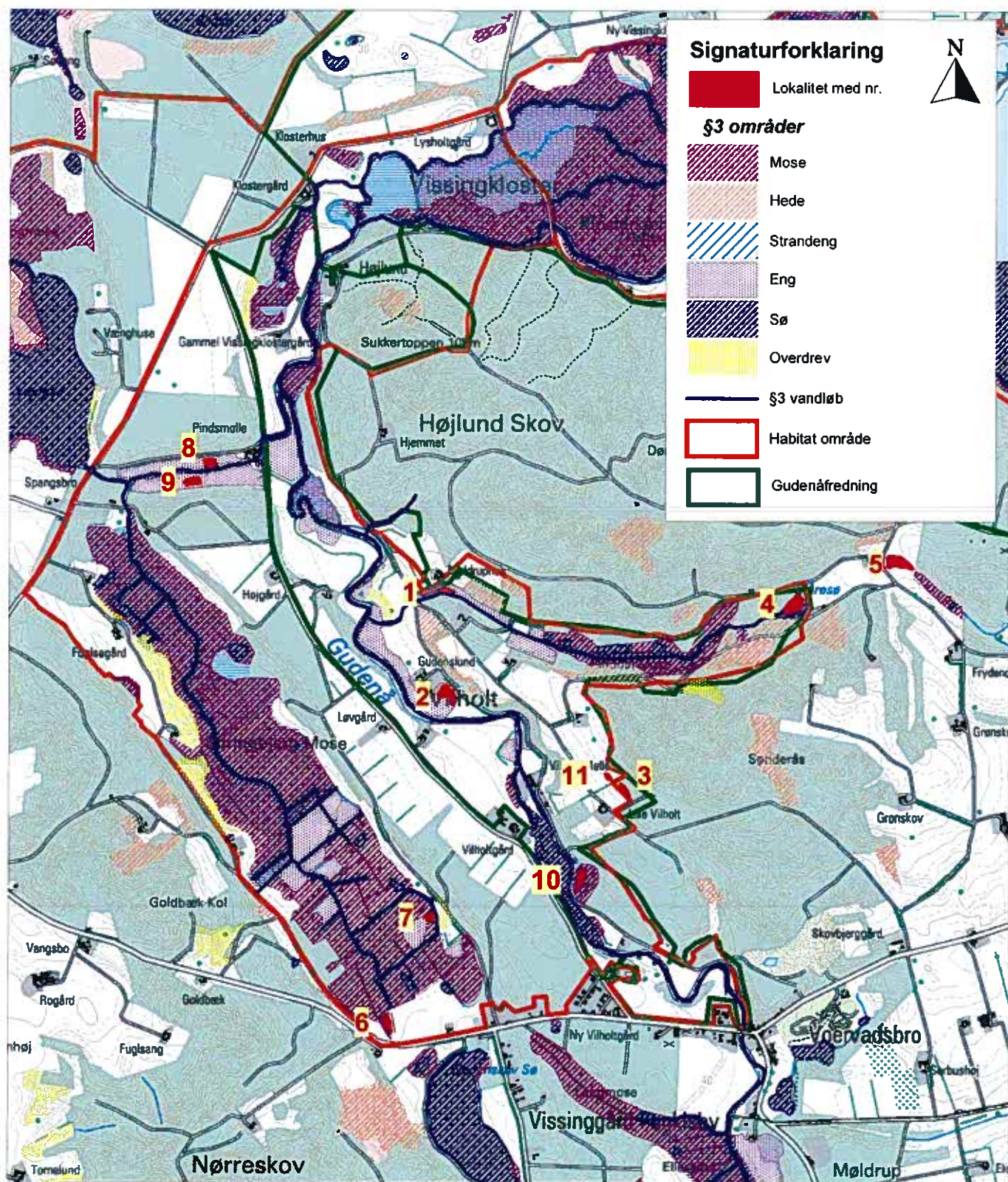
Damflagermus kan på fouragering flyve op til 10 km på et togt. Dette giver damflagermusen mulighed for at nå flere store søområder fra Vilholt. Der etableres alligevel erstatningsbiotoper, da de kan være vigtige for eventuelle ynglebestande nær møllen, og de vil også give flere fourageringsmuligheder uanset vind og vejr.

På denne baggrund er der udvalgt 10 egnede lokaliteter beliggende i en afstand fra Vilholt Mølle på mindre end ca. 2 km. 5 af disse lokaliteter ligger uden for Gudenåfredningen. Hertil skal lægges vandhullet i mosen ved Vilholt Mølle (lokalitet 10), som ligger inden for fredningen.

Arbejdet med at finde erstatningsbiotoper er forløbet positivt, idet der allerede er indgået 3 årlige aftaler med lodsejerne på 9 ud af 11 lokaliteter. En lokalitet (Fåresø, lokalitet nr. 4) udgår på grund af nærhed til bygninger, der kan blive påvirket ved vandstandshævningen. For en anden lokalitet (nr. 5.) foreligger der p.t. kun en mundtlig aftale. Der foreligger således aftaler om etablering af i alt ca. 14.500 m² erstatningsbiotoper, hvilket stort set lever op til kravet i Vejle Amts VVM-screening på ca. 14.800 m². Det forventes dog, at der ligeledes kan indgås skriftlig aftale med lodsejeren ved lokalitet nr. 5, og i givet fald vil der kunne etableres i alt ca. 18.400 m² erstatningsbiotoper. Såfremt aftalen med lodsejeren af lokalitet nr. 5 mod forventning ikke kan opnås, kan der gennemføres mindre udvidelser af en eller flere af de øvrige lokaliteter, således at kravet på 14.800 m² under alle omstændigheder kan opfyldes.

Der arbejdes på, at de 5 lokaliteter (nr. 5 - 9), der ligger uden for fredningen, etableres i 2007, således at de kan ligge klar, når de stillestående vandflader i området fjernes ved projektgennemførelsen. Det er vigtigt, at disse vandhuller opfattes som en del af de samlede erstatningsbiotoper ved projektgennemførelsen, således at der ikke stilles krav om yderligere vandhuller i forbindelse med gennemførelse af vandløbsprojektet.

Lokalitet nr. 10 (søen i Vilholt Mose) etableres som en del af det samlede vandløbsprojekt, mens etableringen af de resterende 4 lokaliteter (nr. 1 - 3 og nr. 11) søges etableret inden projektgennemførelsen efter ansøgning om dispensation i henhold til den gældende fredning.

Erstatningsbiotoper ved Vilholt - VJA

Emne

Oversigtskort med alle lokaliteter, §3 områder, Habitat område og Gudenåfredningsområde

Sagsnr.

139.06081

Målforskel

1:20.000

Kotesystem

-

Dato

07.02.2007

Projektleder

LBC

Projekteret

EMA

Tegnet

AMB

Kontrol

LBC

Godkendt

HVS

Tegn.nr.

Kortbilag 2

Rev.

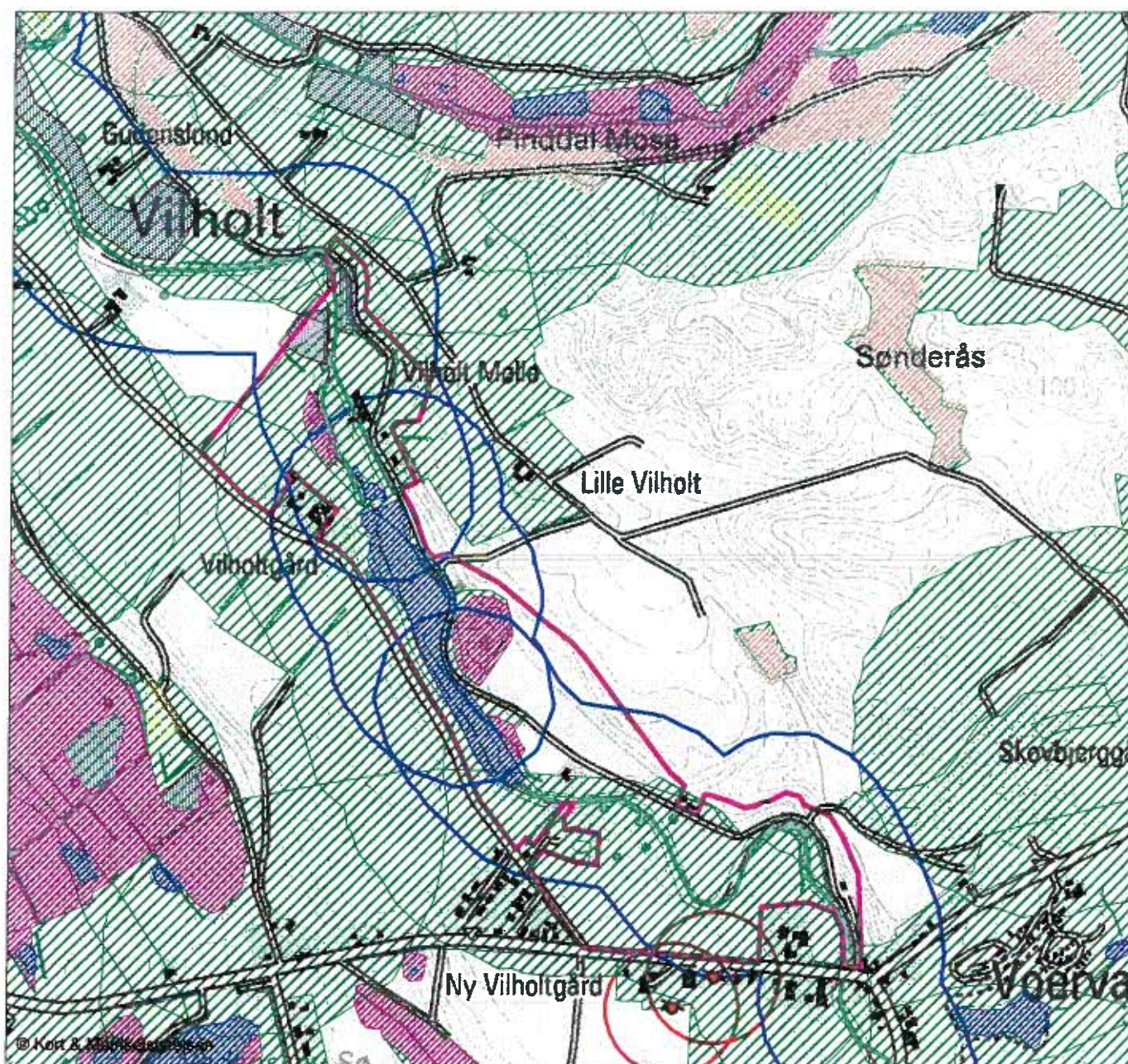
1

Orbicon A/S

Jens Juuls Vej 18
8260 Viby Jylland

Tlf. 87 38 61 66

www.orbicon.dk

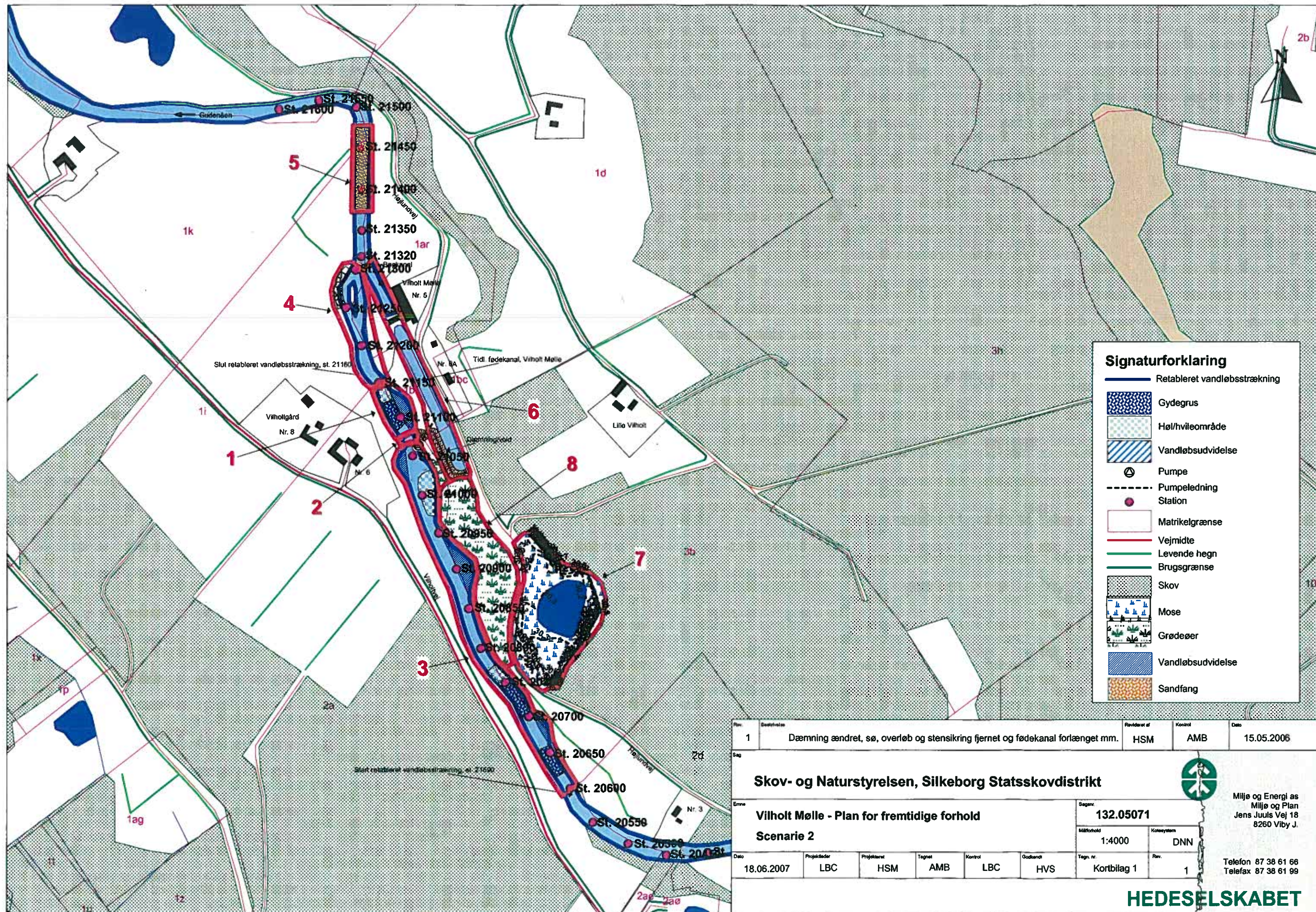

- Fredningsgrænse
- Beskyttede naturtyper (NBL § 3):
- Eng
 - Mose
 - Sø
 - Vandløb
- Bygge- og beskyttelseslinier:
- Å og sø (NBL § 16)
 - Skov (NBL § 17)
 - Fortidsminder (NBL § 18)

Fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune

Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del
Afgørelse af april 2008

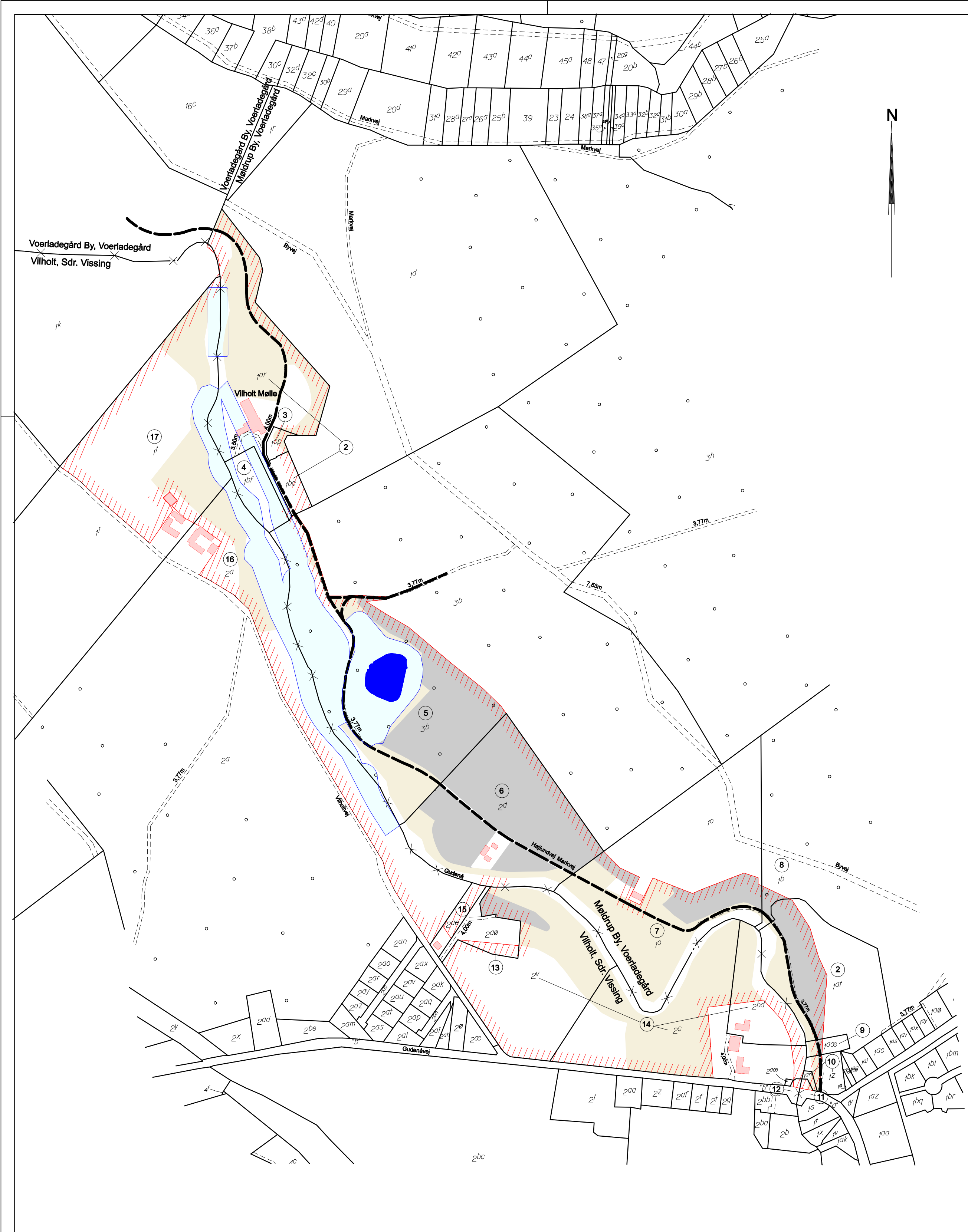
Udført af Horsens Kommune, april 2008

Signaturforklaring

- Retableret vandløbsstrækning
- Gydegrus
- Høl/hvileområde
- Vandløbsudvidelse
- Pumpe
- Pumpeledning
- Station
- Matrikelgrænse
- Vejmidte
- Levende hegn
- Brugsgrænse
- Skov
- Mose
- Grødegær
- Vandløbsudvidelse
- Sandfang

Rev.	1	Beskrivelse	Dæmning ændret, sø, overløb og stensikring fjernet og fødekanal forlænget mm.	Revderet af	HSM	Kontrol	AMB	Dato	15.05.2006
Sag	Skov- og Naturstyrelsen, Silkeborg Statsskovdistrikt								
Emne	Vilholt Mølle - Plan for fremtidige forhold Scenarie 2				Sag nr.	132.05071			
					Målforhold	1:4000	Kortsystem	DNN	
Dato	18.06.2007	Projektskaber	LBC	Projektskrevet	HSM	Tegnet	AMB	Kontrol	LBC
								Godkendt	HVS
								Tegn. nr.	Kortbilag 1
								Rev.	1
HEDELSKABET									Miljø og Energi as Miljø og Plan Jens Juuls Vej 18 8260 Viby J. Telefon 87 38 61 66 Telefax 87 38 61 99

Fredningsnævnet for Midtjylland, Østlig del

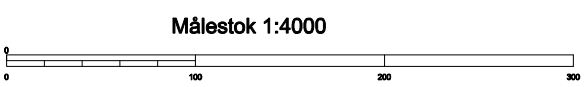
Fredningskort til afgørelse af 25. april 2008 i
Fredningsnævnets sag j. nr. 8901-01.2007.99

- Signaturforklaring
- //// Fredningsgrænse
 - ✕ Ejerlavsgrense
 - ⑧ Lb.nr. jfr. areal- og lodsejerliste
 - Veje med off. adgang for gående og cyklende
 - Arealer med særbestemmelse jfr. fredningsbest. § 5, b.
 - Arealer med særbestemmelse jfr. fredningsbest. § 5, c.
 - Projektområde jfr. fredningsforslaget §10
 - Ny sø jfr. fredningsforslaget §10

Fredning af
Arealer omkring
Gudenåen
mellem Voervadsbro og Vilholt

Del af
Vilholt, Sdr. Vissing
Møldrup By, Voerladegård
Horsens Kommune

Udarbejdet af Landinspektørfirmaet LE34 december 2007 for
By- og Landskabsstyrelsen og Horsens Kommune.
Rettet april 2008 til brug for Fredningsnævnets afgørelse.

Konsekvensvurdering af naturgenopretning ved Vilholt Mølle

Vurdering af konsekvenser for naturen ved fjernelse af
opstemningen ved Vilholt Mølle med udgangspunkt i naturtyper
og arter på udpegningsgrundlaget for habitatområde 48

Rasmus Ejrnæs

Danmarks Miljøundersøgelser
Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet
November 2003

Indhold

Forord

Indledning

Generelle konsekvenser af at fjerne opstemningen

Specifikke konsekvenser for habitat-naturtyper

Specifikke konsekvenser for habitat-arter

Sammenfatning

Referencer

Forord

Dette konsekvensanalyseprojekt er udført af Danmarks Miljøundersøgelser (DMU), Afd. for Vildtbiologi og Biodiversitet for Skov og Naturstyrelsen, jf. samarbejdsaftale af 10. september 2003. Indhold og bilag fra et tidligere notat fra 2001 (Asferg 2001) indgår som fagligt baggrundsmateriale i nærværende notat.

Projektleder hos DMU: Seniorforsker Rasmus Ejrnæs
DMU, Afdeling for Vildtbiologi og Biodiversitet

Kontaktperson hos SNS: Distriktsfuldmægtig Ole Juul Andersen
SNS, Silkeborg Statsskovdistrikt

Følgende personer har leveret notater vedrørende habitat-arter i forbindelse med udarbejdelsen af et foregående notat (Asferg 2001):

Jan Nielsen, Vejle Amt (bæklampret)

Tove Hels, Forskningscentret for Skov og Landskab (stor vandsalamander)

Hans J. Baagøe, Københavns Universitet (damflagermus)

Aksel Bo Madsen, DMU (odder)

Disse notater er vigtigt baggrundsmateriale for beskrivelserne og for den samlede vurdering i dette notat.

Indledning

Der har gennem en årrække været arbejdet på at få skabt fri passage ved Vilholt Mølle i Gudenåens hovedløb opstrøms Mossø. Arbejdet med at sikre faunaens frie passage ved Vilholt Mølle har siden 1990 været genstand for mange overvejelser og udredningsarbejder. Et tidligere løsningsforslag og tilhørende vurdering af konsekvenser er udarbejdet som et fælles notat fra februar 1991 fra Vejle Amt og Skov- og Naturstyrelsen: "Naturgenopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle. Løsningsforslag og konsekvenser", herefter omtalt som "Fællesnotatet". I notat fra 2001 udarbejdet af DMU (Asferg 2001), sammenlignes konsekvenserne for de naturtyper og arter som på daværende tidspunkt var på udpegningsgrundlaget for habitatområde 48 af at fjerne opstemningen eller bibeholde opstemningen og etablere et omløbsstryg.

Baggrunden for undersøgelsen er at den planlagte naturgenopretning af Gudenåen vil have potentielle effekter på en række arter og naturtyper i Habitatområdet. Af Artikel 6 stk. 3 i Habitatdirektivet fremgår det at følgende forholdsregler bør træffes inden der gennemføres projekter med konsekvenser for natur i habitatområder (Pagh 2001):

"Alle planer eller projekter, der ikke er direkte forbundet med eller nødvendige for lokalitetens forvaltning, men som i sig selv eller i forbindelse med andre planer og projekter kan påvirke en sådan lokalitet væsentligt, vurderes med hensyn til deres virkninger på lokaliteten under hensyn til bevaringsmålsætningerne for denne. På baggrund af konklusionerne af vurderingen af virkningerne på lokaliteten, og med forbehold af stk. 4, giver de kompetente nationale myndigheder først deres tilslutning til en plan eller et projekt, når de har sikret sig, at den/det ikke skader lokalitetens integritet, og når de - hvis det anses for nødvendigt - har hørt offentligheden".

Formålet med nærværende notat er derfor at belyse:

- 1) Konsekvenserne (positive og negative) for naturtyper og arter på det reviderede udpegningsgrundlag for habitatområde 48 af at fjerne opstemningen ved Vilholt Mølle og genskabe en frit strømmende Gudenå.
- 2) Mulighederne for at afhjælpe potentielt væsentlige negative effekter ved en ændret projektplanlægning.
- 3) Konsekvenserne for naturen og den biologiske mangfoldighed som helhed i området (også arter og naturtyper som ikke er omfattet af direktivet).

Habitatdirektivet lægger op til at vurderingen af om en effekt er "væsentlig" skal foretages i forhold til bevaringsmålsætningerne for de pågældende arter

og naturtyper (Pagh 2001). I habitatområde 48 er sådanne bevaringsmålsætninger endnu ikke udviklet, og derfor er der som væsentlighedskriterium anvendt arterne og naturtypernes sjældenhed og bevaringsstatus i Danmark, samt de lokale forekomsters repræsentativitet og kvantitative betydning på nationalt plan.

Dette notat tager ikke stilling til projektets konsekvenser i relation til opfyldelsen af Vandrammedirektivet, ligesom der ikke inddrages kulturhistoriske, æstetiske eller andre værdier i øvrigt end de biologiske i vurderingen.

Generelle konsekvenser af at fjerne opstemningen¹

Konsekvenserne af at fjerne stemmeværket er at der genskabes en frit strømmende Gudenå, hvilket betyder følgende:

- 1) Påvirkningen af strøm- og bundforhold i Gudenåen så langt opstrøms som Voervadsbro ophører. Der bliver genetableret en lang strækning af Gudenåen med et stort fald og deraf følgende stærkt strømmende vand med naturlige fysiske forhold. Der bliver fri faunapassage.
- 2) Vandstanden i området sænkes, hvilket fører til at møllesøen forsvinder og til udtørring af hængesæk øst for møllesøen (figur 1).

Figur 1. Flyfoto af projektområdet fra 1999. Den røde streg afgrænser projektområdet. Med blå signatur ses Vejle Amts kortlægning af hængesæk (habitat-naturtype 7140) og med gul signatur ses en lille selvsået elleskov (habitat-naturtype 91E0). Pilen viser placeringen af opstemningen, og den lyslilla oval indkredser det som er tilbage af Møllesøen.

¹ Der tages ved vurderingen udgangspunkt i projektet som det er skitseret i fællesnotatet (1991) – hvilket inkluderer en opgravning og bortkørsel af sedimenteret materiale i møllesøen forud for fjernelsen af stemmeværket.

Specifikke konsekvenser for habitatnaturtyper

I habitatområde 48 indgår 17 naturtyper i det reviderede udpegningsgrundlag (tabel 1).

Tabel 1. Liste over naturtyper på udpegningsgrundlaget for Habitatområde 48.

48	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå
3110	Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
3160	Brunvandede søer og vandhuller
3260	Vandløb med vandplanter
3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyst
4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
6230	*Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
7140	Hængesæk og andre kærsumfund dannet flydende i vand
7210	*Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
7230	Rigkær
9120	Bøgeskove på morbund med kristtorn
9190	Stilkegeskove og krat på mager sur bund
91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
91E0	*Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

I tilknytning til projektområdet findes i dag følgende naturtyper:

- 1) Hængesæk – type 7140
- 2) Vandløb – type 3260
- 3) Eutrof sø – type 3150
- 4) Elle-askeskove – type 91E0

Hængesæk (7140)

Hængesækken i projektområdet er ikke opmålt i detaljer i forbindelse med besigtigelsen, men Vejle amt har i forbindelse med kortlægningen af naturtyper i habitatområdet detailregistreret et areal på 0,29 ha. Rundt om hængesækken forekommer mosaikvegetation med pletter med mere tør vegetation, herunder opvækst af pil, el og birk. Hængesækken som er dannet på de knapt 150 år som dæmningen har eksisteret er under tydelig terrestrificering, en naturlig proces som antageligt har været accelereret som følge af den generelle eutrofiering (N-deposition) samt perioder med tilskudsfodring af ænder i moser. Ved besigtigelsen sås ikke længere åbne vandflader, og der

Dyndstar

observeredes en kraftig tilgroning med birk, pil og el i kanterne af mosen. I tilknytning til hængesækken findes en mindre bestand af dyndstar, som er en karakteristisk art for naturtypen. Ved seneste registrering voksede arten i ellesumpen på kanten af hængesækken. Dyndstar er opført som temmelig sjælden i Dansk Feltflora.

Parti fra hængesækken ved Vilholt Mølle. I forgrunden ses en tør forhøjning med pil og birk og i baggrunden ses elleskoven, samt granplantagen på skrænterne og videre op i områdets hydrologiske opland.

Vandløb med vandplanter (3260)

Vandløbet (Gudenåen) må alene i kraft af sin vandføring og længde betragtes som en vigtig forekomst af naturtypen, også på nationalt plan.

Vandkvaliteten er god både opstrøms og nedstrøms Vilholt Mølle, og efter fjernelse af opstemningen vil der i realiteten være tale om et ureguleret vandløb. Der er observeret en rig fauna af såvel invertebrater som fiskearter, og opstemning og mølleværk udgør en effektiv faunaspærring for disse. Opstemningen påvirker vandløbets fysiske forhold (dynamik og sedimentation) negativt, særligt opstrøms Vilholt hvor vilkårene i dag er ugunstige for den oprindelige, karakteristiske flora af strømvandsplanter samt vandløbsfauna.

Eutrofe søer (3150)

Møllesøen er som naturtype betragtet ikke særlig typisk for type 3150 i Danmark, og hvis den er omfattet af naturtypens ret brede definition, må den

betraktes som ubetydelig. Den åbne vandflade svandt ind med 50 % i perioden 1965-1990 og søen består i dag stort set kun af et strømløb gennem den gamle Møllesø, omgivet af eutrof rørsump bestående af arter som høj sødgræs, kalmus, kærstar og lådden dueurt, voksende på de aflejrede banker af slam og sand.

Elle-askeskov (91E0)*

Forekomsten af skov-habitattyper i habitatområdet er endnu ikke endeligt kortlagt, men i projektområdet forekommer en lille bevoksning (ca. 0,2 ha) med rødæl umiddelbart nord for hængesækken, samt flere smågrupper af el og ask langs vandløbet. Denne lille rødæl-bevoksning er ensaldrende og har kulturpræg og har endvidere kort kontinuitet, hvilket fremgår af at der ingen skovsignatur er på det minorerede sognekort fra 1872 (Fællesnotatet 1991). Til gengæld indgår den brudte række af aske og elletræer langs vandløbet i galleriskoven langs Gudenåen, som er særligt veludviklet nedstrøms Vilholt Mølle.

Små og potentielle forekomster af andre habitat-naturtyper

Udover de nævnte habitat-naturtyper forekommer ganske små pletter med vegetation som kan beskrives som hede eller surgræsland (type 4030 og 6230*), disse er dog ubetydelige i dag, og er heller ikke kortlagt, men rummer et potentiale.

Ved fjernelse af opstemningen vurderes det at:

1) Vandstandssænkningen vil betyde at hængesækken udtørres og forsvinder. Hermed vil dens bevaringsstatus på lokalt niveau forandres fra gunstig til ugunstig. Betydningen heraf for naturtypens nationale bevaringsstatus vurderes at være beskeden eftersom forekomsten dækker et beskedent areal (< 0,5 ha) og indenfor en kortere årrække (skønsmæssigt 10-50 år) alligevel vil være groet naturligt til med træer. Hængesækken er en ud af 31 registrerede forekomster på tilsammen 7,7 ha i den del af habitatområde 48 som dækkes af Vejle Amt. Århus Amts andel er endnu ikke kortlagt for denne naturtype.

2) Den naturlige hydrologi og vandføring genoprettes på en længere strækning af Gudenåen hvilket påvirker bevaringsstatus for denne naturtype i positiv retning på såvel lokalt som nationalt niveau. Fri dynamik indgår i kriterierne for gunstig bevaringsstatus for vandløb (3260) (Søgaard m.fl. 2003). På den strækning af Gudenåen som i dag påvirkes af opstemningen ved Vilholt Mølle er åen stort set ureguleret og opstemningen den sidste forhindring for at opnå en sådan fri dynamik. Fra 1987 foreligger en sammenlignende undersøgelse af vandplantefloraen ved Voervadsbro opstrøms opstemningen og ved Vilholt Mølle. Af undersøgelsen fremgår at flere karakteristiske vandplanter (særligt hjertebladet vandaks, kruset vandaks og vandranunkel) har langt større dækningsgrad på den naturlige vandløbsstrækning ved Voervadsbro. På nationalt niveau vil genskabelsen af de naturlige strømforhold på strækningen kunne være af betydning for en positiv

bestandsudvikling for dyr og planter som er karakteristiske for stærktstrømmende vandløb i Danmark.

3) Udtørringen af møllesøen, som i forvejen må betragtes som ubetydelig når man tager størrelse, oprindelse, repræsentativitet og tilstand i betragtning, vurderes ikke at have nogen væsentlig betydning for denne naturtypes (3150) nationale bevaringsstatus.

4) Sænkningen af vandspejlet omkring vandløbets nuværende bredder kan have en kortsigtet negativ betydning for galleriskoven af el og ask (91E0*), men det vurderes at allerede etablerede træer i stort omfang vil overleve forandringen og med tiden vil kolonisere vandløbets nye bredder. Den generelle dræningseffekt vil dog mindske snarere end forøge projektområdets potentiale for denne naturtype. Forudsætningen for bevarelsen af bevoksningen med rødæl vil næppe længere være til stede efter fjernelsen af opstemningen, men der må i denne vurdering tages forbehold for at der ikke findes en kortlægning af den laterale trykvandspåvirkning fra skrænten mod vandløbet. Effekten på 91E0* vurderes dog at være ubetydelig på nationalt niveau, idet naturtypen generelt er i fremgang og der her er tale om en lille og ikke særlig repræsentativ forekomst.

5) I og omkring den udtørrede sø, hængesæk og elleskov vil der være et potentiale for udvikling (genopretning) af en række naturtyper som også er på udpegningsgrundlaget for habitatområdet, men som i dag kun forekommer sporadisk eller slet ikke i de berørte områder. Det gælder eksempelvis den hede- (type 4030), fugtigbunds- (type 4010 eller 6410) og græslandsvegetation (type 6230*) som tydeligvis karakteriserede området da opstemningen blev etableret (jf. historisk kort i fællesnotatet). Der vil antageligt også, men over en længere periode, kunne udvikles skovtyper karakteristiske for sandet jordbund (fx stilkeegeskov på mager og sur bund – type 9190). Successionsprocesserne i området vil afhænge af om området efter vandstandssænkningen plejes med afgræsning eller høslæt eller udlægges til fri succession. Der bør under ingen omstændigheder udsås eller udplantes græs eller vedplanter i området i forbindelse med projektet sådan som det ellers er beskrevet i fællesnotatet (1991).

Som følge af vandløbets stærke fald på strækningen forventes der ikke et potentiale for naturtypen "Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter" (3270).

Specifikke konsekvenser for habitat-arter

Lys skivevandkalv *Graphoderus bilineatus*

Lys skivevandkalv er opført på Habitatdirektivets bilag II. Artens levested er rentvandssøer med klart eller svagt brunt vand. Arten er gået tilbage og er i dag kun med sikkerhed kendt fra 4 lokaliteter i Danmark.

Lys skivevandkalv er ikke kendt fra projektområdet, men i habitatområde 48 er arten tidligere fundet i en meget lille sø (< 1 ha) beliggende 400 m vest for Salten Bro (notat fra Bjarne Søgaard, DMU). Det er dog uvist om arten endnu findes på denne lokalitet og hvis den gør, er den meget sjælden. Møllesøen lever ikke op til beskrivelsen af den foretrukne habitat for lys skivevandkalv. Artens bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som ugunstig (Pihl m.fl. 2000).

Stor vandsalamander *Triturus cristatus cristatus*

[Se fuld dokumentation og referencer i Asferg (2001)]

Området ved Vilholt Mølle rummer gode opholdssteder for padder: sandede jorder, enge, græsmarker og skove. Der er ikke mange ynglesteder i projektområdet (vandhuller med stillestående vand), men nok til at der regelmæssigt ses habitat-arterne stor vandsalamander, løgfrø og spidssnudet frø, som alle er på Habitatdirektivets bilag IV. Alle tre arter yngler i rene (ikke eutrofierede) vandhuller uden fisk. Efter yngleperioden tilbringer de resten af sommeren terrestrisk hvor de fouragerer og opholder sig i større eller mindre afstand fra ynglevandhullet.

Vurderingen af områdets kvaliteter for disse arter er foretaget i oktober hvor padderne ikke er aktive, og det har derfor ikke været muligt at gennemføre en registrering af aktuel forekomst på lokaliteten. Generelt er alle tre bilag IV-arter gået ret kraftigt tilbage på landsplan i årene 1940'erne til 1980. Stor vandsalamander er gået tilbage med ca. 44 %, løgfrø med over 90 % og spidssnudet frø med omkring 50 %. Alle de tre nævnte arter er registreret i landbiotoper omkring Vilholt Mølle. Det er stærkt usandsynligt at nogen af de nævnte paddearter har ynglesucces i selve Møllesøen fordi der er fisk i søen, men de anvender den muligvis som midlertidigt opholdssted. Ingen af de nævnte arter kan med nogen sandsynlighed tænkes at yngle i det rindende vand i selve Gudenåen. Nord og øst for Vilholt Mølle findes moseområder som sandsynligvis fungerer som yngleområder for spidssnudet frø og muligvis også for stor vandsalamander og løgfrø.

Bæklampret *Lampetra planeri*

[Se fuld dokumentation og referencer i Asferg (2001)]

Bæklampretten tilhører gruppen rundmunde (lampretter) og er en standfisk som lever i mindre vandløb. Den findes i det meste af Danmark, og den nationale bevaringsstatus vurderes som gunstig.

Bæklampretten er typisk nedgravet i vandløbsbunden i områder med meget organisk materiale. Når larven forvandles til voksen, sker der dog ofte et skift i adfærden, idet den voksne bæklampret foretrækker grovere bundmateriale.

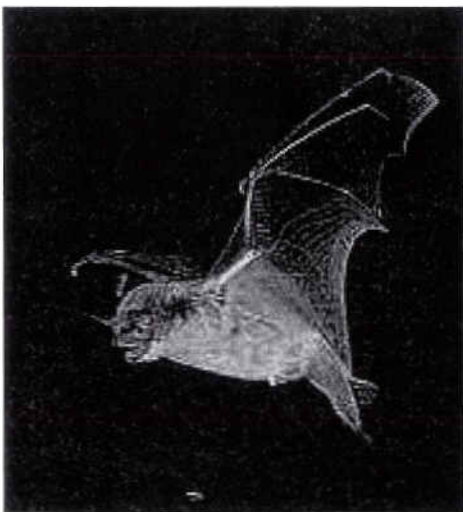
Gydningen finder sted på sandede eller grusede områder (stryg) med lavt vand (dybder op til 60 cm i større vandløb, under 30 cm i mindre vandløb). Vandhastigheden på gydeområderne er målt til 0,2 til 3,0 m/sekund hvilket må betegnes som meget høje vandhastigheder der normalt kun findes på stryg. I Danmark er der ofte set gydende bæklampretter på de samme gydestryg der benyttes af laksefisk som ørred og stalling.

Bæklampretten er almindeligt udbredt i Vejle amt, herunder også i Gudenåens vandsystem, hvor den findes i mange tilløb og overalt i hovedløbet. Pga. artens adfærd med at grave sig ned er der aldrig lavet egentlige bestandsanalyser over antallet af bæklampretter på de enkelte lokaliteter (stort set umuligt/meget tidskrævende), men det almindelige indtryk er at bestandene er ret store. Artens bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig (Pihl m.fl. 2000).

Lokalt omkring Vilholt Mølle er der gode gydeområder opstrøms Voervadsbro og nedstrøms Vilholt Mølle, mens der pga. opstemningen ved Vilholt Mølle ikke er gydemuligheder på strækningen Voervadsbro - Vilholt Mølle, den såkaldte opstemningseffekt.

Damflagermus *Myotis dasycneme*

[Se fuld dokumentation og referencer i Asferg (2001)]

Damflagermusen er opført på Habitatdirektivets bilag II og IV, på Rødliste 1997 som sårbar og på Gulliste 1997 som national ansvarsart. En kortlægning af de danske flagermus har vist at damflagermusen er en ret sjælden art i Danmark og at dens faste udbredelse i nutiden er begrænset til dele af Midt- og Vestjylland og Thy samt en måske noget uregelmæssig forekomst på Bornholm. Artens bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som gunstig (Pihl m.fl. 2000).

Det midtjyske område synes at rumme en god og levedygtig, men sandsynligvis lille bestand af damflagermus. Denne bestand er formodentlig afhængig af den kombination af optimale habitater, som området byder på i form af livsnødvendige overvintringslokaliteter i de jyske kalkgruber og mange optimale jagtbiotoper i området.

Damflagermusen bruger over 90% af sin jagttid flyvende lavt over vandflader med rigelig insektproduktion eller ansamlinger af insekter. Det drejer sig om vandflader på søer og damme - og sågar brakvandsflader - samt åer med langsomt strømmende vand. I modsætning til den langt mere

almindelige vandflagermus (*Myotis daubentonii*) som udnytter også meget små vandflader, foretrækker damflagermusen større vandflader. Netop det midtjyske område byder på sådanne større flader på søer og damme og brede åer, og arten kan findes jagende mange sådanne steder i området. Formodentligt flyver dyrene fra den enkelte koloni relativt langt omkring og besøger et antal jagtbiotoper idet de følger åerne fra sted til sted.

I området omkring Vilholt Mølle skal Gudenåen og især Møllesøen ses som en vigtig jagtbiotop for damflagermusen. Her blev arten konstateret jagende ved et besøg med detektorer sidst i 1980'erne, og der blev ligeledes konstateret jagende damflagermus på en del andre lokaliteter i området, fx ved Klostermølle, hvor der også blev fundet en ynglekoloni.

I forbindelse med en besigtigelsestur den 4. oktober 2001 lyttedes der om aftenen i området med detektor. Dette er ikke den optimale årstid for detektorlytning fordi det er udenfor ynglesæsonen, aktiviteten kan være lav og flagermusene flytter mere rundt på vej mod vinterkvartererne. Alligevel blev der fundet 3 arter: Enkelte sydflagermus fløj over området, og lavt over vandfladerne fløj et større antal (15-20) vandflagermus og enkelte (3-5) damflagermus. Herved blev det stadfæstet at damflagermusene stadig benytter lokaliteten. Det var helt tydeligt at mens vandflagermusene både jagede over Møllesøen og meget hyppigt over fødekanalen, benyttede damflagermusene ligesom ved det tidligere besøg næsten udelukkende Møllesøens større vandflade. Ved besøget oktober 2001 var det indtrykket at Møllesøen var mere tilgroet med større grødeøer end i sidste halvdel af 1980'erne, dvs. at der nu er mindre fri vandflade. Dette indtryk bekræftedes ved samtale med lokale beboere. Denne tendens forringer forholdene for damflagermusen.

Odder *Lutra lutra*

[Se fuld dokumentation og referencer i Asferg (2001)]

På trods af totalfredning af arten i 1967 er odderen stadig et af de mest sårbare pattedyr i Danmark og optræder derfor på den officielle rødliste over planter og dyr. For at sikre og forbedre vilkårene for odder er der i "Forvaltningsplan for odder *Lutra lutra* i Danmark" udpeget i alt 20 interesseområder for oddere på landsplan, herunder

Gudenåen. Artens bevaringsstatus er foreløbigt vurderet som usikker (Pihl m.fl. 2000).

Området omkring Vilholt Mølle er undersøgt i forbindelse med de nationale kortlægninger af odder i 1984-86, 1991 og 1996. Ved disse undersøgelser er der ikke registreret odderspor ved Vilholt Mølle eller i de nærmest tilstødende områder. Derimod er der blevet registreret odderspor i Salten Å, Skærråen og de dele af Gudenåen som ligger umiddelbart nord for Klostermølle. Ved kortlægninger foretaget af Vejle Amt i 1998 og Århus Amt i 1998-99 er der registreret positive tegn på odderens tilstedeværelse nedstrøms

og opstrøms Vilholt Mølle. Sikre registreringer af odderspor ved Vilholt Mølle er foretaget i november 1997. Denne ændring i odderens geografiske udbredelse på relativ kort tid stemmer meget fint overens med det billede der er set i andre randområder.

Ved besigtigelsen torsdag den 4. oktober 2001 blev der ikke konstateret sikre spor efter odder i området. Dette kan dog forklares ud fra tidspunktet på året idet der ses en tydelig sæsonmæssig variation i odderens markeringsaktivitet begyndende i oktober/november og frem til april hvor den afløses af et markant fald i den efterfølgende periode med et minimum i juni-august. Odderen lever i tilknytning til vådområder. Den findes såvel i stillestående som rindende vand, i både saltvand og ferskvand. Søer og moser er derfor også velegnede levesteder for odderen. Området ved Vilholt Mølle synes i øjeblikket i stor udstrækning at leve op til de krav som odderen har til sit levested med masser af fisk og gode fouragerings- og skjulemuligheder. Det vurderes, at den eksisterende opstemning ved Møllesøen ikke giver problemer i forhold til odderens passage gennem Gudenåen.

Ved fjernelse af opstemningen vurderes det at:

1) Udtørringen af møllesøen vil betyde at en dokumenteret fourageringshabitat for damflagermus forsvinder. Damflagermusen foretrækker imidlertid store stillestående vandflader, og netop i det midtjyske søhøjland må møllesøen siges at være en beskeden udgave af slagsen. Det vides ikke hvor mange damflagermus som fouragerer over møllesøen eller hvor disse individer kommer fra. Hvis der er tale om ynglende hunner fra en lille nærliggende koloni kan møllesøen på trods af dens beskedne areal alligevel være af lokal betydning. Hvis der er tale om fouragerende hanner som er ude på længere togter er møllesøen næppe af kritisk betydning hverken nationalt eller lokalt (Hans Baagøe, pers. komm).

2) Udtørringen af møllesøen vil betyde at en potentiel fourageringshabitat for odder forsvinder (møllesøen). På den anden side vil odderen også kunne fiske i det genoprettede vandløb. Forekomsten af odder i området er sporadisk, og forandringen vurderes ikke at få betydning for odderens aktuelle nationale bevaringsstatus, som er usikker.

3) Den naturlig hydrologi og vandføring genoprettes på en længere strækning af Gudenåen hvilket påvirker bevaringsstatus for bæklampret i positiv retning. Selvom det gør en forskel på lokalt niveau, betyder det ikke noget væsentligt på nationalt niveau.

4) Udtørringen af møllesøen og de vandløbsnære arealer, inklusive hængesækken, vil forringe området som levested for stor vandsalamander på bilag II, samt spidssnudet frø og løgfrø på bilag IV. Eftersom ingen af de berørte biotoper er ideelle som ynglebiotoper (hængesækken for tør og søen med fisk) vil den aktuelle bevaringsstatus for de tre arter ikke blive væsentlig

forringet på lokalt niveau, og i hvert fald ikke i et omfang som har betydning på nationalt niveau.

5) Genopretningsprojektet ved Vilholt Mølle forventes ikke at få betydning for Lys Skivevandkalv, hverken lokalt eller nationalt.

Sammenfatning

Samlede konsekvenser

Vurderingen af effekten af projektet på arter og naturtyper er opsummeret i Tabel 2. Der tages forbehold for at vurderingen af om der er tale om en væsentlig påvirkning er foregået uden at der foreligger bevaringsmålsætninger for habitatområdet og de berørte forekomster af natur i projektområdet.

Tabel 2. Væsentlige effekter af fjernelsen af opstemningen på bevaringsstatus af de fem habitatarter og seks naturtyper der indgår i udpegningsgrundlaget for Habitatområde 48 (samt to yderligere bilag IV-arter) og som forekommer eller vil kunne udvikles i projektområdet. De tre parenteser på lokalt niveau for de nederste naturtyper henviser til at der er tale om naturtyper med marginale/tvivlsomme/potentielle forekomster i området.

	Lokalt niveau	Nationalt niveau
Stor vandsalamander	Usikker	Uden væsentlig betydning
Bæklampret	Positiv	Uden væsentlig betydning
Damflagermus	Negativ	Usikker
Odder	Usikker	Uden væsentlig betydning
Løgfrø	Usikker	Uden væsentlig betydning
Spidssnudet frø	Usikker	Uden væsentlig betydning
Elle-askeskov (91E0)*	(Negativ)	Uden væsentlig betydning
Vandløb (3260)	Positiv	Usikker
Hængesæk (7140)	Negativ	Usikker
Eutrofe søer (3150)	(Negativ)	Uden væsentlig betydning
Surgræsland (6230)*	(Positiv)	Uden væsentlig betydning
Tørre heder (4030)	(Positiv)	Uden væsentlig betydning

I den samlede vurdering lægges der særligt vægt på følgende naturelementer hvor effekterne af en fjernelse af opstemningen vurderes potentielt at være af mere end lokal betydning:

- 1) Damflagermus
- 2) Vandløb (3260)
- 3) Hængesæk (7140)

For damflagermusens vedkommende foreligger der ikke data som kan føre til en sikker vurdering af om dræningen af møllesøen vil være af væsentlig negativ betydning på nationalt niveau. Eftersom der er tale om en globalt sjælden ansvarsart, vurderes dette at ville være tilfældet hvis bare én lokal damflagermus-koloni skulle vise sig at være afhængig af møllesøen for sin fortsatte eksistens.

Damflagermus er rapporteret fouragerende over vidt forskellige biotopstyper, hvis fælles kendetegn blot er at der er tale om større, stillestående vandflader med insektproduktion. Det vurderes derfor at det er muligt som en del af projektet, at etablere en eller flere fourageringsbiotoper

med en samlet åben vandflade svarende til møllesøens nuværende overflade. For at sikre en neutral eller positiv effekt på flagermusebestanden bør disse ligge i projektområdet. En sådan erstatningsbiotop vurderes at kunne kompensere for en hypotetisk negativ effekt af projektet for damflagermus, og den vil samtidig kunne fungere som potentiel ressource for padder og for odder. Minimumskravene for erstatningsbiotopen bør gøres til genstand for nærmere undersøgelse.

Hvad vandløbet angår vurderes projektet at medvirke til en væsentlig positiv forbedring af Gudenåen mellem Voervadbro og Kloster Mølle ved at genskabe den naturlige hydrologi og de naturlige strøm- og vandføringsforhold (se betydningen af disse i Søgaard m.fl. 2003). Disse forhold har ikke bare betydning for vandløbets æstetiske fremtræden, men også for den biologiske mangfoldighed i vandløbet, herunder vilkårene for vandplanter samt for sjældne fisk og vandløbsdyr som trives i hurtigt strømmende vand over gruset bund som der vil blive tale om opstrøms Vilholt Mølle. Det vurderes dog som usikkert hvorvidt denne forbedring af den biologiske tilstand af Gudenåen også har betydning for bevaringsstatus for naturtypen på nationalt niveau. Dette skyldes at naturtypen er meget bredt defineret i fortolkningsmanualen, at den efter mange års negative påvirkninger generelt er i fremgang og forbedring i dag samt at der ikke blandt naturtypens karakteristiske arter findes arter som er så sjældne og habitatspecialiserede at deres bevaringsstatus ændres som følge af projektet.

Hvis man udvidede Habitatdirektivets (Anon. 1992) begreb "typical species" til at omfatte andre arter end de som er brugt til at karakterisere typen i fortolkningsmanualen (Anon. 1999), eksempelvis søørred eller slørvinger, ville man opdage at den planlagte naturgenopretning ved Vilholt Mølle vil forbedre levevilkårene for en række stærkt specialiserede dyr som i dag er unaturligt sjældne og rødlistede på grund af regulering og opstemning af vandløbsstrækninger med stort fald og vandføring. Ud fra en sådan fortolkning måtte projektet siges at have en væsentlig positiv effekt, også på nationalt niveau.

Mens en sådan udvidet fortolkning af begrebet karakteristiske arter næppe vil stride mod direktivets bogstav, og nok vil være i overensstemmelse med direktivets ånd, vil der alligevel være tale om en udvidelse af hidtidig dansk praksis på området (Søgaard m.fl. 2003).

Hvad hængesækken angår vurderes det ikke at være muligt at redde den fra udtørring, og denne naturtype er så speciel at der ikke umiddelbart kan foretages afhjælpende foranstaltninger. Til gengæld er denne hængesæk på vej ind i de sene stadier af en naturlig tilgroningsproces, som alligevel ville have ført til at den med tiden ville være blevet til en anden naturtype (muligvis skovbevokset tørvemose – type 91D0*). Det er naturligvis vigtigt at hensynet til dynamiske naturtyper som hængesæk prioriteres højt i en forvaltningsplan for habitatområdet som helhed. Dette vil for eksempel kunne ske ved at Gudenåens frie dynamik prioriteres, så afsnørede

mæanderbuer kan dannes og med tiden udvikle hængesæk. Det er vigtigt at tænke sådanne processer ind i den langsigtede bevaringsmålsætning ved eksempelvis at have som mål at undgå kantsikringer og lignende indgreb som foretages for at modvirke den naturlige erosion.

Endvidere vil en del af hængesækkens fugtigbundsarter muligvis kunne overleve i projektområdet der hvor der forekommer, eller er potentielle for, trykvandspåvirkning ved skræntfoden. Forekomsten af store nåletræsplantager i oplandet til skrænten vurderes dog at have en negativ effekt på dannelsen af trykvand ved at virke vandstandssænkende (jf. Rune 1997).

Der vil i området være mulighed for at tørre naturtyper kan ekspandere som følge af projektet. Ved at kombinere projektet med indførelse af græsning og eventuelt afdrift af plantager med nåletræer (særligt hvor der er potentielle for dannelse af trykvand) vil det være muligt at øge det samlede areal med habitatnaturtyper i projektområdet og på denne vis medvirke positivt til den nationale bevaringsstatus for naturtyper som sure overdrev (6230*) og tørre heder (4030). Af hensyn til den nationale bevaringsstatus for en række habitattyper i Danmark bør udviklingen af habitatnatur gives høj prioritet i områder som ikke har været under opdyrkning i nyere tid og derfor har et stort naturpotentiale.

Der er tidligere beskrevet (fællesnotatet, 1991) forekomst af andre vigtige arter og den mulige betydning af projektet for disse. Under henvisning hertil kan det anbefales at inddrage også hensynet til eksempelvis de vandløbstilknyttede fugle samt fisk og vandløbsdyr som er karakteristiske for naturtypen vandløb i den brede naturplanlægning for projektområdet.

Sammenfattende vurderes det at fjernelsen af opstemningen ved Vilholt Mølle vil kunne indgå i en forvaltningsplan til opfyldelse af de kommende bevaringsmålsætningerne for Habitatområde 48. Forudsætningen herfor er dog:

- at tilstand og udvikling for de øvrige eksisterende og potentielle naturtyper i projektområdet målsættes og forvaltes med henblik på at undgå et netto-tab af habitatdirektivnaturtyper med usikker eller formodet negativ national arealudvikling, samt
- at det sikres at projektet er neutralt for bestand/metapopulation af damflagermus i området.

Denne vurdering bygger på en antagelse om at Gudenåens bevaringsstatus, dens værdi som levested for dyr og planter samt dens naturlige samspil med de vandløbsnære arealer og terrestriske naturtyper som forekommer i ådalen vil veje tungt i formuleringen af bevaringsmålsætningerne for habitatområde 48.

Referencer

- Anon. 1992. Council Directive 92/43/EEC of 21 May 1992 on the conservation of natural habitats and of wild fauna and flora. European Commission.
- Anon. 1999. Interpretation manual of European Union habitats. EUR 15 / 2. October 1999. European Commission.
- Asferg, T. 2001. Faunapassage ved Vilholt Mølle. Notat til Skov og Naturstyrelsen.
- Fællesnotatet 1991. Naturgenopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle. Løsningsforslag og konsekvenser. Fælles notat fra Vejle Amt og Skov- og Naturstyrelsen.
- Pagh, P. 2001. Responsum om dansk gennemførelse af Habitatdirektivets artikel 6. Arbejdsrapport 2. Naturrådet 2001.
- Pihl, S., Ejrnæs, R., Søgaard, B., Aude, E., Nielsen, K.E., Dahl, K. & Laursen, J.S. 2000. Naturtyper og arter omfattet af EF-Habitatdirektivet. Indledende kortlægning og foreløbig vurdering af bevaringsstatus. - Danmarks Miljøundersøgelser. 219 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 322.
- Rune, F. 1997. Decline of mires in four Danish state forests during the 19th and 20th century. Forest & Landscape Research 21. Forskningscenter for Skov og Landskab. Hørsholm.
- Søgaard, B., Skov, F., Ejrnæs, R., Nielsen, K.E., Pihl, S., Clausen, P., Laursen, K., Bregnballe, T., Madsen, J., Baatrup-Pedersen, A., Søndergaard, M., Lauridsen, T.L., Møller, P.F., Riis-Nielsen, T., Buttenschøn, R.M., Fredshavn, J., Aude, E. & Nygaard, B. 2003. Kriterier for gunstig bevaringsstatus. Naturtyper og arter omfattet af EF-habitatdirektivet & fugle omfattet af EF-fuglebeskyttelsesdirektivet. 2. udgave. Danmarks Miljøundersøgelser. 462 s. - Faglig rapport fra DMU, nr. 457. <http://faglige-rapporter.dmu.dk>.

DMU

Danmarks
Miljøundersøgelser

Aarhus Universitet

Afdeling for
Vildtbiologi og Biodiversitet

Sags nr.: DMU-52-00002
Ref.: Rasmus Ejrnæs

24. oktober 2007

Vurdering af "Projekt for genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle"

På baggrund af tilsendt projektresumé med tilhørende kortbilag 24/08/2007, har DMU følgende vurdering af projektet for genopretning af Gudenåen ved fjernelse af opstemning ved Vilholt Mølle:

Projektet vurderes overordnet at være af væsentlig betydning for naturindholdet i et af Danmarks vigtigste vandløb (habitattype 3260), og for de arter som lever i tilknytning til denne naturtype. Ikke alene er der tale om et af landets største og vandrigeste vandløb, men den aktuelle strækning har også et usædvanligt stort fald, og en frit strømmende Gudenå vil her bidrage betydeligt til naturtypens samlede biologiske variation og mangfoldighed.

Det er uundgåeligt at genopretningsprojekter af denne karakter, hvis formål det er at genskabe naturlig dynamik, vil kunne påvirke omgivende levesteder og arter. Det afgørende spørgsmål er om det som vindes i projektet er betydningsfuldt i forhold til det som tapes, samt om det er muligt at afbøde eller kompensere for eventuelle negative effekter. Det er tidligere beskrevet i notater fra DMU hvorledes projektet rummer potentielle konflikter med andre beskyttelsesinteresser i habitatområdet, hvoraf den væsentligste vurderedes at være damflagermus, som er observeret fouragerende over Møllesøen. Med et lille forbehold for den beskedne viden om bestandsstørrelse, geografisk placering og begrænsende faktorer for ynglende damflagermus vurderes det, at de i projektet planlagte erstatningsbiotoper betyder at projektet overordnet kan betragtes som neutralt for denne art.

Det forventes at en mindre hængesæk (naturtype 7140) i projektområdet vil blive tørlagt ved fjernelsen af opstemningen. Denne hængesæk vurderes at være opstået sekundært i forbindelse med opstemningen, og den vurderes ikke at kunne opretholde sig selv uden et stort og "kunstigt" entreprenørarbejde. Der vil imidlertid blive gravet en ny sø i hængesækkens sted og denne sø vil med årene kunne udvikle sig til hængesæk igen. De nye vandhuller vil ligeledes fungere som ressourcer for andre dyr som har haft gavn af Møllesø og hængesæk, eksempelvis padder.

Overordnet vurderes projektet således at bidrage positivt til opfyldelsen af internationale forpligtelser (Habitatdirektivet) og nationale målsætninger på biodiversitetsområdet.

☐ Frederiksborgvej 399
Postboks 358
4000 Roskilde
Tlf.: 4630 1200
Fax: 4630 1114

☐ Vejlsøvej 25
Postboks 314
8600 Silkeborg
Tlf.: 8920 1400
Fax: 8920 1414

☒ Kalø
Grenåvej 14
8410 Rønde
Tlf.: 8920 1700
Fax: 8920 1514

EAN-nr.: 5798000867000
SE/CVR-nr. 10-85-93-87
dmu@dmu.dk
www.dmu.dk

FORVALTNINGEN FOR TEKNIK OG MILJØ

VEJLE AMT

NOTATARK

J.nr. 8.52.6-649

Sag: VVM-screening af naturgenopretningsprojekt for Gudenåen ved Vilholt Mølle, Brædstrup Kommune

Dato: 16. august 2006
 Notat: Notat om
 Sagsbeh. Niels Rauff
 Side 1

Vejle Amt, Vandløbsgruppen har forelagt Vejle Amt, plangruppen et projekt til genopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle i Brædstrup Kommune til vurdering og evt. screening, hvis det findes fornødent efter reglerne.

Formålet med projektet er at genskabe Gudenåens forløb ved Vilholt Mølle, idet der skabes et naturligt vandløbsprofil med optimale muligheder for faunapassage samt gyde- og opvækst muligheder for laksefisk, og samtidig at tage videst mulige hensyn til områdets kulturhistoriske interesser og størst mulige hensyn til områdets eksisterende naturværdier, herunder et moseområde, der beliggende ca. 200 m opstrøms stemmeværket.

Projektet

Skitseprojektet indeholder 3 forskellige scenarier, som hver især holdt op mod et 0-senarie.

VVM screeningen

Projektet er VVM-screenet på baggrund af følgende materiale:

Vilholt Mølle, Genopretning af Gudenåen, Skitseprojekt (revideret udgave) 17. Maj 2006, senarie 2a., samt "Notat om planlagt erstatningsnatur", Silkeborg Skovdistrikt den 15. August 2006

Hvorfor screening ?

Ifølge planlovens §6c må større enkeltanlæg, der må antages at påvirke miljøet i væsentlig grad, ikke påbegyndes før der er gennemført en VVM-procedure.

Miljøministeriet har fastsat nærmere regler om VVM i *bekendtgørelse om supplerende regler i medfør af lov om planlægning (samlebekendtgørelsen)* og i *VVM-Vejledning om visse offentlige og private anlægs indvirkning på miljøet*.

I samlebekendtgørelsens bilag 1 er de enkeltanlæg som altid udløser VVM-pligt opført.

På bilag 1 er bl.a. opført:

Pkt 15. Dæmninger og andre anlæg til opstuvning eller varig oplagring af vand, når den nye eller supplerende opstuede eller oplagrede vandmængde overstiger 10 mio. m³, eller hvor vandarealet øges med 300ha eller mere.

Det aktuelle anlæg er således ikke opført på samlebekendtgørelsens bilag 1, idet det er langt mindre end "grænseværdien" på 10 mio. m³, eller hvor vandarealet øges med 300ha eller, og der er dermed ikke pr. automatik VVM-pligt.

NOTATARK

J.nr. 8.52.6-649

Sag: VVM-screening af naturgenopretningsprojekt for Gudenåen ved Vilholt Mølle, Brædstrup Kommune

Dato: 16. august 2006

Notat: Notat om

Sagsbeh. Niels Rauff

Side 2

I samlebekendtgørelsen's bilag 2 er de enkeltanlæg som kræver at regionplanmyndigheden foretager en VVM-screening med henblik på at afgøre om anlægget udløser VVM-pligt opført.

På bilag 2 er bl.a. opført:

Pkt. 11f: Anlæg af vandveje og kanalbygning udenfor søterritoriet samt regulering af vandløb

Pkt. 11g: Dæmninger og andre opstemninger til opstuvning eller varig oplagring af vand

Det fremgår ligeledes af VVM-vejledningen at:

Anlæg og projekter der er opført på bilag 2 til samlebekendtgørelsen, er VVM-pligtige hvis de må antages at kunne påvirke miljøet væsentligt. Bemærk at ændringer eller udvidelser af anlæg nævnt i bilag 1 og bilag 2, hvis de kan være til skade for miljøet, er omfattet af bilag 2, nr. 13 (Her menes formentlig nr. 14). Der er således tale om en afgørelse i to tempi. Først skal det afgøres om ændringen eller udvidelsen overhovedet kan være til skade for miljøet. Er det tilfældet skal regionplanmyndigheden foretage en screening for at afgøre om anlægget vil kunne påvirke miljøet væsentligt. Hvis det er tilfældet vil anlægsprojektet være VVM-pligtigt.

Indholdet af screeningen

VVM-screening har generelt til formål at afgøre om der er forhold ved det konkrete anlægs art, dimensioner eller placering der må antages at kunne få væsentlig indvirkning på miljøet. I givet fald udløses VVM-pligt.

I samlebekendtgørelsens bilag 3 er de kriterier som skal anvendes i VVM-screeninger nærmere beskrevet.

./ Vejle Amts VVM-screening af det aktuelle anlæg fremgår af et bilag til dette notat.

Det konkluderes:

Samlet vurderes der ikke at være miljøeffekter af anlægget, som er så væsentlige at der udløses krav om VVM.

Plangruppen
16. august 2006,

Niels Rauff

NOTAT

J. nr. 8.52.6-649

Dato 16. august 2006

Screening for VVM-pligt jf. VVM-bekendtgørelsens bilag 3 for etablering af Naturgenopretning af Gudenåen ved Vilholt Mølle

Kryds af, om anlægget/virksomheden kan få væsentlig indvirkning på miljøet efter følgende kriterier¹. Beskriv hvorfor:

1. Projektets karakteristika

Projekters karakteristika skal især anskues i forhold til:

- projektets dimensioner
- ☒ Nej / ☐ Ja Projektet omfatter ændringer i "landskabetsfladen" på en ca 600 meter lang strækning af og omkring Gudenåen, projektet og rummer ikke større nye fysiske strukturer.
- kumulation med andre projekter
- ☒ Nej / ☐ Ja ikke aktuel
- anvendelsen af naturressourcer
- ☒ Nej / ☐ Ja meget begrænset. Det forventes, at en del materialer fra erosionen i Gudenåen kan anvendes til indbygning ved stryget i stedet for nye materialer.
- affaldsproduktion
- ☒ Nej / ☐ Ja meget begrænset
- forurening og gener
- ☒ Nej / ☐ Ja Anlægsarbejderne ved Vilholt Mølle vil medføre gener for kano-sejladsen i selve anlægsperioden, idet kanosejlende må transportere kanoen over land på vogne over en strækning af 700 - 800 meter. Det vil også være til gene for de lokale beboere i det mindste i kanosejladsens højsæson (16. juni - 15. september), idet kanotransporten if.g projekt materialet kun kan foregå på Højlundvej, der er en ret smal grusvej. Derfor overvejes det, om der i kanosejladsens højsæson skal tilbydes særlig hjælp, f.eks. i form af transport mellem optagnings- og isætningssted på mindre lastvogne med hyppige afgang i dagtimerne.

¹

Kriterier, der skal anvendes ved vurderingen af, om et anlæg kan få væsentlig indvirkning på miljøet, jf. § 3, stk. 1, 2 og 3 i Miljø- og Energiministeriets bekendtgørelse nr. 1006 af 20. oktober 2005 om supplerende regler i medfør af lov om planlægning.

Når anlægsarbejderne er gennemført betyder det til gengæld en væsentlig forbedring af forholdene for kanosejlerne, idet de uhindret kan passere den tidligere møllestrækning, som vil være fuldt passabel selv ved små vandføringer.

- risikoen for uheld, navnlig under hensyn til de anvendte stoffer og teknologier.

- ☒ Nej / ☐ Ja Der vil i anlægsfasen ske en betydelig erosion af sedimenterede materialer og sand/grus i vandløbsbunden. Det forventes iflg. projektbeskrivelsen, at den væsentligste del af de grovere materialer aflejres umiddelbart nedstrøms det nuværende stemmeværk, men at de lettere materialer godt kan vandre over betydeligt større afstande, eventuelt helt ud i Mossø.

2. Projektets placering

Den miljømæssige sårbarhed i de geografiske områder, der kan blive berørt af projekter, skal tages i betragtning, navnlig:

- nuværende arealanvendelse

- ☒ Nej / ☐ Ja Delvist opfyldt og tilgroet møllesø og naturarealer omfattet af fredning mv. Gudenåen benyttes til friluftsliv, særligt kanosejlads. Årligt passerer der godt 3.000 kanoer og andre både forbi Vilholt Mølle. Stemmeværket ved Vilholt Mølle er til ulempe for kanosejladsen, idet sejlene skal tage kanoen op og transportere den over en ca. 50 m lang strækning over land, hvorefter den igen kan sættes nedstrøms stemmeværket.

- naturressourcernes relative rigdom, kvalitet og regenereringskapacitet i området

- ☒ Nej / ☐ Ja Målsætningen for Gudenåen er ikke opfyldt for vandløbsstrækningen indenfor projektområdet, hvilket skyldes spærringen ved møllen, der udgør en total spærring for migrerende fisk og smådyr. Spærringen hindrer således frie vandringer til mange kilometer vandløb opstrøms møllen. Iflg. projekt materialet har der siden opstemningen af Gudenåen ved Vilholt Mølle etableret sig et ca. 1,2 ha stort moseområde syd og øst for møllesøen. Ca. 0,3 ha har karakter af hængesæk. Moseområdet er under naturlig tilgroning, og områder med frit vandspejl er nu stærkt begrænset.

Ifølge projektbeskrivelsen vil projektet medføre, at der bliver genoprettet en flere km lang strækning af Gudenåen med stor variation i vanddybde og faldforhold, som vil opfylde alle krav til fri faunapassage for alle fisk og den øvrige fauna. Projektet vurderes således at medvirke til en væsentlig positiv forbedring af Gudenåen mellem Voervadsbro og Klostermølle ved at genskabe den naturlige hydrologi og naturlige strøm- og vandføringsforhold, af betydning for den biologiske mangfoldighed i vandløbet, herunder vilkårene for vandplanter og sjældne fisk og vandløbsdyr, som trives i hurtigt strøm-

mende vand over gruset bund. Den retablerede Gudenå vil iflg. projektmaterialet være til gavn for den relativt sjældne søørred, hvor der som et af de eneste steder i Danmark findes en god bestand i Mossø. Søørreden vil kunne gyde på selve projektstrækningen, men også i et af de egnede tilløb, der findes på strækningen opstrøms Vilholt Mølle. Projektet vil også medføre en vandløbskvalitet, der kan opfylde Gudenåens høje målsætning på strækningen ved Vilholt Mølle. Vandstanden i mosen vil blive påvirket, og resultatet vil iflg. projektmaterialet være, at mosen bliver mere tør og gror til med forskellige træarter. Den proces er allerede igang, og det fremgår af projektbeskrivelsen, at hængesækken ved bibeholdelse af de eksisterende forhold vil være groet til inden for en kortere årrække (skønsmæssigt 10 - 50 år).

• det naturlige miljøes bæreevne med særlig opmærksomhed på følgende områder:

a. vådområder

- ☒ Nej / ☐ Ja Syd for kraftværkets stemmeværk er der dannet en ca. 250 m lang møllesø. Her løber Gudenåen i et 20 - 30 m bredt strømleje gennem møllesøens vestlige side. Væsentlige dele af møllesøens østlige side er i dag stort set fyldt op med materiale transporteret i Gudenåen, og dette materiale har dannet grundlag for dannelse af store grødeøer, der nogle steder virker meget kompakte, mens der andre steder er frit vandspejl mellem øerne. Ved at gennemføre projektet påvirkes vandstanden i møllesøen, som vil gro til i første omgang med flerårige urter og på lidt længere sigt med forskellige træarter. Denne proces er allerede i gang, og mere end halvdelen af søen er i dag dækket af grødeøer. Samlet medfører projektet at områder med roligt vand svarende til ca. 22.000 m² vandflade forsvinder. Det fremgår af projektmaterialet, at der vil blive etableret erstatningsbiotoper på i alt ca. 15.000 m² vandflade i nærområdet, herunder eventuelt en mindre sø på ca. 2.000 m² i mosen.

b. kystområder

- ☒ Nej / ☐ Ja Projektet ligger ikke i kystområde

c. bjerg- og skovområder

- ☒ Nej / ☐ Ja Projektet påvirker ikke skovområder

d. reservater og naturparker

- ☒ Nej / ☐ Ja Projektet omfatter ikke arealer i reservater og naturparker

e. Vadehavsområdet

- ☒ Nej / ☐ Ja Projektet påvirker ikke Vadehavet

f. områder, der er registreret, beskyttet eller fredet ved national lovgivning, EF-fuglebeskyttelsesområder og habitatområder.

- ☒ Nej / ☐ Ja Gudenådalen omkring Vilholt Mølle er udpeget som internationalt beskyttelsesområde under Natura 2000. Gudenådalen indgår således som en del af det 4.470 ha store habitatområde nr. 48. Udpegningsgrundlaget er blandt andet lys skivevandkalv, stor

vandsalamander, bæklampret, damflagermus og odder samt en lang række beskyttede naturtyper, hvoraf de relevante for området ved Vilholt Mølle er hængesæk, vandløb, eutrof sø og elle-askeskov. Vandløbet må alene i kraft af sin vandføring og længde betragtes som en vigtig forekomst for naturtypen Vandløb med vandplanter (type 3260 Natura 2000) også på nationalt plan. Vandkvaliteten er god både op- og nedstrøms Vilholt Mølle, og efter fjernelse af opstemningen vil der i realiteten være tale om et ureguleret vandløb med naturlige fysiske forhold, og hvor de fysiske forhold vil være helt optimale, og strækningen vil fremstå unik set med både regionale og nationale øjne. Det vil også være til gavn for arten Bæklampret. Samlet medfører projektet at områder med roligt vand svarende til ca. 22.000 m² forsvinder. Damflagermusen er afhængig af områder med større frie vandspejl med stillestående eller roligt strømmende vand. Det indgår i projektet, at der bliver etableret erstatningsbiotoper på ca. 15.000 m² vandlade i nærområdet. Med hensyn til naturtypen "hængesæk" vurderes det ikke muligt at redde den fra udtørring. Den aktuelle hængesæk er allerede på vej ind i de sene stadier af en naturlig tilgroningsproces, som alligevel ville føre til, at den inden for relativ kort tid vil udvikles til en anden naturtype. Som en del af ca. 15.000 m² vandflade erstatningsareal etableres ca. 2000 m² sø, hvor en hængesæk vil have mulighed for at udvikle sig.

g. områder, hvor de fastsatte miljøkvalitetsnormer allerede er overskredet

☒ Nej / ☐ Ja Ikke relevant

h. tætbefolkede områder

☒ Nej / ☐ Ja Ikke relevant

i. vigtige landskaber set ud fra et historisk, kulturelt, arkæologisk, æstetisk eller geologisk synspunkt.

☒ Nej / ☐ Ja Projektområdet ved Vilholt Mølle indgår i et større national kulturarvsområde og det er ligeledes omfattet af Vejle Amt udpegning af kulturmiljøområder, og området er sårbart over for ændringer i arkitektur, stemmeværk, møllesø, anlæg og omgivelser. Indenfor kulturarvsarealet er der registreret en lang række fund. Der er ifølge projekt materialet stort set ikke registreret fund nede i selve ådalen, og de fund, der ligger nærmest projektområdet ligger så langt nedstrøms eller så højt over Gudenåens vandspejl, at de ikke vil blive berørt af projektet. Horsens Museum oplyser iflg. projekt materialet, at der ikke er tale om et meget gammelt møllested. Genopretningen af Gudenåen ved Vilholt Mølle vil medføre et indgreb overfor de kulturhistoriske interesser i området, men disse vil fortsat kunne erkendes på stedet, idet sammenhængen mellem vand og møllebygning bevares, ligesom andre vigtige elementer fortsat vil kunne erkendes. Forsat drift af vandkraftværker ved Gudenåen vil kunne opleves ved blandt andet Vestbirk Vandkraftværk og ved Ry

Mølle, mens udstilling og information vil kunne findes ved Vestbirk, Klostermølle og ved Tangeværket.

3. Kendetegn ved den potentielle miljøpåvirkning

De potentielle væsentlige virkninger af projekter skal ses i relation til de kriterier, der er anført under 1 og 2 ovenfor og navnlig under hensyn til:

- påvirkningernes omfang (geografisk område og omfanget af personer, der berøres)

☒ Nej / ☐ Ja -

- påvirkningens grænseoverskridende karakter

☒ Nej / ☐ Ja -

- påvirkningsgrad og -kompleksitet

☒ Nej / ☐ Ja -

- påvirkningens sandsynlighed

☒ Nej / ☐ Ja -

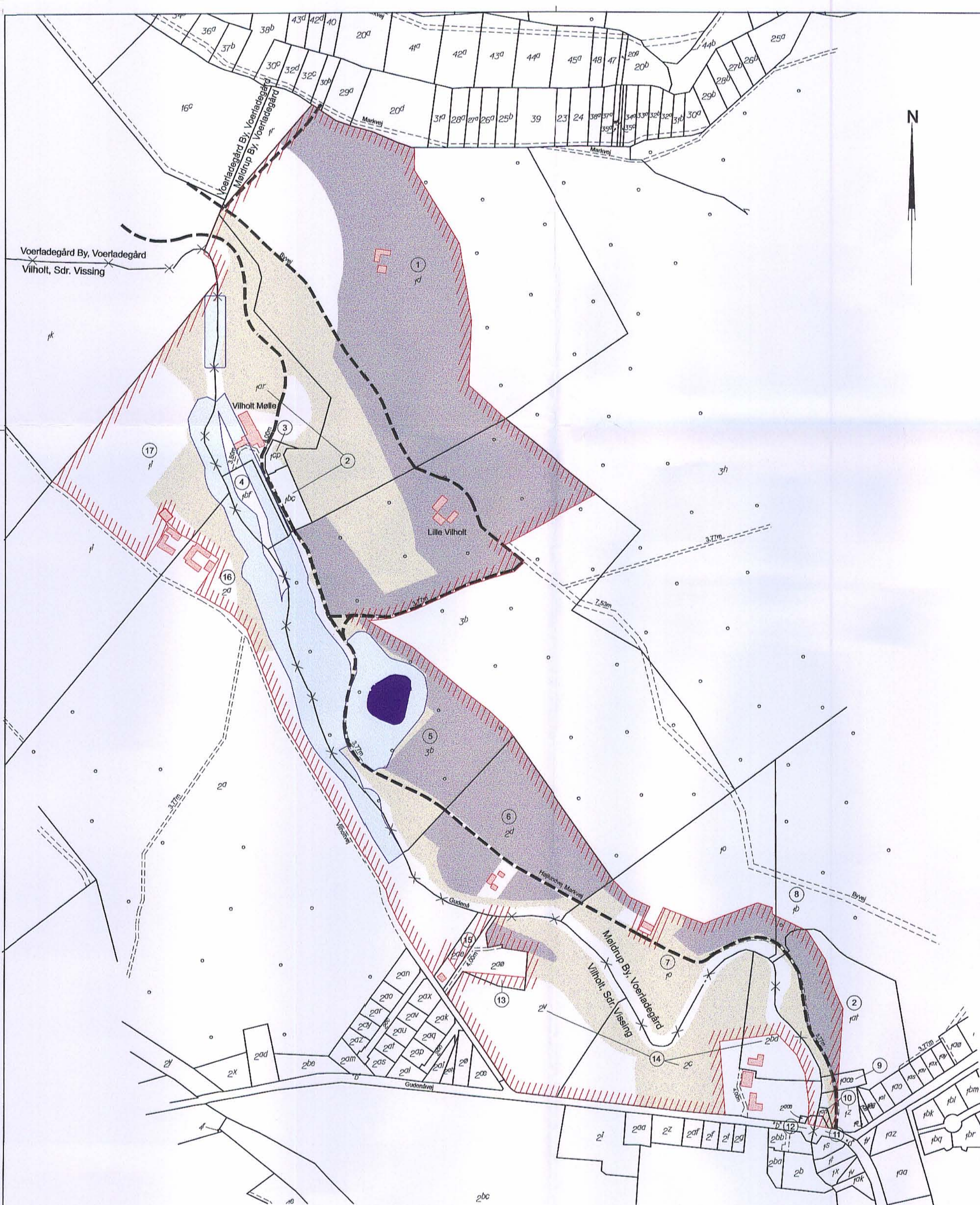
- påvirkningens varighed, hyppighed og reversibilitet.

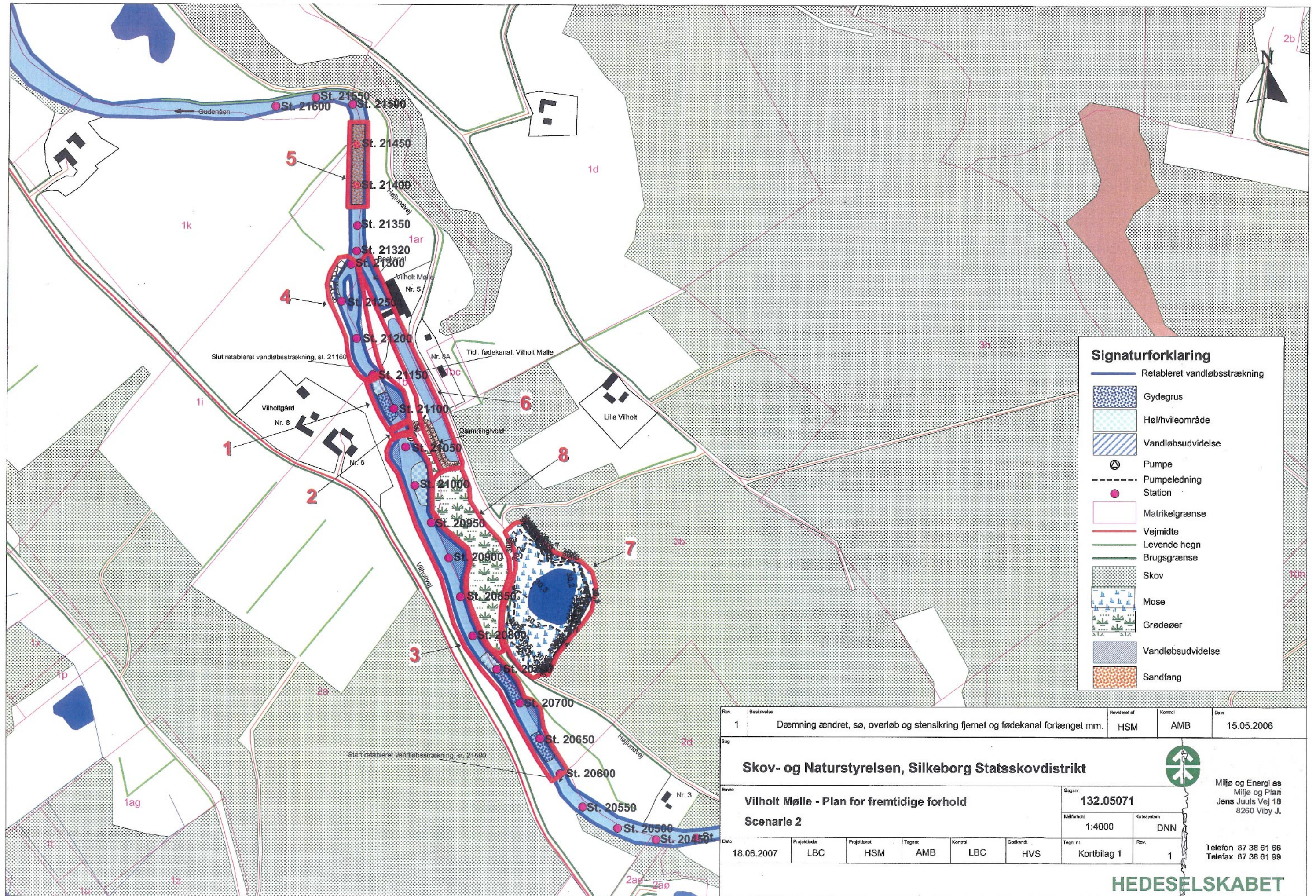
☒ Nej / ☐ Ja -

4. Konklusion

Samlet vurderes der ikke at være miljøeffekter af anlægget som er så væsentlige at der udløses krav om VVM

Screening udført af Niels Rauff

DISPENSATIONER>

Afgørelser - Reg. nr.:

Herunder ses afgørelser i dispensationssager for denne fredning

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

Retten i Randers
Klostergade 2, 8900 Randers
Tlf. 86 43 70 00, fax 87 12 51 78
e-mail:
midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk

Jack Bryø
Højlundvej 8 B
8660 Skanderborg

Den 17. februar 2012.

Pr. mail

Vedrørende journal nr. FN 2011.63, anmodning om tilladelse til tilbygning på ejendommen Højlundvej 8 B, 8660 Skanderborg.

Horsens Kommune fremsendte den 3. maj 2011 følgende indstilling til nævnet:

"Vedr. ansøgning om opførelse af tilbygning til eksisterende bolig

Horsens Kommune har den 9. marts 2011 modtaget ansøgning fra arkitektfirmaet Birch og Svenning A/S om opførelse af tilbygning til eksisterende bolig på matr. nr. 1 cp, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 8B, 8660 Skanderborg.

Der søges om at opføre en tilbygning på 113,8 m². Tilbygningen er tænkt som en udvidelse af køkken/spiserum og overdækket terrasse, samt en mellembbygning til ny bygning med bryggers og et værelse. Den eksisterende bebyggelse på ejendommen er på 111,3 m², heraf bolig på 85,4 m² og et udhus på 25,9 m². Det samlede boligareal bliver således på 199,2 m². Og det samlede bruttoetageareal bliver på 291,4 m². Tilbygningens ydre vil blive som eksisterende med pudsede mure og gavle i træ og med tagpap på taget.

Kommuneplan og øvrige bindinger

Ejendommen er omfattet af følgende retningslinier i kommuneplanen: Større uforstyrret - og værdifuldt landskab, geologisk interesseområde, rekreativ stier og kulturmiljøområde nr. 28, Vilholt Mølle.

Desuden er ejendommen omfattet af åbeskyttelseslinie og skovbyggelinie i medfør af naturbeskyttelsesloven.

Matriklen, hvor tilbygningen ønskes etableret ligger desuden i EF-Habitat område nr. 48: Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søerne syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen. Nærmeste § 3 område (Gudenåen) ligger ca. 80 m vest for tilbygningens placering.

Der er registreret bilag IV arter i området.

Arealet, hvor tilbygningen ønskes placeret, er i ejendommens have, der i forvejen er et plejet anlæg.

Naturafdelingen vurderer på baggrund af det oplyste, at etableringen af tilbygningen ikke vil have en væsentlig negativ indvirkning på de naturtyper eller levesteder for de arter Natura 2000-området er udpeget for, og at det ansøgte ikke kan beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder for de bilag IV arter, der er i området.

Samtidig vurderes det, at det planlagte projekt ikke vil påvirke de omtalte § 3 områder.

Fredning

Ejendommen er omfattet af fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune, jf. overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af arealer omkring Gudenåen.

Af § 1, Fredningens formål, fremgår det: "Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af de geologiske, biologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området og at forbedre offentlighedens mulighed for rekreativ udnyttelse af området."

Af § 7, Bebyggelse m. v., fremgår det, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende, samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der derved sker ændring i bygningens ydre fremtræden.

Det ansøgte strider ikke mod kommunens myndighedsområder, dog kræves der dispensation fra åbeskyttelseslinje og skovbyggelinje i medfør af naturbeskyttelsesloven. Dispensation vil blive givet sammen med evt. landzonetilladelsen.

Det er Horsens Kommunes vurdering, at det ansøgte projekt med mindre ændringer kan godkendes, idet det som udgangspunkt ikke ses at stride mod fredningens formål. Tilbygningernes materialer og farvevalg er ligesom den eksisterende bolig, ligesom den største tilbygning er placeret bag den eksisterende bolig, således at der er taget højde for en landskabsmæssig tilpasning til de eksisterende forhold.

Kommunen har dog visse betænkeligheder: 1. "De franske altaner" samt tilbygningen mod Højlundvej - forlængelsen af den eksisterende bolig med ét stort glasparti, virker dominerende i sammenhængen. Ansøger har oplyst, at det medsendte tegningsmateriale ikke viser den ønskede udformning, idet vinduet i "de franske altaner" ønskes trukket ind i skunken. 2. Der er ikke på den medsendte situationsplan anvist plads til husstandens biler - ansøger har oplyst, at man råder over 2 stk.

Kommunen foreslår, at ovennævnte forhold evt. afklares ved en besigtigelse."

Nævnet foretog besigtigelse den 6. oktober 2011.

På baggrund af drøftelserne under besigtigelsen fremsendtes den 3. november 2011 ændrede tegninger for projektet.

Det ændrede projekt er drøftet i nævnet, der også har drøftet konstaterede ændringer af udhus. Udhuset vil blive dækket af ønsket tilbygning.

Fredningsnævnets bemærkninger og afgørelse:

Fredningsnævnet finder, at også det nu foreliggende projekt for tilbygning, anført i tegningsmateriale, dateret 3-11-2011, vil betyde, at ejendommen kommer til at fremstå ret markant. Nævnet finder imidlertid, at dette mere afdæmpede projekt ikke er i afgørende strid med fredningens formål, hvorfor der i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 meddeles tilladelse til det nu ansøgte.

Klagevejledning, jf. naturbeskyttelseslovens § 86 og § 87:

Der kan inden 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt, klages til Natur- og Miljøklagenævnet over afgørelsen.

En eventuel klage skal indgives skriftligt til Fredningsnævnet, som derefter vil fremsende sagen til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det er en betingelse for Naturklagenævnets behandling af klagen, at klageren indbetaler et gebyr til Natur- og Miljøklagenævnet.

Gebyret udgør 500,- kr. for privatpersoner og 3.000,- kr. for alle andre klagere.

Natur- og Miljøklagenævnet vil sende klageren en opkrævning på gebyret, når nævnet har modtaget sagen fra Fredningsnævnet.

Natur- og Miljøklagenævnet vil ikke påbegynde behandlingen af klagen, før gebyret er modtaget.

Rettidig klage har opsættende virkning for den påklagede afgørelse, med mindre Natur- og Miljøklagenævnet bestemmer andet.

Tilladelsen må ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet uden at klage er modtaget.

Tilladelsen bortfalder, hvis de ikke er udnyttet inden tre år fra i dag, jf. naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2.

Klageberettigede er:

Adressaten for afgørelsen,
ejer af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
offentlige myndigheder,
lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Med venlig hilsen

Per Holkmann Olsen

Denne afgørelse er pr. mail fremsendt til:

Jack Bryø, Højlundvej 8 B, 860 Skanderborg, jack.bryoe@gmail.com

Naturstyrelsen, Haraldsgade 53, 2100 København Ø, nst@nst.dk

Danmarks Naturfredningsforening, Masnedøgade 20, 2100 København Ø, dn@dn.dk

Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomite, horsens@dn.dk

Det ministerudpegede medlem af nævnet, Jytte Heslop, Katterhøjvej 4, 8270 Højbjerg, jytte.heslop@gmail.com

Det kommunevalgte medlem af nævnet, Ole Pilgaard Andersen, OPA@horsens.dk

Horsens Kommune, Teknik og Miljø, Rådhusstorvet 4, 8700 Horsens, horsens.kommune@horsens.dk

Helle Kousholt, Horsens Kommune, hko@horsens.dk

Den 19. april 2013

FN 2012.54: Ansøgning fra Svend Lindgaard Olesen om renovering/nybygning af enfamilieshus på ejendommen matr. nr. 1at, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg

Fredningsnævnet har den 30. april 2012 modtaget en udtalelse fra Horsens Kommune i anledning af en ansøgning fra Svend Lindgaard Olesen om renovering/nybygning af enfamilieshus på ejendommen matr. nr. 1at, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Det fremgår af afgørelsen, at formålet med fredningen bl.a. er at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 30. oktober 2012 og har efter en ændring af projektet herefter på skriftligt grundlag besluttet at meddele dispensation til et ændret projekt. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ved afgørelse af 25. april 2008 fredede fredningsnævnet arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Af fredningsbestemmelserne fremgår bl.a. følgende:

”§ 1. Formål

Fredningen har til formål:

- at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle,
- at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området,
- at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatsområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand,
- at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres,
- at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

...

§ 7. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der herved sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.”

Ved fredningen blev en fredning fra 1984 ophævet i relation til de af den nye fredning omfattede arealer.

Den 6. januar 2012 modtog Horsens Kommune følgende ansøgning fra Connie og Svend Lindgaard Olesen:

”I henhold til tidligere drøftelser og møde på Højlundvej 4, fremkommer vi nu som aftalt med et nyt projektforslag. Ligeledes som aftalt tages der i dette projekt hensyn til de forbehold der blev stillet, samt projekteret med de udvidelser der blev givet mundtlige tilsagn om.

Af vedlagte tegninger fremgår der forslag fra, Arkitekts side om, at der facademæssigt tænkes i træ, som så i dette udkast foreslås mørk/sortgrå. I henhold til tidligere drøftelser foreslår vi som aftalt, at det bliver en pudset facade (samme farvevalg) på træ konstruktion evt. bestående delvist af det oprindelige.

Som aftalt sker der en udvidelse af det bebyggede areal, idet ”kælderhalsen” medinddrages, ligesom der påtænkes en ”støtte” sokkel udenfor/ og sammenfæstet med den gamle sokkel på Vest facaden (ud mod Åen), idet denne mangler ordentlig understøtning og har smårevner.

Som det fremgår af tegningerne for tagkonstruktionen, tænkes der en løsning med Tagpap med trekantlister, ligesom der tænkes solfanger/solceller, både på de skrå og de mere flade tagarealer, som en integreret løsning a’la’ den Velux vinduer har.

Ligeledes som aftalt ansøges der om udvidelse af Carport.

Hvor meget der endeligt vil blive genbrugt af det oprindelige tømmer i det gamle hus er uvist. Hvis den gamle tagkonstruktion kan bibeholdes, vil der ikke blive ændret væsentlig på den eksisterende loftshøjde i stueetagen, som p.t. er 207 cm.

Vi mener at dette løsningsforslag på et ”nyt hus” på Højlundvej 4, opfylder vore ønsker og samtidig opfylder kravene om at ”falde ind”, samtidig med at bygningen kommer til at fremstå tidssvarende, sammenholdt med andet byggeri der måtte blive bygget i 2012.

Andet som også har relevans for bl.a. Fredningsmyndighederne

Vi vil selvfølgelig (uden for tegning) istandsætte det gamle have/redskabs/hønsehus, så det falder ind med det nye stuehus.

Ligeledes vil vi erstatte det nuværende gamle (ramponerede og ucharmerende) drivhus med et nyt 6 kantet drivhus, på samme sted i køkkenhavedelen nede ved åen.

...”

Ansøgningen var vedlagt tegninger, foto af den eksisterende bebyggelse og en illustration af den ønskede bebyggelse.

I e-mail af 6. februar 2012 til Horsens Kommune anførte Svend Lindgaard følgende:

"For at undersøge hvor vi er henne rent økonomisk, har jeg indtil nu haft besøg af 2 entreprenører, som uafhængig af hinanden siger, at det ikke kan betale sig, at genbruge noget af det eksisterende træværk, men at der skal rejses ny konstruktion på den eksisterende sokkel/kælder.

Begge, men især den ene, fraråder pudset facade på en træ konstruktion rejst på gammel sokkel, idet han ikke vil garantere for revner i facadepudset.

Hvis Naturafdelingen/Fredningsmyndighederne evt. kan acceptere en træ beklædning til facaden, vil det give større sikkerhed for holdbarheden, hvorfor jeg beder denne mulighed vedlagt vores ansøgning, således at det bliver muligt for os at vælge mellem de 2 løsningsforslag."

Den 30. april 2012 modtog fredningsnævnet følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har 6. januar 2012 modtaget ansøgning fra Svend Lindegaard Olesen om tilladelse til renovering/nybygning af enfamilieshus på ejendommen matr.nr. 1at Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

Det eksisterende beboelseshus, der ligger på en 24.128 m² grund, er 141 m². Huset ønskes udvidet med i alt 39 m²: 15 m² i stueplan og på 1. sal og 9 m² i kælderen. Udvidelsen sker mod syd som en inddragelse af kælderhalsen. Huset bliver på i alt 180 m². Den eksisterende carport ønskes udvidet til 42 m² fra 25 m².

Det eksisterende hus er opført i 1936 som træskeletbygning med 45 grader saddeltag. Huset fremstår i sag med lys grå facadebeklædning og gråt eternittag.

Det fremtidige renoverede/nybyggede hus ønskes enten med pudsede vægge i mørk/sortgrå eller med træbeklædte vægge i samme farve. Tagbeklædningen vil blive med tagpap med solfanger/solceller. Det fremgår desuden af ansøgningen, at det gamle have-, redskabs- og hønsehus vil blive istandsat, så det falder ind med det nye stuehus. Det fremgår ligeledes, at det gamle drivhus i køkkenhavedelen vil blive erstattet af et nyt sekskantet drivhus.

Kommuneplan og naturbeskyttelseslov

Ifølge kommuneplanen ligger ejendommen i område med større uforstyrrede og værdifulde landskaber samt geologisk interesseområde. Ejendommens beboelse er desuden omfattet af åbeskyttelseslinie i medfør af naturbeskyttelsesloven og grænser op til område med kulturmiljøinteresser.

Fredning

Den del af ejendommen, hvorpå huset ligger og ønskes udvidet er omfattet af fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune, jf. overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af arealer omkring Gudenåen.

Af § 1, Fredningens formål, fremgår det: "Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af de geologiske, biologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området og at forbedre offentlighedens mulighed for rekreativ udnyttelse af området."

Af § 7, Bebyggelse mv., fremgår det, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende, samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der derved sker ændring i bygningens ydre fremtræden.

Natura 2000

Der ansøges om at opføre et nyt hus indenfor et fredet område. Projektet vil enten bestå i en gennemgribende ombygning af det eksisterende hus eller en nybygning på det eksisterende fundament. I den følgende vurdering tages der udgangspunkt i det mest omfattende projekt som er en nybygning på stedet.

Jf. naturbeskyttelseslovens § 50 ... er det muligt at dispensere fra fredningsbestemmelserne, såfremt det vurderes at det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål.

Jf. stk. 2 kan der dog kun meddeles dispensation, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelse for arter, som området er udpeget for.

Der skal derfor foretages en vurdering af om projektet kan påvirke udpegningsgrundlaget for nærliggende Natura 2000-områder.

Huset vil ligesom det eksisterende ligge ca. 17 meter fra afgrænsningen af Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen samt Fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Udpegningsgrundlaget for det internationale naturområde ... er som følger:

...

Det skal bemærkes, at damflagermus ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet findes i området. Arten er sjælden og den er sårbar overfor fjernelse af træer med hulheder, da de kan udgøre opholdssted om dagen i løbet af sommeren. Damflagermus overvintrer i miner, gamle kældre o.lign.

Ingen af de øvrige arter på udpegningsgrundlaget vurderes at yngle eller raste i umiddelbar nærhed af huset. Under forudsætning af at der ikke fjernes træer, som kan være opholdssted for damflagermus vurderes projektet ikke at skade arter og naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet fundet flere af de internationalt beskyttede arter (bilag IV-arter) i lokalområdet. Det drejer sig om arter af padde og flagermus samt markfirben og odder. Horsens Kommune har ikke konkret kendskab til forekomster af bilag IV-arter i nærområdet. Det gælder for alle disse arter, at der er forbud mod at beskadige eller ødelægge deres yngle- og rasteområder. Forbuddet gælder generelt og da gamle træer kan udgøre et raste- og yngleområde skal Horsens Kommune gøre opmærksom på, at det

er ansøgers ansvar at kontakte Naturstyrelsen Søhøjlandet inden fjernelse af gamle træer, hvor disse er opholdssted for flagermus. ...

Der bebygges ikke nye arealer som kan udgøre et potentielt levested for bilag IV-arter.

§ 3-natur

Det nye hus opføres ca. 360 meter fra et hedeareal, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Imellem naturområdet og det nye hus ligger et skovbevokset areal. Alle andre § 3-arealer ligger længere fra ejendommen. Det ansøgte vurderes ikke at berøre dette eller andre § 3-beskyttede områder og vil derfor ikke medføre en tilstandsændring i nogen naturområder.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Huset placeres indenfor åbeskyttelseslinje. Horsens Kommune er indstillet på at meddele dispensation til det ansøgte.

Samlet vurdering

Horsens Kommune vurderer således, at den ansøgte opførelse af et nyt enfamilieshus kan ske uden at:

- skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området
- medføre tilstandsændringer i § 3-beskyttede naturområder

Kommunens samlede udtalelse

Det ansøgte strider ikke mod kommunens myndighedsområder. Det er Horsens Kommunes vurdering, at det ansøgte projekt kan godkendes, idet det som udgangspunkt ikke ses at stride mod fredningens formål. Hustypen forbliver stort set intakt og med farvevalget falder det fint ind i landskabet trods den markante placering. Dog kan det diskuteres hvorvidt det fremskudte vinduesparti i 2 etager er for dominerende på stedet.

Vedr. havehus og drivhus

Horsens Kommune er ikke bekendt med, at der er givet dispensation til opførelse af havehus og drivhus. Havehuset er synligt på luftfoto fra 1985. Drivhuset kan først erkendes på luftfoto fra 2002. Luftfoto fra perioden 1992 til 1999 er af en kvalitet, der ikke muliggør at afgøre, hvornår drivhuset er opført. På luftfoto fra 1990 er drivhuset ikke opført.

Horsens Kommune ønsker derfor at få oplyst om havehuset er opført før fredningen trådte i kraft i 1984 og om drivhuset søges lovliggjort ved dispensation.

...”

Fredningsnævnet besigtigede ejendommen den 30. oktober 2012 og oplyste under besigtigelsen og i brev af 5. november 2012 til Svend Lindgaard Olesen, at fredningsnævnets stillingtagen til det ønskede projekt blev udsat, indtil der var indsendt det materiale til Horsens Kommune, der var nødvendigt for en vurdering i relation til den ønskede udvidelse af carporten, og indtil kommunen efterfølgende havde sendt en udtalelse herom til fredningsnævnet. Svend Lindgaard Olesen blev endvidere efterfølgende opfordret til at udarbejde et projekt med en ændret udformning af det fremskudte vinduesparti.

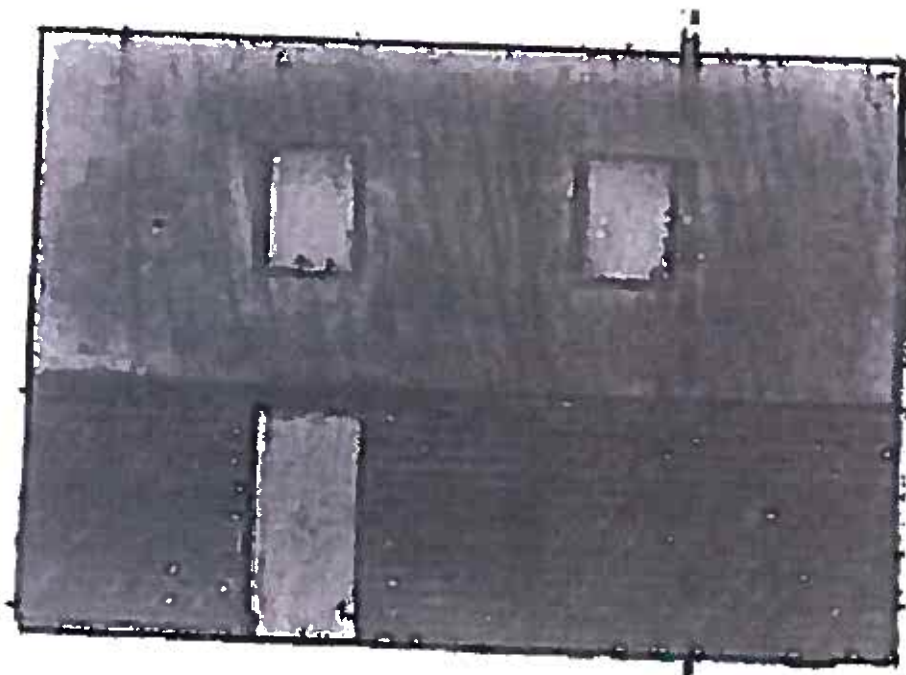
Svend Lindgaard Olesen har efterfølgende sendt to ændrede forslag til Horsens Kommune, herunder

følgende forslag som 2. prioritet:

Det er anført, at ejendommen er med listetagpap og grå træbeklædning.

Af ansøgningen fremgår endvidere følgende tegning over den ønskede carport:

Eksisterende	ny
4,0 x 6,0 m	1,5 m

Det er anført, at der er et depotrum over carporten.

Den 12. marts 2013 modtog fredningsnævnet herefter følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har den 5. december 2012 modtaget 2 nye forslag til udformning af karnap i forbindelse med renovering/nybygning af enfamiliehus på matr. nr. 1at, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

I ansøgers 1. prioritet er karnappen 3 m bred og stikker 1,2 m ud fra facaden; karnappen føres til terræn og beklædningen er patineret zink, som resten af huset. Karnappen afsluttes øverst med et buet tag.

I ansøgers 2. prioritet "hænger" karnappen på huset, dimensionerne er de samme som i 1. prioritet, men den stikker ikke så langt ud fra facaden.

Vinduesfladernes størrelse er ens i de 2 forslag og udgør en mindre del af facaden end i det oprindelige forslag til karnappen.

Der søges ligeledes dispensation til at renovere og forlænge en carport. Carporten beklædes med grå træbeklædning og får listetagpap på taget.

...

Kommunens samlede udtalelse

Det ansøgte strider ikke mod kommunens myndighedsområder og Horsens Kommune er indstillet på at meddele dispensation til det ansøgte efter naturbeskyttelseslovens bestemmelse om å-beskyttelseslinie.

Horsens Kommune har vurderet de 2 forslag og finder, at forslaget med 2. prioritet bedst vil tilpasse sig landskabet både på grund af farvevalget og den mindre fremhævede karnap. Kommunen vurderer, at det indsendte forslag med grå træbeklædning og listepap på taget sammen med carporten i samme materialer og farver kan godkendes, idet det som udgangspunkt ikke ses at stride mod fredningens formål.

...”

Ved e-mail af 12. marts 2013 til Horsens Kommune og fredningsnævnet anførte Svend Lindgaard Olesen, at han ikke ved, hvornår drivhuset er opført, men at det søges lovliggjort. Han anførte yderligere i relation til den ansøgte 1. prioritet, at det kun er karnappen, der ønskes opført i patineret zink. Det fremgår videre, at hans e-mail af 17. marts 2013 til Horsens Kommune og fredningsnævnet, at han ikke ved, hvornår havehuset er opført, men at han ud fra materialevalg og husets tilstand går ud fra, at det er opført i 1970'erne.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 30. oktober 2012, hvor ejendommen blev besigtiget. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet ejerne af ejendommen Connie Lindgaard Christensen og Svend Lindgaard Olesen, Horsens Kommune ved Helle Kousholt og Lene Egemose samt Danmarks Naturfredningsforening ved Sten Seidelin.

Ved besigtigelsen redegjorde Connie Lindgaard Christensen og Svend Lindgaard Olesen for projektet. De har via en entreprenør fået afklaret, at soklen ikke kan bære et stenhus. De ønsker at rive alt ned på nær kælder og sokkel og derfor bygge et træhus. Det, der i venstre side af huset set fra åen vil ligne fire vinduer, er ét vindue og tre integrerede solfangere. De ønsker carporten udvidet med 1,5 meter ind i skrænten, så der er plads til to biler. Udvidelsen vil ikke kunne ses fra åen.

Sten Seidelin anførte, at glaspartiet fremtræder noget voldsomt i den ønskede udformning.

Under besigtigelsen blev Svend Lindgaard Olesen oplyst om, at der også skal indsendes de nødvendige projektegninger i relation til carporten til Horsens Kommune, der efter kommunens sagsbehandling vil sende en udtalelse til fredningsnævnet. Svend Lindgaard blev efterfølgende opfordret til at overveje en alternativ udformning af ejendommens facade i relation til det fremskudte vinduesparti i to etager.

Fredningsnævnet har efter modtagelsen af en fornyet udtalelse fra Horsens Kommune herefter truffet afgørelse uden en ny besigtigelse af ejendommen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt tilsigter bl.a. at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende

samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Nedrivning af det eksisterende hus og opførelse af et nyt hus, udvidelse af carporten, renovering eller genopbygning af havehuset og nedrivning af det eksisterende drivhus og opførelse af et nyt drivhus forudsætter derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Efter sagens oplysninger finder fredningsnævnet, at den ansøgte bebyggelse ikke kan antages at indebære nogen forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for, eller beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de beskyttede dyrearter eller ødelægge de beskyttede plantearter i alle livsstadier, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3.

Fredningsnævnet finder efter en samlet vurdering af det eksisterende hus, at det kan udskiftes med et nyt hus. Fredningsnævnet kan i den henseende meddele dispensation til projektet anført som ansøgerens 2. prioritet, idet en sådan udformning af huset findes bedst stemmende med husets fremtrædende placering i landskabet.

Fredningsnævnet kan endvidere godkende og således meddele dispensation til den ansøgte udvidelse af carporten, som efter ændringen vil være i samme stil som huset, og som ikke vil påvirke oplevelsen af fredningen i nævneværdig grad.

Efter sagens oplysninger lægger fredningsnævnet til grund, at havehuset meget muligt er opført før fredningen, mens drivhuset er opført efter fredningen, men kan lovliggøres som følge af praksis om drivhuse i fredede områder.

Fredningsnævnet kan derfor meddele dispensation til renovering af både drivhuset og havehuset på betingelse af, at bebyggelsernes areal og højde ikke øges og i relation til havehuset yderligere på betingelse af, at det udføres i samme materialer og farve som huset og carporten.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Svend Lindgaard Olesen, svendlindgaard@hotmail.com
Danmarks Naturfredningsforenings lokalkomité Horsens, horsens@dn.dk
Horsens Kommune, Teknik og Miljø, hko@Horsens.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Friluftsrådet, knud.vogelius@gmail.com
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, horsens@dof.dk

Den 19. november 2013

FN 2013.61: Lovliggørelse af kældere, garage, afgravning af skrænt og deponering af afgravet materiale på ejendommen matr. nr. 1cp, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 8B, Voervadsbro, 8660 Skanderborg

Fredningsnævnet har den 6. juni 2013 modtaget en udtalelse fra Horsens Kommune i anledning af en ansøgning om nedkørsel til kældere og deponering af opgravet sand på ejendommen matr. nr. 1cp, Møldrup By, Voerladegård beliggende Højlundvej 8B, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Det fremgår af afgørelsen, at formålet med fredningen bl.a. er at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden. Der må ikke foretages terrænændringer, herunder opfyldning eller planering.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013 og har herefter besluttet at meddele dispensation og således lovliggøre, at der er etableret kældere. Fredningsnævnet har i øvrigt besluttet ikke at meddele dispensation i sagen. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ved afgørelse af 25. april 2008 fredede fredningsnævnet arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Af fredningsbestemmelserne fremgår, at det er fredningens formål, at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle, at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området, at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatsområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand, at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres, og at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

Det fremgår af fredningsbestemmelserne, at der ikke må foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, afgravning eller planering.

Det fremgår videre, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der herved sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Ved fredningen blev en fredning fra 1984 ophævet i relation til de af den nye fredning omfattede arealer.

Den 6. juni 2013 modtog fredningsnævnet følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har den 17. januar 2013 modtaget dispensationsansøgning til etablering af nedkørsel til kælder samt tilladelse til at deponere opgravet sand på matr. nr. 1 cp, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 8B, 8660 Skanderborg. Ansøgningen er indsendt af Jack Bryø, Bygholm Parkvej 45, 8700 Horsens.

Fredningsnævnet har den 17. februar 2012 givet tilladelse til en udvidelse af ejendommens stuehus, jf. tegninger dateret den 3. november 2012. Det fremgår af tegningerne, at der vil blive et teknik- + disponibelt rum på 45 m² under huset. Der er hermed ikke givet tilladelse til garage eller nedkørsel hertil.

Af tegningsmateriale af 7. januar 2013 fremgår det, at nedkørslen til garagen vil blive skjult af en beplantning.

Fredning

Ejendommen er omfattet af fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune.

Af § 1, Fredningens formål, fremgår det: "Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af de geologiske, biologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området og at forbedre offentlighedens mulighed for rekreativ udnyttelse af området."

Af § 3, Terrænændringer, fremgår det bl.a. "Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, afgravning eller planering, medmindre sådanne ændringer er forudsat i § 10." (§ 10 omhandler naturgenopretning).

Fredningsnævnet kan dog meddele dispensation fra fredningens bestemmelser, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål. Dette fremgår af § 12, Dispensation.

Kommuneplan og øvrige bindinger

Ejendommen er omfattet af følgende retningslinjer i kommuneplanen: Større uforstyrret - og værdifuldt landskab, geologisk interesseområde, rekreativ stier og kulturmiljøområde nr. 28, Vilholt Mølle.

Desuden er ejendommen omfattet af åbeskyttelseslinie og skovbyggelinie i medfør af naturbeskyttelsesloven.

I forbindelse med byggeriet ved Højlundvej 8B er der foretaget udgravning til garage, terrænændring ved pålægning af materiale nord for ejendommens bygninger og bortgravning af skrænt på matrikel skrænt på 1 cp Møldrup By, Voerladegaard.

Terrænændringerne er foretaget i en afstand på mellem 85 og 130 meter fra Gudenåen.

Ifølge naturbeskyttelseslovens § 16 stk. 1 må der ikke foretages ændringer i terræn inden for en afstand af 150 meter fra vandløb, hvor der er registreret en beskyttelseslinje.

Natura 2000

Jf. naturbeskyttelseslovens § 50 (Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009) er det muligt at dispensere fra fredningsbestemmelserne, såfremt det vurderes, at det ansøgte ikke vil

stride imod fredningens formål. Jf. stk. 2 kan der dog kun meddeles dispensation, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser for arter, som området er udpeget for.

Der skal derfor foretages en vurdering af om projektet, som består i etablering af en nedkørsel til ejendommens kælder kan påvirke udpegningsgrundlaget for nærliggende Natura 2000-områder.

Nedkørslen vil blive etableret indenfor Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen samt Fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Udpegningsgrundlaget for det internationale naturområde kan findes på naturstyrelsens hjemmeside (www.naturstyrelsen.dk) og er som følger:

Nr	Habitatområde	Kode	Udpegningsgrundlag
48	Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå	1082	Lys skrivevandkalv (<i>Graphoderus bilineatus</i>)
		1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
		1166	Stor vandsalamander (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)
		1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)
		1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
		3110	Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
		3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredder
		3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransalger
		3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
		3160	Brunvandede søer og vandhuller
		3260	Vandløb med vandplanter
		3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
		4010	Våde dværgbusksamfund med klokkeling
		4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
		5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
		6230	* Artsrige overdrev eller græssheder på mere eller mindre sur bund
		6410	* Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtor
		7110	* Aktive højmoser
		7140	Hængesæk og andre kærsamfund dannet flydende i vand
		7210	* Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
		7220	* Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
		7230	Rigkær
		9120	Bøgeskove på morbund med kristtom
		9130	Bøgeskove på muldbund
		9190	Stillekøskove og -krat på mager sur bund
		91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
		91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Naturtyper markeret med * er de særligt prioriterede.

Det skal bemærkes, at damflagermus ifølge DCE, Aarhus Universitet (det tidligere Danmarks Miljøundersøgelser) findes i området. Arten er sjælden og sårbar overfor fjernelse af træer med hulheder, da de kan udgøre opholdssted om dagen i løbet af sommeren. Damflagermus overvintrer i miner, gamle kældre o. lign.

Det ansøgte vurderes ikke at påvirke damflagermusen eller andre arter eller naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er ifølge DCE (rapport nr. 50. 2013) fundet flere af de internationalt beskyttede arter (bilag IV-arter) i lokalområdet. Det drejer sig om arter af padder og flagermus samt odder.

Horsens Kommune har ikke konkret kendskab til forekomster af bilag IV-arter i nærområdet. Flere arter af flagermus kan dog overvintrer under taget i bygninger. Der foretages ingen ændringer i ejendommens eksisterende tagbelægning eller tagkonstruktion i forbindelse med projektet.

§ 3-natur

Nedkørslen til kælderen etableres på et haveareal som ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Der ligger ikke § 3-beskyttede arealer i umiddelbar nærhed og det ansøgte vurderes ikke at ville medføre en tilstandsændring i nogen naturområder.

Horsens Kommunes samlede vurdering

Det vurderes, at etablering som ansøgt af en nedkørsel til ejendommens kælder kan ske uden at:

- skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området
- medføre tilstandsændringer i § 3-beskyttede naturområder

Nedkørslen til garagen vil, jf. ansøgningens kortbilag blive delvist overdækket og det tilgrænsende område tilplantet, hvorved nedkørslen ikke vil kunne ses fra Højlundvej. Horsens Kommune vurderer på den baggrund, at der kan gives tilladelse til det ansøgte uden at fredningens formål tilsidesættes.

Kommunen er indstillet på at give en lovliggørende dispensation fra å-beskyttelseslinjen til nedkørslen. Det vurderes ikke at den ansøgte nedkørsel vil stride mod kommunens øvrige myndighedsområder.

Påbud

Kommunen agter at give påbud om at reetablere terræn og skrænt, jf. kommunens fotos af 29. november 2012, på 1 cp Møldrup By, Voerladegaard efter § 16, stk. 1, i lov om naturbeskyttelse.

Ansøgningsmateriale samt Horsens Kommunes fotos af terrænændringer og nedkørsel er vedlagt.”

Udtalelsen var vedlagt følgende fotos:

MODTAGET
29 NOV. 2012
Fotok og Miljø

MODTAGET
29 NOV. 2012
Teknik og Miljø

MODTAGET
29 NOV. 2012
Teknik og Miljø

29 NOV. 2012

Teknik og Miljø

I den omtalte ansøgning er omtalt ansøgning om dispensation til etablering af nedkørsel til kælder og til deponering af opgravet sand.

Jack Bryø har om nedkørslen anført, at det under hele byggearbejdet har været et arkitektonisk problem at finde en mulig og rigtig placering af garage til opbevaring af veterankøretøjer i form af 2 biler og 4 motorcykler. I forbindelse med udgravningen af kælderen blev det klart for ham, at problemet kunne løses ved at anvende kælderen til det formål. Veterankøretøjer anvendes typisk i maj til september, så der er ikke tale om en garage i egentlig forstand, og der anlægges ikke yderligere vejanlæg. Han var ved nedkørselens etablering ikke opmærksom på, at fredningsnævnets godkendelse blev overskredet.

Han har i forbindelse med udgravningen af kælderen deponeret ca. 160 m³ sand/grus bag den cirkulære bøgehæk på et areal på ca. 1.000 m². Dette svarer til en gennemsnitlig hævelse af terrænet på ca. 16 cm., og der er således ikke ændret på selve terrænet. Ved foden af skrænten var der forinden en grøftelignende sækning, hvorfor der fremstår en niveauforskel på ca. 1 meter. Han og entreprenøren gik ud fra den generelt forekomne regel om, at man sædvanligvis kan ændre terrænet indenfor 50 cm. Han fandt desuden belæg for deponeringen i det forhold, at Naturstyrelsen i foråret 2012 havde pålagt ca. 1 meter opgravet sand fra åen på brinken ved en rasteplass på en anden matrikel.

Fredningsnævnet har anmodet Naturstyrelsen om en udtalelse i sagen. I udtalelsen af 16. august 2013 er anført følgende:

”Fredningsnævnet har ved mail den 12. juni 2012 anmodet Naturstyrelsen om teknisk bistand vedr. ovennævnte ansøgning om dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4.

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Naturstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Ansøgningen

Der ansøges om etablering af nedkørsel til en kælder/garage på 57,8 m² samt tilladelse til at deponere opgravet sand. Der er deponeret ca. 160 m³ sand og grus på et areal umiddelbar udfor en hæk nær huset. Se nedenstående billeder:

Blå pil markerer terrænændringens højde.

Blå pil markerer terrænændringens omfang.

Åbningen af skrænten som følge af anlægs- og byggearbejdet.

Nedgangen skal give adgang til en garage til opbevaring af 2 veteranbiler samt 4 motorcykler.

Åbningen af terrænet ned til underjordisk kælder/garage.

Fredningen

Ejendommen er omfattet fredningen af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune.

Fredningens formål er følgende:

§ 1. Formål

Fredningen har til formål:

- at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle
- at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området
- at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand,
- at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres,
- at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

Andre relevante bestemmelser i fredningen:

§ 2. Bevaring og genskabelse af områdets naturværdier

Det fredede områdes naturværdier skal bevares, plejes og genskabes. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, medmindre ændringerne er forudsat i § 10, ligesom der må ikke foretages yderligere bebyggelse.

§ 3. Terrænændringer

Der må ikke foretages terrænændringer. Der må således ikke ske udnyttelse af forekomster i jorden eller foretages opfyldning, afgravning eller planering, medmindre sådanne ændringer er forudsat i § 10.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at ejere af arealer, der ikke er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3 (beskyttelse af naturtyper), § 16 (sø- og åbeskyttelseslinje) og § 18 (beskyttelseslinje omkring fortidsminder) udnytter forekomster i jorden til eget brug, når en sådan udnyttelse er lovlig efter råstofloven.

§ 7. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der på eksisterende landbrugsejendomme kan opføres ny bebyggelse, som er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom. Det er dog en betingelse herfor, at bygningshøjden ikke overstiger 12,5 m for avls- og driftsbygninger, dog 15 m for visse siloer, eller 8,5 m for andre bygninger, og at den nye bebyggelse opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen, medmindre der er tale om sædvanlige læskure for kreaturer eller nødvendige skurvogne til skovbrugsdrift.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Privatbesøgende hos grundejerne må dog campere i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

§ 10. Naturgenopretning

Skov- og Naturstyrelsen skal inden 2 år efter, at der er truffet endelig afgørelse om fredningen, foretage en naturgenopretning i overensstemmelse med Orbicons skitseprojekt af maj 2006 – Genopretning af Gudenåen ved Vilhølt Mølle, scenario 2 inden for det på fredningskortet viste projektområde. Ved naturgenopretningen føres Gudenåen tilbage til sit naturlige løb, idet opstemningsanlægget ved Vilhølt Mølle fjernes og terrænet reetableres til situationen før opstemningen blev etableret. Mindre reguleringsarbejder i vandløbet kan udføres i en periode af op til 5 år efter projektets gennemførelse. Der etableres desuden den på fredningskortet viste sø som kompensation for den reducerede vandstand i området med hængesæk, sydøst for møllesøen.

§ 12. Dispensation

Fredningsnævnet kan meddele dispensation fra bestemmelserne i denne fredning efter reglerne i Naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1 og stk. 2, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Ejendommen

Ejendommen ejes af Jack Jensen og Ulla Lægaard og har et areal på 7634 m². BBR er ikke opdateret idet der hér er registreret et enfamiliehus på 80 m². Ejer oplyser at der på grunden er følgende bygninger: udhus på 25,6 m², overdækkede terrasser på 25,1 m², kælder/garage på 57,8 m² samt et hus med et boligareal på 228,4 m².

Øvrig regulering/planlægning på arealet

Udover kommunens oplysninger har styrelsen følgende bemærkninger:

Projektet etableres inden for Natura 2000-område nr. 52, hvoraf selve ejendommen er beliggende i Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen, mens der er ca. 2 km afstand til Fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø.

Grundet afstanden til de to fuglebeskyttelsesområder F33, Salten Langsø og F35, Mossø vurderer styrelsen at projektet ikke vil påvirke F33 og F35 væsentligt.

Udpegningsgrundlaget for habitatområde nr. 48 er som følger:

48 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå	1882 Lys skrivevandkål (Graphoderus bilineatus)
	1898 Bæklampret (Lampetra planeri)
	1100 Stor vandsalamander (Triturus cristatus cristatus)
	1318 Damflagermus (Myotis dasycneme)
	1355 Odder (Lutra lutra)
	3118 Kalk- og nærningsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
	3120 Ret nærningsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
	3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransålsalger
	3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
	3160 Brunvandede søer og vandhuller
	3200 Vandløb med vandplanter
	3270 Vandløb med tidvis blødt mudder med enånge planter
	4810 Våde dværgbusksamfund med klokkehyng
	4830 Tørre dværgbusksamfund (heder)
	5130 Enekrat på heder, overdrev eller skærter
	6230 * Artsrige overdrev eller græssheder på mere eller mindre sur bund
	6410 Tidvis våde enge på mager eller kalking bund, ofte med blåtop
	7140 Hængesæk og andre løvsamfund dannet flydende i vand
	7210 * Kalkrige moser og sumpe med hvass avneknippe
	7220 * Kælder og våld med kalkholdigt (hårdt) vand
	7230 Røgkøer
	8120 Bøgeskove på morbund med krattom
	8130 Bøgeskove på muddbund
	8190 Stillegeskove og -krat på mager sur bund
	8100 * Skovbevoksede tørvemoser
	81E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og våld

På hjemmesiden www.prior.dmu.dk kan ses, at naturtype 9190 "Stilkegeskov og krat på mager sur bund" er registreret meget tæt på den nu blottede skrænt. Naturtypen er registreret som værende i god stand, hvorfor man her i fremtiden bør være særlig opmærksom på fredningens formålsparagraf punkt 3.

Øvrige bemærkninger

Naturstyrelsen har ikke fundet andre lignende sager inden for fredningen."

Naturstyrelsens udtalelse er den 13. september 2013 sendt til ejeren med angivelse af, at den indgår i grundlaget for fredningsnævnets afgørelse i sagen, og at eventuelle bemærkninger til udtalelsen kunne fremsættes overfor fredningsnævnet skriftligt eller under besigtigelsen den 1. oktober 2013.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013, hvor ejendommen blev besøgt. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet ejerne Jack Bryø Jensen og Ulla Lægaard, Horsens Kommune ved Helle Kousholt og Jan Kunstmann samt Naturstyrelsen ved Pia Vels Hansen.

Jack Bryø Jensen oplyste, at projektet nu er færdigbygget, dog er der ikke isat garageport eller sket tilplantning, da det afventer fredningsnævnets afgørelse. Det er planen at holde området så åbent som muligt. Dog skal der ske beplantning, så nedkørslen til garagen bliver skjult. Der vil også ske overdækning af de første 3 meter fra garageåbningen, så åbningen ikke fremstår så tydelig. Der har for et par måneder siden været en entreprenør for at nivellere det materiale, der blev ved byggeriet blev udlagt bagved køkkenhaven. Det var mere eller mindre groet til allerede i foråret. Der blev gennemsnitligt lagt 15-20 cm materiale på, og der blev ikke lavet udjævninger. Det er hans opfattelse, at stedet er blevet brugt til at placere afgravet jord også ved tidligere byggearbejder i området.

Han oplyste på fredningsnævnets forespørgsel videre, at der ikke var kælder eller garage ved det projekt, der blev sendt til fredningsnævnets godkendelse. De søgte efterfølgende Horsens Kommune om tilladelse til også at bygge en kælder, og det fik de byggetilladelse til. De har ikke søgt om etablering af garage, men den planlagte kælder blev lavet om til en garage, da han ikke har andre steder at stille sine veteranbiler. Han oplyste under fredningsnævnets besigtigelse forud for dispensationen til byggeriet en anden løsning, der ikke gjorde det nødvendigt at grave noget af skrænten. Men det gav ikke nogen god løsning. Der er kørt omkring 30 m³ jord tilbage til skrænten. Han har købt en del af naboejendommen for at få skellet rykket lidt mod bygningen. Der voksede ikke andet på skrænten end skvalderkål og lignende.

Jan Kunstmann oplyste, at der er tale om Natura 2000 med udpegede naturtyper på den skrænt, der er blevet gravet af. Der var ikke givet tilladelse til afgravning af skrænten, hvis der var blevet søgt om det. Det er svært at retablere, men Horsens Kommune vil give påbud om, at der sker reetablering i videst muligt omfang. Kommunen vil også påbyde terræændringen bagved køkkenhaven reetableret.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt tilsigter bl.a. at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende

bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden. Der må ikke foretages terrænændringer, herunder opfyldning eller planering.

Etablering af kælderen, nedkørsel til kælderen, afgravning fra skrænten og opfyldning af afgravet materiale forudsætter derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Det blev oplyst under besigtigelsen, at Horsens Kommune vil påbyde retablering i relation til terrænændringerne i form af påfyldning af afgravet materiale og i muligt omfang i relation til den beskyttede skrænt, der er delvist fjernet.

Der er således ikke anledning for fredningsnævnet til at træffe en egentlig afgørelse herom, men fredningsnævnet finder dog efter sagens omstændigheder anledning til at bemærke, at der ikke ville være blevet meddelt dispensation hertil, hvis der som krævet efter naturbeskyttelsesloven forudgående var ansøgt om dispensation.

Det byggeprojekt, som fredningsnævnet blev forelagt forud for dispensationen til byggeriet, indeholdt ikke kælder, og der er derfor ikke dispenseret hertil i forhold til fredningen. Det er således forkert, når Horsens Kommune i udtalelsen til fredningsnævnet anfører, at fredningsnævnet har givet tilladelse til en udvidelse af ejendommens stuehus, og at det fremgår af tegningerne, at der vil blive et rum på 45 m² under huset.

Det er fredningsnævnets opfattelse, at Horsens Kommune burde have sendt det reviderede projekt med kælder til fredningsnævnet forud for den meddelte byggetilladelse, da udgravning til kælder i sagens natur medfører terrænændringer, og da etableringen også af kælder kunne have haft betydning for fredningsnævnets stillingtagen til størrelsen af det øvrige byggeri i den beskyttede natur helt op til Gudenåen.

Fredningsnævnet finder dog efter en konkret vurdering af sagens omstændigheder, at der kan meddeles dispensation og således ske lovliggørelse i relation til etableringen af kælder på betingelse af, at den ikke er synlig fra omgivelserne.

Fredningsnævnet meddeler således ikke dispensation til den etablerede garage i kælderen, der er foretaget uden ansøgning til Horsens Kommune eller fredningsnævnet, da garagen virker skæmmende ved oplevelsen af naturen og ikke var blevet tilladt ved en efter naturbeskyttelsesloven påkrævet forudgående ansøgning både konkret og af hensyn til en uheldig præcedensvirkning i området. Den skete terrænregulering skal således retableres, så der er tale om en kælder, der i det hele er under terræn og som sådan ikke er synlig fra omgivelserne.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation til kælderen, mens der i øvrigt ikke meddeles dispensation.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling. Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Det fremgår af naturbeskyttelsesloven, at såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Det fremgår videre, at en dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Jack Bryø Jensen, bryoe@gmail.com
 Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
 Danmarks Naturfredningsforening Horsens, horsens@dn.dk
 Horsens Kommune, hko@Horsens.dk
 Naturstyrelsen, nst@nst.dk
 Friluftsrådet, knud.vogelius@gmail.com
 Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
 Dansk Ornitologisk Forening, horsens@dof.dk

Den 19. november 2013

FN 2013.56: Vognly på ejendommen matr. nr. 2d, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 3, Voervadsbro, 8660 Skanderborg

Fredningsnævnet har den 28. maj 2013 modtaget en udtalelse fra Horsens Kommune i anledning af en ansøgning om opførelse af et vognly på ejendommen matr. nr. 2d, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 3, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Det fremgår af afgørelsen, at formålet med fredningen bl.a. er at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013 og har herefter besluttet at meddele dispensation i sagen. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ved afgørelse af 25. april 2008 fredede fredningsnævnet arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Af fredningsbestemmelserne fremgår, at det er fredningens formål, at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle, at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området, at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatsområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand, at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres, og at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

Det fremgår af fredningsbestemmelsernes § 7 om bebyggelse, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der herved sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Ved fredningen blev en fredning fra 1984 ophævet i relation til de af den nye fredning omfattede arealer.

Den 28. maj 2013 modtog fredningsnævnet følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har den 29. oktober 2012 modtaget ansøgning om opførelse af vognly på ejendommen matr. nr. 2d Møldrup By, Vorladegård, beliggende Højlundvej 3, 8660 Skanderborg. Ansøgningen er indsendt af ejer af ejendommen Rolf A. Jakobsen.

Ejer ønsker at opføre et vognly til traktor og vogn på 5 x 7 m i grundplan med en højde på 2,5 m. Skuret ønskes opført i træstolper med grønt ståltag uden sider. Skuret ønskes placeret øst for Højlundvej inde i skoven.

Kommunens myndighedsområder

Den ønskede placering er omfattet af å-beskyttelseslinje ved Gudenåen. Placeringen omfattes desuden af geologiske interesser samt større uforstyrrede og værdifulde landskaber.

Fredning

Ejendommen er omfattet af fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune. Fredningen har bl.a. til formål at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier i området, at sikre at de rekreative interesser bevares og forbedres samt at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

Af fredningens § 7. Bebyggelse fremgår det bl.a., at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende. Det fremgår også af § 12, at der kan meddeles dispensation fra fredningens bestemmelser, når det ansøgte ikke er i strid med fredningens formål.

Natura 2000

Jf. naturbeskyttelseslovens § 50 (Lovbekendtgørelse nr. 933 af 24. september 2009) er det muligt at dispensere fra fredningsbestemmelserne såfremt det vurderes, at det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål.

Jf. stk. 2 kan der dog kun meddeles dispensation, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser for arter, som er området er udpeget for.

Der skal derfor foretages en vurdering af om projektet kan påvirke udpegningsgrundlaget for nærliggende Natura 2000-områder.

Det nye vognly ønskes opført på et areal, som ligger indenfor Natura 2000-område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå. Dele af området er også udpeget som Fuglebeskyttelsesområde F33 og F35, Mossø).

Udpegningsgrundlaget for det internationale naturområde kan findes på naturstyrelsens hjemmeside (www.naturstyrelsen.dk) og er som følger:

48	Salten A, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå	1082	Lys skivevandkalv (<i>Graphoderus bilineatus</i>)
		1096	Bæklampret (<i>Lampetra planeri</i>)
		1166	Stor vandsalamander (<i>Triturus cristatus cristatus</i>)
		1318	Damflagermus (<i>Myotis dasycneme</i>)
		1355	Odder (<i>Lutra lutra</i>)
		3110	Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobellesøer)
		3130	Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
		3140	Kalkrige søer og vandhuller med kransnåialger
		3150	Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
		3160	Brunvandede søer og vandhuller
		3260	Vandløb med vandplanter
		3270	Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
		4010	Våde dværgbusksamfund med klokkelyng
		4030	Tørre dværgbusksamfund (heder)
		5130	Enekrat på heder, overdrev eller skrænter
		6230	* Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
		6410	Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
		7140	Hængesæk og andre kærersamfund dannet flydende i vand
		7210	* Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
		7220	* Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
		7230	Rigkær
		9120	Bøgeskove på morbund med krattorn
		9130	Bøgeskove på muldbund
		9190	Stillekegskove og -krat på mager sur bund
		91D0	* Skovbevoksede tørvemoser
		91E0	* Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Det skal bemærkes, at damflagermus ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet findes i området. Arten er sjælden og den er sårbar overfor fjernelse af træer med hulheder, da de kan udgøre opholdssted om dagen i løbet af sommeren. Damflagermus overvintrer i miner, gamle kældre o.lign.

Ingen af de øvrige arter på udpegningsgrundlaget vurderes at yngle eller raste i umiddelbart nærhed af ejendommen. Under forudsætning af at der ikke fjernes træer, som kan være opholdssted for damflagermus vurderes projektet ikke at skade arter og naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet fundet flere af de internationalt beskyttede arter (bilag IV-arter) i lokalområdet. Det drejer sig om arter af padder og flagermus samt markfirben og odder. Horsens Kommune har ikke konkret kendskab til forekomster af bilag IV-arter i nærområdet.

Vognlyet opføres på et træbevokset areal, der ifølge luftfotos består af ensaldrende nåletræer, som er plantet i slutningen af 1960'erne eller begyndelsen af 1970'erne. Damflagermusen, som er sjælden og truet i hele vesteuropa, anvender bl.a. hule træer i nærheden af vandløb og søer som sommerkvarter og ynglested.

For alle bilag IV-arter, herunder damflagermus og andre arter af flagermus gælder det, at der er forbud mod at beskadige eller ødelægge deres yngle- og rasteområder. Da gamle træer med hulheder kan udgøre et raste- og yngleområde skal Horsens Kommune gøre opmærksom på at, det er ansøgers ansvar at kontakte Naturstyrelsen Søhøjlandet på tlf.: 72 54 30 00 inden fjernelse af gamle træer, hvis disse er opholdssted for flagermus.

Opførelsen af vognlyet vurderes ikke at påvirke andre arter, som potentielt lever i området.

§ 3-natur

Det nye vognly opføres ikke i nærheden af naturområder, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Det ansøgte vurderes derfor ikke at ville medføre en tilstandsændring i nogen af disse beskyttede naturområder.

Horsens Kommunes samlede vurdering

Horsens Kommune vurderer således samlet, at den ansøgte opførelse af et nyt vognly kan ske uden at:

- skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området
- medføre tilstandsændringer i § 3-beskyttede naturområder

Vognlyet placeres indenfor åbeskyttelseslinje. Det skal anvendes til opbevaring af traktor og vogn, som bruges i forbindelse med driften af skoven. Skovdrift er defineret som jordbrugsehverv og ejendommen er omfattet af landbrugspligt. Horsens Kommune vurderer derfor, at det ansøgte falder ind under naturbeskyttelseslovens undtagelsesbestemmelse i § 16, stk. 2, nr. 5 og derfor ikke kræver dispensation fra naturbeskyttelsesloven.

Opførelse af det ansøgte vognly vurderes desuden ikke at ville påvirke kommunens øvrige myndighedsområder landskab og geologi.

Endelig er det kommunens vurdering, at vognlyet kan opføres uden at fredningens formål tilsidesættes. Da vognlyet opføres inde i skoven vurderes det ikke at kunne påvirke hverken de landskabelige, geologiske, rekreative eller kulturhistoriske interesser.

Vedr. opførelse brændeskur

Som et fremgår af ansøgningen, er der også søgt om tilladelse til at opføre et brændeskur. Horsens Kommune vurderer ikke at der kan gives tilladelse til den ønskede placering af brændeskuret, jf. naturbeskyttelseslovens § 16 om å-beskyttelseslinje. Da skuret *er* opført vil Horsens Kommune snarest meddele ejer et påbud om at skuret skal fjernes.”

Fredningsnævnet har anmodet Naturstyrelsen om en udtalelse i sagen. I udtalelsen af 16. august 2013 er anført følgende:

”Fredningsnævnet har i mail af 12. juni 2013 anmodet Naturstyrelsen om teknisk bistand vedrørende ovennævnte ansøgning om dispensation, jf. naturbeskyttelseslovens § 33, stk. 4.

Nedenstående oplysninger og bemærkninger skal alene ses som svar på anmodningen om teknisk bistand og kan hverken tages som udtryk for, at Naturstyrelsen anbefaler en dispensation til det ansøgte eller det modsatte.

Ansøgningen

Der ansøges om opførelse af et vognly på 5 x 7 m i grundplan med en højde på 2,5 m. Vognlyet ønskes opført i træstolper med grønt ståltag og uden sider. Vognlyet ønskes placeret i et tidligere udgravningsområde omgivet af skov.

Ansøgningen omfatter tillige et ulovligt opsat skur, som er påbudt fjernet af Horsens Kommune, fordi det ligger indenfor åbeskyttelseslinjen.

Ejendommen

Fredningen

Ejendommen er omfattet af Fredningsnævnet for Østjylland, østlige dels fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune.

Fredningens formål er:

§ 1. Formål

Fredningen har til formål:

- at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle
- at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området,
- at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand,
- at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres,
- at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

I fredningens bestemmelser står:

§ 2. Bevaring og genskabelse af områdets naturværdier

Det fredede områdes naturværdier skal bevares, plejes og genskabes. Der må således bl.a. ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne, medmindre ændringerne er forudsat i § 10, ligesom der må ikke foretages yderligere bebyggelse.

§ 7. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningen er dog ikke til hinder for, at der på eksisterende landbrugsejendomme kan opføres ny bebyggelse, som er erhvervsmæssig nødvendig for den pågældende ejendoms drift som landbrugsejendom. Det er dog en betingelse herfor, at bygningshøjden ikke overstiger 12,5 m for avls- og driftsbygninger, dog 15 m for visse siloer, eller 8,5 m for andre bygninger, og at den nye bebyggelse opføres i umiddelbar tilknytning til eksisterende bygninger på ejendommen, medmindre der er tale om sædvanlige læskure for kreaturer eller nødvendige skurvogne til skovbrugsdrift.

Der må ikke anbringes campingvogne og lignende, og teltslagning må ikke finde sted. Privatbesøgende hos grundejerne må dog campere i umiddelbar nærhed af ejendommens bygninger.

Ejendommen

Ejendommen matr.nr. 2d Møldrup By, Voerladegård, består tillige af matr.nr. 1m, Ejendommen er noteret som en landbrugsejendom med et samlet areal på ca. 5 ha.

I BBR er registreret et samlet bygningsareal på 313 m², heraf 268 m² samlet boligareal. Ejendommen ejes af Rolf Amdi Jakobsen.

Øvrig regulering/planlægning på arealet

Ejendommen er beliggende indenfor å-beskyttelseslinjen.

Ejendommen er beliggende i Natura 2000-område nr. 52 (habitatområde nr.48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenå), jf. bekendtgørelse nr. 408 af 1. maj 2007 om udpegnings og administration af internationale naturbeskyttelsesområde samt beskyttelse af visse arter.

Udpegningsgrundlag:

- 1082 Lys skivevandkalv (*Graphoderus bilineatus*)
- 1096 Bæklampret (*Lampetra planeri*)
- 1166 Stor vandsalamander (*Triturus cristatus cristatus*)
- 1318 Damflagermus (*Myotis dasycneme*)
- 1355 Odder (*Lutra lutra*)
- 3110 Kalk- og næringsfattige søer og vandhuller (lobeliesøer)
- 3130 Ret næringsfattige søer og vandhuller med små amfibiske planter ved bredden
- 3140 Kalkrige søer og vandhuller med kransnålgær
- 3150 Næringsrige søer og vandhuller med flydeplanter eller store vandaks
- 3160 Brunvandede søer og vandhuller
- 3260 Vandløb med vandplanter
- 3270 Vandløb med tidvis blottet mudder med enårige planter
- 4010 Våde dværgbusksamfund med klokkelilyng
- 4030 Tørre dværgbusksamfund (heder)
- 5130 Enkrat på heder, overdrev eller skrænter
- 6230 * Artsrige overdrev eller græsheder på mere eller mindre sur bund
- 6410 Tidvis våde enge på mager eller kalkrig bund, ofte med blåtop
- 7110 * Aktive højmoser
- 7140 Hængesæk og andre kærksamfund dannet flydende i vand
- 7210 * Kalkrige moser og sumpe med hvas avneknippe
- 7220 * Kilder og væld med kalkholdigt (hårdt) vand
- 7230 Riggær
- 9120 Bøgeskove på morbund med kristtorn
- 9130 Bøgeskove på muldbund
- 9190 Stilkegeskove og -krat på mager sur bund
- 91D0 * Skovbevoksede tørvemoser
- 91E0 * Elle- og askeskove ved vandløb, søer og væld

Naturstyrelsen henviser til den foreløbige vurdering udarbejdet af Horsens Kommune og har ikke bemærkninger hertil.

Tidligere afgørelser på ejendommen

Vejle Amts j.nr. 8-70-21-2-601-4-90: 24. juli 1990 - Fredningsnævnet meddeler tilladelse til nedrivning af eksisterende beboelse samt genopførelse.

Øvrige bemærkninger

Naturstyrelsen har ikke yderligere bemærkninger.”

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 1. oktober 2013, hvor ejendommen blev besigtiget. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet ejeren Irene Smed Jakobsen, Horsens Kommune ved Helle Kousholt og Naturstyrelsen ved Pia Vels Hansen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt tilsigter bl.a. at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Opførelse af vognlyet forudsætter derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnet finder efter en samlet vurdering, herunder at vognlyet er skjult mellem træerne, og at det skal bruges til en traktor, der ellers står udendørs, og da der er skov til ejendommen, at projektet kan godkendes.

Fredningsnævnet meddeler herefter dispensation til opførelse af vognlyet.

Det bemærkes, at fredningsnævnet ikke behandler spørgsmålet om dispensation til brændeskuret, da det efter oplysningerne fra Horsens Kommune ikke vil blive godkendt.

Klagevejledning

Denne afgørelse kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Såfremt en klage indgives, må fredningsnævnets dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

Denne dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Rolf Jakobsen, bakkestien@mail.dk
Danmarks Naturfredningsforening, dn@dn.dk
Danmarks Naturfredningsforening Horsens, horsens@dn.dk
Horsens Kommune, hko@Horsens.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk
Friluftsrådet, knud.vogelius@gmail.com
Dansk Ornitologisk Forening, natur@dof.dk
Dansk Ornitologisk Forening, horsens@dof.dk

Den 2. juli 2014

FN 2014.40: Ændret projekt i forhold til tidligere meddelt dispensation

Fredningsnævnet traf den 19. april 2013 følgende afgørelse i anledning af en ansøgning fra Svend Lindgaard Olesen om renovering/nybygning af enfamilieshus på ejendommen matr. nr. 1at, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

"Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Det fremgår af afgørelsen, at formålet med fredningen bl.a. er at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Fredningsnævnet skal derfor meddele dispensation fra fredningsbestemmelserne, hvis projektet skal gennemføres.

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 30. oktober 2012 og har efter en ændring af projektet herefter på skriftligt grundlag besluttet at meddele dispensation til et ændret projekt. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ved afgørelse af 25. april 2008 fredede fredningsnævnet arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Af fredningsbestemmelserne fremgår bl.a. følgende:

"§ 1. Formål

Fredningen har til formål:

- at føre Gudenåen tilbage til sit naturlige forløb ved fjernelse af opstemningen ved Vilholt Mølle,
- at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området,
- at sikre de biologiske værdier i området, herunder særligt gunstig bevaringsstatus for de naturtyper og arter, som har dannet grundlag for områdets udpegning som EF-habitatsområde, samt at optimere naturområdernes tilstand gennem pleje, og ved at genoprette den oprindelige naturtilstand,
- at sikre at de rekreative interesser kan bevares og forbedres,
- at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang.

...

§ 7. Bebyggelse

Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der herved sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden."

Ved fredningen blev en fredning fra 1984 ophævet i relation til de af den nye fredning omfattede arealer.

Den 6. januar 2012 modtog Horsens Kommune følgende ansøgning fra Connie og Svend Lindgaard Olesen:

"I henhold til tidligere drøftelser og møde på Højlundvej 4, fremkommer vi nu som aftalt med et nyt projektforslag. Ligeledes som aftalt tages der i dette projekt hensyn til de forbehold der blev stillet, samt projekteret med de udvidelser der blev givet mundtligt tilsagn om.

Af vedlagte tegninger fremgår der forslag fra Arkitekts side om, at der facademæssigt tænkes i træ, som så i dette udkast foreslås mørk/sortgrå. I henhold til tidligere drøftelser foreslår vi som aftalt, at det bliver en pudset facade (samme farvevalg) på træ konstruktion evt. bestående delvist af det oprindelige.

Som aftalt sker der en udvidelse af det bebyggede areal, idet "kælderhalsen" medinddrages, ligesom der påtænkes en "støtte" sokkel udenfor/ og sammenfæstet med den gamle sokkel på Vest facaden (ud mod Åen), idet denne mangler ordentlig understøtning og har smårevner.

Som det fremgår af tegningerne for tagkonstruktionen, tænkes der en løsning med Tagpap med trekantlister, ligesom der tænkes solfanger/solceller, både på de skrå og de mere flade tagarealer, som en integreret løsning a'la' den Velux vinduer har.

Ligeledes som aftalt ansøges der om udvidelse af Carport.

Hvor meget der endeligt vil blive genbrugt af det oprindelige tømmer i det gamle hus er uvist. Hvis den gamle tagkonstruktion kan bibeholdes, vil der ikke blive ændret væsentlig på den eksisterende loftshøjde i stueetagen, som p.t. er 207 cm.

Vi mener at dette løsningsforslag på et "nyt hus" på Højlundvej 4, opfylder vore ønsker og samtidig opfylder kravene om at "falde ind", samtidig med at bygningen kommer til at fremstå tidssvarende, sammenholdt med andet byggeri der måtte blive bygget i 2012.

Andet som også har relevans for bl.a. Fredningsmyndighederne

Vi vil selvfølgelig (uden for tegning) istandsætte det gamle have/redskabs/hønseshus, så det falder ind med det nye stuehus.

Ligeledes vil vi erstatte det nuværende gamle (ramponerede og ucharmerende) drivhus med et nyt 6 kantet drivhus, på samme sted i køkkenhavedelen nede ved åen.

..."

Ansøgningen var vedlagt tegninger, foto af den eksisterende bebyggelse og en illustration af den ønskede bebyggelse.

I e-mail af 6. februar 2012 til Horsens Kommune anførte Svend Lindgaard følgende:

"For at undersøge hvor vi er henne rent økonomisk, har jeg indtil nu haft besøg af 2 entreprenører, som uafhængig af hinanden siger, at det ikke kan betale sig, at genbruge noget af det eksisterende træværk, men at der skal rejses ny konstruktion på den eksisterende sokkel/kælder.

Begge, men især den ene, fraråder pudset facade på en træ konstruktion rejst på gammel sokkel, idet han ikke vil garantere for revner i facadepudset.

Hvis Naturafdelingen/Fredningsmyndighederne evt. kan acceptere en træ beklædning til facaden, vil det give større sikkerhed for holdbarheden, hvorfor jeg beder denne mulighed vedlagt vores ansøgning, således at det bliver muligt for os at vælge mellem de 2 løsningsforslag."

Den 30. april 2012 modtog fredningsnævnet følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har 6. januar 2012 modtaget ansøgning fra Svend Lindegaard Olesen om tilladelse til renovering/nybygning af enfamilieshus på ejendommen matr.nr. 1at Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

Det eksisterende beboelseshus, der ligger på en 24.128 m² grund, er 141 m². Huset ønskes udvidet med i alt 39 m²: 15 m² i stueplan og på 1. sal og 9 m² i kælderen. Udvidelsen sker mod syd som en inddragelse af kælderhalsen. Huset bliver på i alt 180 m². Den eksisterende carport ønskes udvidet til 42 m² fra 25 m².

Det eksisterende hus er opført i 1936 som træskeletbygning med 45 grader saddeltag. Huset fremstår i sag med lys grå facadebeklædning og gråt eternittag.

Det fremtidige renoverede/nybyggede hus ønskes enten med pudsede vægge i mørk/sortgrå eller med træbeklædte vægge i samme farve. Tagbeklædningen vil blive med tagpap med solfanger/solceller. Det fremgår desuden af ansøgningen, at det gamle have-, redskabs- og hønsehus vil blive istandsat, så det falder ind med det nye stuehus. Det fremgår ligeledes, at det gamle drivhus i køkkenhavedelen vil blive erstattet af et nyt sekskantet drivhus.

Kommuneplan og naturbeskyttelseslov

Ifølge kommuneplanen ligger ejendommen i område med større uforstyrrede og værdifulde landskaber samt geologisk interesseområde. Ejendommens beboelse er desuden omfattet af å-beskyttelseslinie i medfør af naturbeskyttelsesloven og grænser op til område med kulturmiljøinteresser.

Fredning

Den del af ejendommen, hvorpå huset ligger og ønskes udvidet er omfattet af fredningsafgørelse af 25. april 2008 vedrørende fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt, Horsens Kommune, jf. overfredningsnævnets afgørelse af 15. marts 1984 om fredning af arealer omkring Gudenåen.

Af § 1, Fredningens formål, fremgår det: "Fredningen har til formål at sikre en opretholdelse af de geologiske, biologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området og at forbedre offentlighedens mulighed for rekreativ udnyttelse af området."

Af § 7, Bebyggelse mv., fremgår det, at der ikke må opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende, samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der derved sker ændring i bygningens ydre fremtræden.

Natura 2000

Der ansøges om at opføre et nyt hus indenfor et fredet område. Projektet vil enten bestå i en gennemgribende ombygning af det eksisterende hus eller en nybygning på det eksisterende fundament. I den følgende vurdering tages der udgangspunkt i det mest omfattende projekt som er en nybygning på stedet.

Jf. naturbeskyttelseslovens § 50 ... er det muligt at dispensere fra fredningsbestemmelserne, såfremt det vurderes at det ansøgte ikke vil stride imod fredningens formål.

Jf. stk. 2 kan der dog kun meddeles dispensation, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelse for arter, som området er udpeget for.

Der skal derfor foretages en vurdering af om projektet kan påvirke udpegningsgrundlaget for nærliggende Natura 2000-områder.

Huset vil ligesom det eksisterende ligge ca. 17 meter fra afgrænsningen af Natura 2000-område nr. 52 (Habitat-område H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen samt Fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø).

Udpegningsgrundlaget for det internationale naturområde ... er som følger:

...

Det skal bemærkes, at damflagermus ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet findes i området. Arten er sjælden og den er sårbar overfor fjernelse af træer med hulheder, da de kan udgøre opholdssted om dagen i løbet af sommeren. Damflagermus overvintrer i miner, gamle kældre o.lign.

Ingen af de øvrige arter på udpegningsgrundlaget vurderes at yngle eller raste i umiddelbar nærhed af huset. Under forudsætning af at der ikke fjernes træer, som kan være opholdssted for damflagermus vurderes projektet ikke at skade arter og naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området.

Bilag IV-arter

Der er ifølge Danmarks Miljøundersøgelser, Aarhus Universitet fundet flere af de internationalt beskyttede arter (bilag IV-arter) i lokalområdet. Det drejer sig om arter af padder og flagermus samt markfirben og odder. Horsens Kommune har ikke konkret kendskab til forekomster af bilag IV-arter i nærområdet. Det gælder for alle disse arter, at der er forbud mod at beskadige eller ødelægge deres yngle- og rasteområder. Forbuddet gælder generelt og da gamle træer kan udgøre et raste- og yngleområde skal Horsens Kommune gøre opmærksom på, at det er ansø-

gers ansvar at kontakte Naturstyrelsen Søhøjlandet inden fjernelse af gamle træer, hvor disse er opholdssted for flagermus. ...

Der bebygges ikke nye arealer som kan udgøre et potentielt levested for bilag IV-arter.

§ 3-natur

Det nye hus opføres ca. 360 meter fra et hedeareal, som er omfattet af naturbeskyttelseslovens § 3. Imellem naturområdet og det nye hus ligger et skovbevokset areal. Alle andre § 3-arealer ligger længere fra ejendommen. Det ansøgte vurderes ikke at berøre dette eller andre § 3-beskyttede områder og vil derfor ikke medføre en tilstandsændring i nogen naturområder.

Bygge- og beskyttelseslinjer

Huset placeres indenfor åbeskyttelseslinje. Horsens Kommune er indstillet på at meddele dispensation til det ansøgte.

Samlet vurdering

Horsens Kommune vurderer således, at den ansøgte opførelse af et nyt enfamilieshus kan ske uden at:

- skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000-områder
- indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området
- medføre tilstandsændringer i § 3-beskyttede naturområder

Kommunens samlede udtalelse

Det ansøgte strider ikke mod kommunens myndighedsområder. Det er Horsens Kommunes vurdering, at det ansøgte projekt kan godkendes, idet det som udgangspunkt ikke ses at stride mod fredningens formål. Hustypen forbliver stort set intakt og med farvevalget falder det fint ind i landskabet trods den markante placering. Dog kan det diskuteres hvorvidt det fremskudte vinduesparti i 2 etager er for dominerende på stedet.

Vedr. havehus og drivhus

Horsens Kommune er ikke bekendt med, at der er givet dispensation til opførelse af havehus og drivhus. Havehuset er synligt på luftfoto fra 1985. Drivhuset kan først erkendes på luftfoto fra 2002. Luftfoto fra perioden 1992 til 1999 er af en kvalitet, der ikke muliggør at afgøre, hvornår drivhuset er opført. På luftfoto fra 1990 er drivhuset ikke opført.

Horsens Kommune ønsker derfor at få oplyst om havehuset er opført før fredningen trådte i kraft i 1984 og om drivhuset søges lovliggjort ved dispensation.

...”

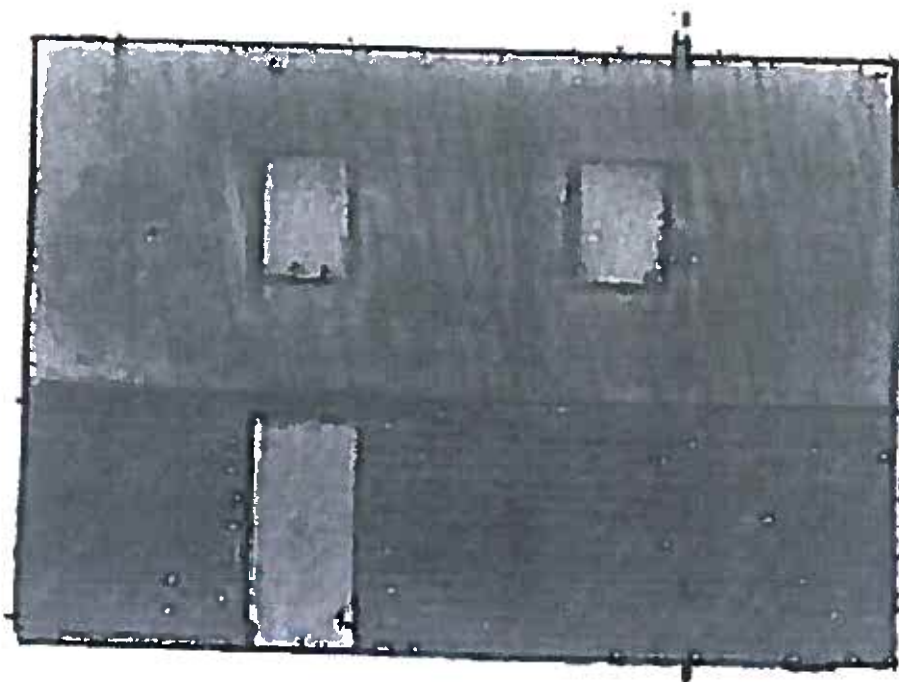
Fredningsnævnet besigtigede ejendommen den 30. oktober 2012 og oplyste under besigtigelsen og i brev af 5. november 2012 til Svend Lindgaard Olesen, at fredningsnævnets stillingtagen til det ønskede projekt blev udsat, indtil der var indsendt det materiale til Horsens Kommune, der var nødvendigt for en vurdering i relation til den ønskede udvidelse af carporten, og indtil kommunen efterfølgende havde sendt en udtalelse herom til fredningsnævnet. Svend Lindgaard Olesen blev endvidere efterfølgende opfordret til at udarbejde et projekt med en ændret udformning af det fremskudte vinduesparti.

Svend Lindgaard Olesen har efterfølgende sendt to ændrede forslag til Horsens Kommune, herunder følgende forslag som 2. prioritet:

Det er anført, at ejendommen er med listetagpap og grå træbeklædning.

Af ansøgningen fremgår endvidere følgende tegning over den ønskede carport:

Eksisterende	ny
4,0 x 6,0 m	1,5 m

Det er anført, at der er et depotrum over carporten.

Den 12. marts 2013 modtog fredningsnævnet herefter følgende fra Horsens Kommune:

"Horsens Kommune har den 5. december 2012 modtaget 2 nye forslag til udformning af karnap i forbindelse med renovering/nybygning af enfamiliehus på matr. nr. 1at, Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 4, Voervadsbro, 8660 Skanderborg.

I ansøgers 1. prioritet er karnappen 3 m bred og stikker 1,2 m ud fra facaden; karnappen føres til terræn og beklædningen er patineret zink, som resten af huset. Karnappen afsluttes øverst med et buet tag.

I ansøgers 2. prioritet "hænger" karnappen på huset, dimensionerne er de samme som i 1. prioritet, men den stikker ikke så langt ud fra facaden.

Vinduesfladernes størrelse er ens i de 2 forslag og udgør en mindre del af facaden end i det oprindelige forslag til karnappen.

Der søges ligeledes dispensation til at renovere og forlænge en carport. Carporten beklædes med grå træbeklædning og får listetagpap på taget.

...

Kommunens samlede udtalelse

Det ansøgte strider ikke mod kommunens myndighedsområder og Horsens Kommune er indstillet på at meddele dispensation til det ansøgte efter naturbeskyttelseslovens bestemmelse om å-beskyttelseslinie.

Horsens Kommune har vurderet de 2 forslag og finder, at forslaget med 2. prioritet bedst vil tilpasse sig landskabet både på grund af farvevalget og den mindre fremhævede karnap. Kommunen vurderer, at det indsendte forslag med grå træbeklædning og listepap på taget sammen med carporten i samme materialer og farver kan godkendes, idet det som udgangspunkt ikke ses at stride mod fredningens formål.

...

Ved e-mail af 12. marts 2013 til Horsens Kommune og fredningsnævnet anførte Svend Lindgaard Olesen, at han ikke ved, hvornår drivhuset er opført, men at det søges lovliggjort. Han anførte yderligere i relation til den ansøgte 1. prioritet, at det kun er karnappen, der ønskes opført i patineret zink. Det fremgår videre, at hans e-mail af 17. marts 2013 til Horsens Kommune og fredningsnævnet, at han ikke ved, hvornår havehuset er opført, men at han ud fra materialevalg og husets tilstand går ud fra, at det er opført i 1970'erne.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde den 30. oktober 2012, hvor ejendommen blev besigtiget. I besigtigelsen deltog foruden fredningsnævnet ejerne af ejendommen Connie Lindgaard Christensen og Svend Lindgaard Olesen, Horsens Kommune ved Helle Kousholt og Lene Egemose samt Danmarks Naturfredningsforening ved Sten Seidelin.

Ved besigtigelsen redegjorde Connie Lindgaard Christensen og Svend Lindgaard Olesen for projektet. De har via en entreprenør fået afklaret, at soklen ikke kan bære et stenhus. De ønsker at rive alt ned på nær kælder og sokkel og derfor bygge et træhus. Det, der i venstre side af huset set fra åen vil ligne fire vinduer, er ét vindue og tre integrerede solfanger. De ønsker carporten udvidet med 1,5 meter ind i skrænten, så der er plads til to biler. Udvidelsen vil ikke kunne ses fra åen.

Sten Seidelin anførte, at glaspartiet fremtræder noget voldsomt i den ønskede udformning.

Under besigtigelsen blev Svend Lindgaard Olesen oplyst om, at der også skal indsendes de nødvendige projekttegninger i relation til carporten til Horsens Kommune, der efter kommunens sagsbehandling vil sende en udtalelse til fredningsnævnet. Svend Lindgaard blev efterfølgende opfordret til at overveje en alternativ udformning af ejendommens facade i relation til det fremskudte vinduesparti i to etager.

Fredningsnævnet har efter modtagelsen af en fornyet udtalelse fra Horsens Kommune herefter truffet afgørelse uden en ny besigtigelse af ejendommen.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt tilsigter bl.a. at genskabe Gudenåens oprindelige naturlige vandløb ved Vilholt Mølle med heraf følgende konsekvenser for åen og for arealer omkring denne. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende samt tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der hermed sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Nedrivning af det eksisterende hus og opførelse af et nyt hus, udvidelse af carporten, renovering eller genopbygning af havehuset og nedrivning af det eksisterende drivhus og opførelse af et nyt drivhus forudsætter derfor fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation fra en foreslået eller fastsat fredningsbestemmelse, når det ansøgte ikke vil stride mod fredningens formål.

Efter sagens oplysninger finder fredningsnævnet, at den ansøgte bebyggelse ikke kan antages at indebære nogen forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelige forstyrrelser af arter, som området er udpeget for, eller beskadige eller ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de beskyttede dyrearter eller ødelægge de beskyttede plantearter i alle livsstadier, jf. naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 og stk. 3.

Fredningsnævnet finder efter en samlet vurdering af det eksisterende hus, at det kan udskiftes med et nyt hus. Fredningsnævnet kan i den henseende meddele dispensation til projektet anført som ansøgerens 2. prioritet, idet en sådan udformning af huset findes bedst stemmende med husets fremtrædende placering i landskabet.

Fredningsnævnet kan endvidere godkende og således meddele dispensation til den ansøgte udvidelse af carporten, som efter ændringen vil være i samme stil som huset, og som ikke vil påvirke oplevelsen af fredningen i nævneværdig grad.

Efter sagens oplysninger lægger fredningsnævnet til grund, at havehuset meget muligt er opført før fredningen, mens

drivhuset er opført efter fredningen, men kan lovliggøres som følge af praksis om drivhuse i fredede områder.

Fredningsnævnet kan derfor meddele dispensation til renovering af både drivhuset og havehuset på betingelse af, at bebyggelsens areal og højde ikke øges og i relation til havehuset yderligere på betingelse af, at det udføres i samme materialer og farve som huset og carporten.”

Fredningsnævnet har den 12. marts 2014 modtaget en udtalelse fra Horsens Kommune i anledning af en ansøgning fra Svend Lindgaard Olesen om at ændre karnappen fra at være træbeklædt til at være af patineret zink. Kommunen vurderer, at ændringen kan godkendes, da den ikke ses at stride mod fredningens formål.

Fredningsnævnets afgørelse

Ejendommen er markant beliggende lige ned til Gudenåen og således i kernen af det landskab, fredningen tilsigter at beskytte. Fredningsnævnet finder herved, at der vil medføre en uheldig indvirkning på oplevelsen af landskabet, hvis projektet tillades ændret fra træ til patineret zink.

Fredningsnævnet meddeler således ikke tilladelse til ændringen i projektet.

Klagevejledning

Fredningsnævnets afgørelser kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Det er dog Natur- og Miljøklagenævnet, der træffer afgørelse om, hvorvidt der i en konkret sag kan klages.

Klagefristen er 4 uger fra den dag, afgørelsen er meddelt.

I medfør af naturbeskyttelseslovens § 86 er følgende klageberettigede:

- Adressaten for afgørelsen
- Ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører
- Offentlige myndigheder
- En berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- Lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen
- Landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø
- Landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Klage skal indsendes til fredningsnævnet (Nørregade 1, 8900 Randers eller marh@domstol.dk), som videresender klagen til Natur- og Miljøklagenævnet sammen med afgørelsen og det materiale, der er indgået i sagens behandling.

Det er en betingelse for Natur- og Miljøklagenævnets behandling af klagen, at der indbetales et gebyr på 500 kr. til Natur- og Miljøklagenævnet. Natur- og Miljøklagenævnet vil sende en opkrævning på gebyret til klageren, når sagen er modtaget fra fredningsnævnet. Denne opkrævning skal anvendes ved indbetaling af gebyret. Natur- og Miljøklagenævnet modtager ikke check eller kontanter. Natur- og Miljøklagenævnet påbegynder behandlingen af klagen, når gebyret er modtaget. Betales gebyret ikke på den anviste måde og inden for den fastsatte frist på 14 dage, afvises klagen fra behandling.

Vejledning om gebyrordningen kan findes på Natur- og Miljøklagenævnets hjemmeside www.nkn.dk.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til

Svend Lindgaard Olesen, svendlindgaard@hotmail.com
Danmarks Naturfredningsforening, horsens@dn.dk
Horsens Kommune, hko@horsens.dk
Naturstyrelsen, nst@nst.dk

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del

(midtjyllandouest@fredningsnaevn.dk)

Den 26. maj 2015

FN 2015.20: Etablering af minirenselanlæg

Fredningsnævnet har den 9. marts 2015 fra Horsens Kommune modtaget en ansøgning om at etablere et minirenselanlæg på matr.nr. 1at Møldrup by, Voerladegård, Højlundvej 4, 8660 Skanderborg.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse af ejendommen besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Fredningens formål er bl.a. at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området. Der må ikke foretages terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne. Der er afhængig af nærheden til Gudenåen forbud mod fældning af beplantning.

Horsens Kommune har i udtalelsen oplyst, at minirenselanlægget etableres nord for ejendommens bolig som nærmere markeret på kortbilaget. Efter etableringen vil det eneste synlige være to grå betondæksler hver med en maksimal diameter på ca. 80 cm. Kommunen har efterfølgende oplyst, at ansøger har anført, at der ikke skal fældes træer ved projektet. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke strider mod fredningens formål, og at der kan gives dispensation til etablering af minirenselanlægget.

Horsens Kommune har videre anført, at ejendommen ligger umiddelbart udenfor Natura 2000 område nr. 52, der er udpeget som habitatområde H48. Dele af området er ligeledes udpeget som fuglebeskyttelsesområde F33. Det er kommunens vurdering, at projektet ikke kan skade arter eller naturtyper som indgår i udpegningsgrundlaget for Natura 2000 områder eller kan indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området.

Horsens Kommune har yderligere anført, at det vurderes, at projektet ikke medfører tilstandsændringer i § 3-beskyttede naturområder.

Fredningsnævnet har behandlet sagen i et møde med besigtigelse den 11. maj 2015. I besigtigelsen deltog fredningsnævnet, ejendommens ejer Svend Lindgaard Olesen, Horsens Kommune ved Helle Kousholt, Danmarks Naturfredningsforening ved Lillian Sørensen og Friluftsrådet ved Jan Karnøe. Det blev bekræftet, at projektet ikke medfører fældning af træer. Der blev endvidere drøftet projektets betydning for § 3-området mod Gudenåen og en alternativ tilslutning til det meget nærliggende offentlige spildevandsanlæg. Svend Lindgaard Olesen oplyste, at han ikke har en særlig præference i relation til afledningen, og at det er Horsens Kommune, der har anført, at ejendommen ikke kan tilsluttes det offentlige spildevandsanlæg.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt indeholder forbud mod terrænændringer eller ændringer af den hidtidige anvendelse af arealerne og afhængigt af nærheden til Gudenåen forbud mod fældning af beplantning. Det er fredningsnævnets opfattelse, at projektet derfor kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Da der ikke fældes træer, og der alene er tale om midlertidige terrænændringer og en meget begrænset synlighed af installationer efterfølgende, meddeler fredningsnævnet dispensation i sagen.

Fredningsnævnet opfordrer dog af hensyn til det § 3 område, der er umiddelbart ved siden af stedet for etableringen mod Gudenåen, Horsens Kommune til som alternativ at overveje en tilkobling til det meget nærtliggende offentlige spildevandsanlæg.

Klagevejledning

Afgørelsen kan påklages til Natur- og Miljøklagenævnet.

Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond oprettet efter lov om nationalparker
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Hvis du ønsker at klage over denne afgørelse, kan du klage til Natur- og Miljøklagenævnet. Du klager via Klageportalen, som du finder et link til på forsiden af www.nmkn.dk. Klageportalen ligger på www.borger.dk og www.virk.dk. Klagen sendes gennem Klageportalen til fredningsnævnet. En

klage er indgivet, når den er tilgængelig for fredningsnævnet i Klageportalen. Når du klager, skal du betale et gebyr på 500 kr. Du betaler gebyret med betalingskort i Klageportalen.

Natur- og Miljøklagenævnet skal som udgangspunkt afvise en klage, der kommer uden om Klageportalen, hvis der ikke er særlige grunde til det. Hvis du ønsker at blive fritaget for at bruge Klageportalen, skal du sende en begrundet anmodning til fredningsnævnet, der videresender anmodningen til Natur- og Miljøklagenævnet, som træffer afgørelse om, hvorvidt din anmodning kan imødekommes.

Såfremt en klage indgives, må en dispensation ikke udnyttes, før sagen er færdigbehandlet og i givet fald stadfæstet af Natur- og Miljøklagenævnet.

En dispensation bortfalder, såfremt den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fristen for eventuelt søgsmål ved domstolene er 6 måneder, jf. naturbeskyttelseslovens § 88, stk. 1.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Jytte Heslop,
2. Ole Pilgaard Andersen,
3. Naturstyrelsen, København,
4. Horsens Kommune, sagsnr. 01.05.10-K08-4-15,
5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Horsens,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Horsens,
9. Kulturstyrelsen,
10. Region Midtjylland,
11. Friluftsrådet, Horsens,
12. Svend Lindgaard Olesen,
13. Tømrermester John Laursen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 24. september 2018

FN-MJØ-107-2018. Tagterrasse og orangeri

Fredningsnævnet har den 9. august 2018 fra Horsens Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at etablere en tagterrasse og et orangeri på matr.nr. 1 ar Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 5, 8660 Skanderborg. Ansøgningen er indsendt af ejendommens ejer Aage Haugaard Nielsen.

Fredningsnævnet har efter besigtigelse besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført neden for i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Sagens baggrund

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Fredningen har til formål at sikre, genskabe og pleje de geologiske og landskabelige værdier, der er knyttet til området, at sikre at de rekreative interesser bevares og forbedres, og at sikre at de kulturhistoriske værdier bevares i videst muligt omfang. Der må ikke opføres ny bebyggelse, herunder skure og lignende og tilbygning til eksisterende bebyggelse. Der må heller ikke foretages ombygning af eksisterende bygninger, hvis der sker ændringer i bygningernes ydre fremtræden.

Horsens Kommune har oplyst, at projektet består i at etablere en tagterrasse på ca. 90 m² og et orangeri på 42 m² mod nord hen over en del af en lagerhal og i at etablere kviste mod syd med udgang til den eksisterende tagterrasse. Der ønskes indsat et nyt vindue i facaden mod sydvest. I facaden mod nordøst ønskes et vindue tilmuret og et nyt isat. De nye vinduer bliver i samme materialer og farver som de eksisterende. Tagterrassen får rækværk i smedjern. Orangeriet ønskes opført i eloxeret aluminium. Orangeriets højeste punkt kommer næsten til at flugte i højden på lagerhallen. De to kviste mod sydøst får zinkfront og rødt tegl på toppen.

Projektet er beskrevet, skitseret og visualiseret i ansøgningsmaterialet.

Horsens Kommune har yderligere oplyst at, ejendommen ligger i Natura 2000 område nr. 52 (Habitatområde H48, Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og dele af Gudenåen og fuglebeskyttelsesområde F33, Salten Langsø og F35, Mossø). Det er kommunens vurdering, at det kan udelukkes, at projektet kan skade arter eller naturtyper, som udgør udpegningsgrundlaget for Natura 2000-området, eller indskrænke eller forringe egnede yngle- eller rastesteder for bilag IV-arter i området.

Fredningsnævnets behandling af sagen

Fredningsnævnet har behandlet sagen på et møde med besigtigelse den 17. september 2018. I besigtigelsen deltog endvidere Aage Haugaard Nielsen, Horsens Kommune ved Lene Wielandt Egemose og Danmarks Naturfredningsforening ved Carsten Fynbo. Projektet blev gennemgået. Fredningsnævnet tilkendegav, at der vil blive meddelt dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer ved Gudenådalen mellem Voervadsbro og Vissingkloster betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det

ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler efter ejendommens beliggenhed i fredningen, herunder som ikke så synlig fra det omkringliggende landskab og formålet med ombygningen, der sker som led i en modernisering af ejendommens gamle industribygninger, dispensation til det samlede projekt, da det efter en konkret samlet vurdering ikke findes at have en negativ indflydelse på oplevelsen af fredningen.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklage-

nævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Vilhelm Brage Michelsen,
2. Ole Pilgaard Andersen,
3. Aage Haugaard Nielsen,
4. Miljøstyrelsen, København,
5. Horsens Kommune, sagsnr. 01.05.10-K08-3-18,
6. Danmarks Naturfredningsforening, København,
7. Danmarks Naturfredningsforening, Horsens,
8. Dansk Ornitologisk Forening, København,
9. Dansk Ornitologisk Forening, Horsens,
10. Dansk Botanisk Forening, København,
11. Friluftsrådet, centralt,
12. Friluftsrådet, kreds Søhøjlandet,
13. Region Midtjylland,
14. Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 22. juli 2019

FN-MJØ-070-2019. Jordvarmeanlæg

Fredningsnævnet har den 1. juli 2019 fra Horsens Kommune modtaget en udtalelse om en ansøgning om at etablere jordvarme på matr.nr. 1ar Møldrup By, Voerladegård, Højlundvej 5, 8660 Skanderborg. Ejendommen ejes af ejerforeningen Højlundvej 5, 8660 Skanderborg.

Fredningsnævnet har på skriftligt grundlag besluttet at meddele dispensation. Begrundelsen for afgørelsen er anført nedenfor i afsnittet om fredningsnævnets afgørelse.

Ejendommen er omfattet af fredningsnævnets afgørelse af 25. april 2008 om fredning af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt. Der må ikke udføres terrænændringer i fredningen.

Horsens Kommune har oplyst, at jordvarmeanlægget vil berøre et areal på ca. 1.400 m². Efter nedlæggelse af jordvarmeslangerne vil området blive retableret, og terrænet vil herefter fremstå som hidtil.

Horsens Kommune har i øvrigt udtalt, at ejendommen ligger i Natura 2000-område nr. 52 Salten Å, Salten Langsø, Mossø og søer syd for Salten Langsø og del af Gudenå. Det ansøgte vurderes ikke at konflikte med disse områder.

Fredningsnævnet har hørt Danmarks Naturfredningsforening, der ikke har bemærkninger til projektet.

Fredningsnævnets afgørelse

Fredningen af arealer omkring Gudenåen mellem Voervadsbro og Vilholt betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til projektet, som efter udførelsen ikke er synlig i fredningen og således alene medfører midlertidige terrænændringer.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkommelse af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandlinger med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 3, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Ole Pilgaard Andersen,
2. Ejerforeningen Højlundvej 5,
3. Miljøstyrelsen, København,
4. Horsens Kommune,

5. Danmarks Naturfredningsforening, København,
6. Danmarks Naturfredningsforening, Horsens,
7. Dansk Ornitologisk Forening, København,
8. Dansk Ornitologisk Forening, Horsens,
9. Dansk Botanisk Forening, København,
10. Friluftsrådet, centralt,
11. Friluftsrådet, Kreds Søhøjlandet,
12. Region Midtjylland,
13. Slots- og Kulturstyrelsen.

Fredningsnævnet for Midtjylland, østlig del
(midtjyllandoest@fredningsnaevn.dk)

Den 12. marts 2021

FN-MJØ-043-2021. Naturprojekt ved Kollens Mølle

Fredningsnævnet meddelte den 14. marts 2018 dispensation til at gennemføre et naturprojekt ved Kollens Mølle på matr.nr. 2e Kollens Mølle, Adslev, 8660 Skanderborg på baggrund af en ansøgning fra Naturstyrelsen Søhøjlandet (FN-MJØ-20-2018).

Fredningsnævnet anførte følgende begrundelse for afgørelsen:

”Fredningen af arealer ved Jeksendalen betyder, at projektet kræver fredningsnævnets dispensation i medfør af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, hvorefter fredningsnævnet kan meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke strider mod fredningens formål.

Det fremgår endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2, at fredningsnævnet kun kan meddele dispensation fra en fredning i eller uden for et internationalt naturbeskyttelsesområde, hvis det ansøgte ikke indebærer en forringelse af naturtyper og levesteder for arter eller betydelig forstyrrelse af arter, som området er udpeget for. Fredningsnævnet kan endvidere i medfør af § 50, stk. 3 kun meddele dispensation, hvis det ansøgte ikke kan ødelægge yngle- eller rasteområder i det naturlige udbredelsesområde for de dyrearter, der er nævnt i bilag 3 til loven, eller ødelægge de plantearter, der er nævnt i bilag 5 til loven, i alle livsstadier.

Fredningsnævnet lægger efter sagens oplysninger til grund, at en dispensation ikke er i strid med naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 2 eller 3.

Fredningsnævnet meddeler dispensation til naturgenopretningsprojektet, der findes at fremme oplevelsen af fredningen. Da der kan ske ændringer i projektets udførelse afhængig af sedimentet, skal uforudsete forhold ved projektets gennemførelse forelægges Skanderborg Kommune til en vurdering af, om fredningsnævnet igen skal inddrages i projektets gennemførelse.”

Skanderborg Kommune har den 10. marts 2021 oplyst, at dispensationen ikke er udnyttet. Naturstyrelsen, Søhøjlandet har nu fået projektet finansieret, men kan ikke nå at få projektet realiseret, inden dispensationen udløber. Der anmodes derfor om en ny dispensation.

Fredningsnævnets afgørelse

Det følger af naturbeskyttelseslovens § 66, stk. 2, at en dispensation bortfalder, hvis den ikke er udnyttet inden 3 år efter, at den er meddelt.

Fredningsnævnet meddeler med samme begrundelse som i afgørelsen af 14. marts 2018 en ny dispensation til det ansøgte.

Afgørelsen er truffet af fredningsnævnets formand, jf. forretningsorden for fredningsnævn § 10, stk. 5.

Klagevejledning

Der kan klages over denne afgørelse til Miljø- og Fødevareklagenævnet. Klagefristen udløber 4 uger efter, at afgørelsen er meddelt. Er afgørelsen offentligt bekendtgjort, regnes klagefristen dog altid fra bekendtgørelsen. Klagen skal ifølge naturbeskyttelseslovens § 87 indgives via Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening, jf. vejledningen på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk. Klagefristen

udløber ved midnat på dagen for klagefristens udløb. Hvis klagefristen udløber på en lørdag eller en helligdag, forlænges fristen til den følgende hverdag.

Klageberettigede er, jf. naturbeskyttelseslovens § 86:

- Adressaten for afgørelsen,
- ejeren af den ejendom, som afgørelsen vedrører,
- offentlige myndigheder,
- en berørt nationalparkfond,
- lokale foreninger og organisationer, som har en væsentlig interesse i afgørelsen,
- landsdækkende foreninger og organisationer, hvis hovedformål er beskyttelse af natur og miljø, og
- landsdækkende foreninger og organisationer, som efter deres formål varetager væsentlige, rekreative interesser, når afgørelsen berører sådanne interesser.

Det er en betingelse for Miljø- og Fødevareklagenævnets behandling af en klage, at den, der klager, indbetaler et gebyr på 900 kr. for privatpersoner og 1.800 kr. for virksomheder og organisationer (2016-niveau). Klagegebyret reguleres den 1. januar hvert år efter den af Finansministeriet fastsatte sats for det generelle pris- og lønindeks som løbende offentliggjort i forslag til finanslov med virkning for klager, der modtages i Miljø- og Fødevareklagenævnet fra og med den 1. februar 2017. Miljø- og Fødevareklagenævnet offentliggør størrelsen af klagegebyret på sin hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret opkræves i forbindelse med klagens oprettelse i Miljø- og Fødevareklagenævnets digitale selvbetjening. Klagen behandles først, når gebyret er betalt. Vejledning om gebyrbetalingen kan ligeledes findes på Miljø- og Fødevareklagenævnets hjemmeside www.naevneneshus.dk.

Gebyret tilbagebetales, hvis klagesagen fører til, at den påklagede afgørelse ændres eller ophæves, hvis klageren får helt eller delvis medhold i klagen, eller hvis klagen afvises som følge af overskredet klagefrist, manglende klageberettigelse eller fordi klagen ikke er omfattet af Miljø- og Fødevareklagenævnets kompetence. Det bemærkes, at hvis den eneste ændring af den påklagede afgørelse er forlængelse af en frist for efterkomme af en afgørelse som følge af den tid, der er medgået til at behandle sagen i Miljø- og Fødevareklagenævnet, så tilbagebetales gebyret dog ikke.

Miljø- og Fødevareklagenævnet kan også beslutte at tilbagebetale klagegebyret, hvis der er indledt forhandling med afgørelsens adressat og/eller førsteinstansen om projektilpasninger, og disse forhandlinger fører til, at klager trækker sin klage tilbage, eller hvis klager i øvrigt trækker sin klage tilbage, før Miljø- og Fødevareklagenævnet har truffet afgørelse i sagen. Gebyret tilbagebetales dog ikke, hvis Miljø- og Fødevareklagenævnet vurderer, at der er forhold, der taler imod at tilbagebetale gebyret, f.eks. hvis klagen trækkes tilbage meget sent, herunder efter at klager har haft et afgørelsesudkast i partshøring.

En dispensation må i henhold til naturbeskyttelseslovens § 87, stk. 7, ikke udnyttes, før klagefristen er udløbet, eller behandling af en eventuel klage måtte være afsluttet.

Det følger endvidere af naturbeskyttelseslovens § 50, stk. 1, jf. § 66, stk. 2, at dispensationen bortfalder, hvis den ikke udnyttes inden 3 år efter, at den er meddelt.

Martin Møller-Heuer

Denne afgørelse sendes til:

1. Bjarne Golles (ministerielt udpeget medlem af fredningsnævnet),

2. Flemming Pedersen (kommunalt valgt medlem af fredningsnævnet),
3. Naturstyrelsen, Søhøjlandet,
4. Miljøstyrelsen,
5. Skanderborg Kommune, att.: Hanne Medum Lærke,
6. Museum Skanderborg,
7. Danmarks Naturfredningsforening, København,
8. Danmarks Naturfredningsforening, Skanderborg,
9. Dansk Ornitologisk Forening. København,
10. Dansk Ornitologisk Forening, Skanderborg,
11. Dansk Botanisk Forening, København,
12. Friluftsrådet, centralt,
13. Friluftsrådet, Søhøjlandet,
14. Region Midtjylland,
15. Slot- og Kulturstyrelsen.